

Matkaajan muuttuva maailma: Suomalaisten ulkomaanmatkailu neljän sukupolven kertomuksina

Sara Nyman

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Matkailun koulutusohjelma

Opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä(t) Sara Nyman
Tutkinto Restonomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Matkaajan muuttuva maailma: Suomalaisten ulkomaanmatkailu neljän sukupolven kertomuksina
Sivu- ja liitesivumäärä 49 + 39
<p>Opinnäytetyössä tarkasteltiin sukupolvien välistä eroa yksittäisten suomalaisten matkailutarinoissa 1960-luvun alusta nykypäivään. Tutkimuksen taustalla oli matkailun kehitys historiallisesta perspektiivistä. Tutkimuksessa keskityttiin nykypäivänä elossa oleviin sukupolviin, kuten sotien jälkeiseen syntyneisiin baby boomereihin (s. 1940–1955), X-sukupolveen (s. 1965–1980), milleniaaleihin (s. 1981–1996) ja Z-sukupolveen (s. 1997–2012). Tutkimuksen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä suomalaisten matkailusta ja tarinoista eri aikakausina ja eri sukupolvien keskuudessa.</p> <p>Teoreettinen viitekehys perustui kirjallisiin lähteisiin, joissa käsiteltiin matkailun historiallista kehitystä ja sukupolvien välisiä eroja sukupolvikohortti-teorian kautta. Tietoperustassa käsiteltiin, miten matkailu oli kehittynyt vuosikymmenten saatossa ja miten eri sukupolvet olivat kokeneet ja omaksuneet matkailun eri aikakausina.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena hyödyntäen Focus Group -haastatteluja ja narratiivista analyysia. Aineiston keruu tapahtui haastattelemalla neljä sukupolven edustajaa heidän matkailukokemuksistaan ja -mieltymyksistään. Tutkimuksen ajankohta oli 3.4.–13.4.2024 ja siihen osallistui yhteensä kaksitoista haastateltavaa.</p> <p>Tutkimuksessa käytetyt menetelmät mahdollistivat ymmärryksen yksittäisten matkailijoiden tarinoista ja kokemuksista. Tuloksena on kuusi tuntia matkailutarinoita, jotka kumpusivat sukulaisien ja ystävien kohtaamisista. Subjektiiiviset tarinat peilaavat myös suomalaisen yhteiskunnan kehitystä, heijastaen yhteiskunnallisia muutoksia, arvojen muutoksia ja matkailun roolin muutosta eri sukupolvien elämässä. Tarinat osoittivat, miten matkailu toimi sekä yksilöllisenä että yhteiskunnallisena ilmiönä, ja kuinka se on muovannut suomalaisten identiteettiä ja kulttuuria eri aikakausina.</p>
Asiasanat narratiivi, tarinat, historia, matkailu, aikakaudet, sukupolvet & matkailutottumukset

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	1
1.2	Tutkimuksen rakenne	2
2	Sukupolvet	4
2.1	Sukupolvi käsitteenä	4
2.2	Baby boomerit matkailun kärjessä: Muistoista nykyhetken matkailuun	5
2.3	Sukupolvi X matkailun kartalla: Uuden ajan haasteiden edessä	6
2.4	Milleniaalit matkailun lumoissa: Identiteetin etsijät maailman kansalaisina	7
2.5	Z-sukupolvi: Teknologian ja murroksen lapset matkailun maailmassa	8
3	Matkailu ja sen aikakaudet	11
3.1	1960-luku: Matkailun nousu	13
3.2	1970-luku: Massaturismin aika ja ulkomaanmatkojen suosion kasvu	14
3.3	1980-luku: Ulkomaanmatkojen monipuolistuminen ja uudet suosikkikohteet	15
3.4	1990-luku: Teknologian vaikutus matkailuun ja uudet matkustustrendit	16
3.5	2000-luku: Digitalisaation aika ja matkailun globaali kasvu	16
3.6	2010-luku: Kestävän matkailun nousu ja yksilölliset matkakokemukset	17
3.7	2020-luku: Haasteiden ja muutoksen aika	19
4	Tutkimusmenetelmät	21
4.1	Narratiivinen tutkimusmenetelmä	21
4.2	Focus Group -haastatteluiden toteutus	22
4.3	Osallistujien valinta ja haastatteluryhmien muodostaminen	23
5	Tutkimustulokset	26
5.1	Focus Group -haastatteluiden tulokset ja analyysi	26
5.1.1	Baby boomer	26
5.1.2	Sukupolvi X	30
5.1.3	Milleniaalit	34
5.1.4	Sukupolvi Z	36
5.2	Matkailevien sukupolvien yhtäläisyydet ja eroavaisuudet	39
6	Johtopäätökset ja pohdinta	41
6.1	Matkustuskäyttäytymisen muutokset suomalaisten matkailun aikakausina	41
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitukset	42
6.3	Jatkotutkimusehdotukset	42
7	Yhteenveto	44
	Lähteet	45
	Liitteet	51

Liite 1. Sukupolvi haastatteluiden litteroitu aineisto.....	51
---	----

1 Johdanto

Matkailu on ilmiö, joka on juurtunut ihmiskunnan historiaan syväälle, muuttaen muotoaan ja merkitystään vuosisatojen ja vuosikymmenten saatossa. Jo muinaiset kulttuurit harjoittivat matkustamista kaupankäynnin, kulttuurien kohtaamisen ja tutkimusten muodossa. Nykyaikana matkailu on kukoistanut monin tavoin, heijastaen yhteiskunnallisia, taloudellisia ja teknologisia muutoksia. Se ei ole pelkästään liiketoimintaa, vaan myös kulttuurista vuorovaikutusta ja henkilökohtaista kasvua. Matkailun monimuotoisuus tarjoaa ainutlaatuisia kokemuksia ja mahdollisuuksia niin yksilöille kuin yhteiskunnille.

Opinnäytetyön taustalla toimii oma kiinnostukseni historiaa kohtaan, eteenkin matkailun saralla, siitä kuinka matkailu on muuttunut sukupolvien vaihtuessa ja kuinka heidän kokemuksensa ja tarinansa eroavat toisistaan. Pienestä asti olen saanut kuulla läheisiltä jännittävistä seikkailuista eri puolilla maailmaa ja kuinka maailma ja matkailu ovat muuttuneet ajan saatossa. Nämä tarinat herättivät kysymyksiä siitä, miten matkailu on muuttunut ajan myötä ja miten eri sukupolvien kokemukset eroavat toisistaan.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaankin suomalaisen matkailun aikakausia ja sukupolvien välisiä eroja matkailun näkökulmasta. Matkailun historian laajuuden vuoksi on aikajana rajattu matkailun lähihistoriaan vuosien 1960 ja 2020 välillä, sillä nämä aikakaudet ovat päässeet todistamaan suuria muutoksia niin yhteiskunnassa kuin teknologiassakin, jotka ovat vaikuttaneet merkittävästi myös matkailuun. Haluan siis syventyä ymmärtämään, miten nämä muutokset ovat vaikuttaneet eri sukupolvien matkailukäyttäytymiseen ja -tarinoihin.

1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on tarjota narratiivinen katsaus matkailun kehitykseen neljän sukupolven näkökulmasta. Opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, jossa yksittäisten matkailijoiden muistot ja tarinat edustavat sukupolven kollektiivista matkailukokemusta. Narratiivinen lähestymistapa puolestaan varmistaa, että jokainen tarina ja kokemus pääsee esille kunnioittaen sen ainutlaatuisuutta ja merkitystä tutkimuksen kannalta.

Tutkimuksen toteuttamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseksi on käyttöön otettu Focus Group -haastattelut, jotka toteutetaan neljässä eri ryhmässä. Jokainen ryhmä koostuu kolmesta saman sukupolven edustajasta. Tämä lähestymistapa sopii erityisen hyvin tähän tutkimukseen, sillä se tarjoaa osallistujille mahdollisuuden jakaa omia kokemuksiaan, reflektoida niitä yhdessä muiden saman sukupolven edustajien kanssa, jotka omaavat saman kaltaisia kokemuksia ja arvoja. Lisäksi ryhmäkeskusteluissa voi syntyä uusia näkökulmia ja oivalluksia, jotka eivät ehkä olisi tulleet esiin

yksilöhaastatteluissa. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta ja auttaa ymmärtämään sukupolvien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä matkailun eri aikakausina.

Näiden tutkimustapojen tavoitteena on tallentaa alati katoavia muistoja suomalaisilta matkailijoilta ja tätä kautta saada selvää suomalaisen matkailun murroskohdista ja muutoksista vuosikymmenien aikana. Opinnäytetyössä käsitellään vain murto-osa suomalaisten matkailutarinoista, joten tutkimusta on tarkasteltava vain pienenä ikkunana laajempaan kokonaisuuteen. Tästä huolimatta jokainen haastattelu tarjoaa arvokasta tietoa ja ainutlaatuisia näkökulmia, jotka yhdessä muodostavat moniäänisen kuvan suomalaisten matkailusta eri aikoina.

Seuraavilla tutkimuskysymyksillä pyritään ohjaamaan tutkimuksen etenemistä ja auttamaan vastaamaan siihen, mitä tietoa opinnäytetyöhön pyritään tuottamaan. Tutkimuskysymykset, joihin tässä opinnäytetyössä pyritään vastaamaan, ovat seuraavat:

- Miten eri sukupolvet ovat kokeneet ja muokanneet matkailua vuosikymmenien aikana?
- Mitkä ovat olleet merkittävimmät muutokset matkailun trendeissä ja ilmiöissä aikajanaalla 1960–2020?
- Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä voidaan havaita eri sukupolvien matkailukäyttäytymisessä?
- Miten matkailun muutokset ovat heijastuneet suomalaisten matkakokemuksiin eri sukupolvien keskuudessa?

1.2 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyö on rakennettu perinteisen raportti rakenteen mukaisesti, joka tarjoaa selkeän ja jäsennellyn kokonaiskuvan tutkimuksesta, sekä sen tuloksista. Rakenteen tavoitteena on varmistaa, että lukija saa kattavan ymmärryksen tutkimuksen etenemisestä ja sen saavuttamista tuloksista.

Teoreettinen viitekehys, joka toimii opinnäytetyön ensimmäisenä osana, tarjoaa syällisen taustan tutkimukselle. Tässä osiossa tarkastelemme matkailun historiaan, sukupolvien tunnistamiseen ja niiden ominaispiirteisiin sekä matkailun kehitykseen vuosien vieressä eteenpäin. Teoreettinen viitekehys luo siis perustan tutkimuksen ymmärtämiselle ja auttaa lukijaa hahmottamaan tutkimuskysymysten kontekstin.

Seuraavaksi tutkimuksen menetelmät -osio antaa kattavan kuvauksen siitä, miten tutkimus on suoritettu. Tässä osiossa esitellään aineiston keräämiseen ja analysointiin käytetyt menetelmät, kuten narratiivinen tutkimusmenetelmä, jota pyritään tuomaan esille läpi tutkimuksen. Kappaleen tarkoituksena on selvittää, miten tutkimusprosessi on rakennettu. Lisäksi käsitellään tärkeitä näkökohtia, kuten osallistujien valintaa ja haastattelujen muodostamista, jotka ovat olennainen osa tutkimusprosessia.

Tutkimustulokset -osiossa pureudutaan syvälle tutkimuksen keskeisiin löydöksiin ja niiden tulkitaan. Tässä osiossa esitellään perusteellisesti ja yksityiskohtaisesti, mitä tutkimusaineisto on paljastanut eri sukupolvien matkailukokemuksista ja niiden muutoksista ajan myötä.

Johtopäätökset ja pohdinta -osiossa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia kokonaisuutena ja pohditaan niiden merkitystä. Tässä osiossa tutkimuksen tuloksia verrataan teoreettiseen viitekehykseen ja pyritään löytämään yhteyksiä aiempiin tutkimuksiin sekä artikkeleihin. Lisäksi pohdintaan tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollisia rajoituksia, sekä annetaan suosituksia jatkotutkimuksille ja käytännön sovelluksille.

Lopuksi liitteisiin on sisällytetty litteroidut haastatteluaineistot, sisältäen haastateltavien näkökulmia ja tarinoita matkailusta. Opinnäytetyössä annetaan tilaa yksittäisen matkailijan muistoille ja tarinoille. Niiden kirjallinen dokumentointi on matkailun historian näkökulmasta arvokasta, vaikka ne edustavat yksittäisen henkilön subjektiivista kokemusta. Näin ollen voimme siirtyä seuraavaan osioon, jossa pureudutaan syvemmin sukupolviin ja matkailun historiaan.

2 Sukupolvet

Matkailu on ilmiö, joka heijastaa aikansa kulttuurisia, taloudellisia ja teknologisia muutoksia. Erityisesti sukupolvien näkökulmasta tarkasteltuna matkailun kehitys tarjoaa mielenkiintoisen kuvan siitä, miten eri ikäryhmät ovat omaksuneet matkailun ja miten heidän arvonsa ja kokemuksensa ovat vaikuttaneet matkailun muotoutumiseen.

Ennen kuin siirrymme tarkastelemaan suomalaisen matkailun historiaa, tutustumme sukupolvien ja matkailun aikakausien väliseen vuorovaikutukseen, keskittyen neljän sukupolven – baby boomereiden, X sukupolven, milleniaalien ja Z sukupolven – rooliin matkailun kehityksessä. Samalla tarkastelemme matkailun eri aikakausia vuosikymmenten varrella, selvittäen niiden merkittävimpiä tapahtumia, trendejä ja ilmiöitä vuosien 1960 ja 2020 välillä.

2.1 Sukupolvi käsitteenä

Sukupolvien vaikutus matkailuun on kiehtova ja monitahoinen aihe, joka herättää kysymyksiä siitä, miten eri ikäryhmät suhtautuvat matkailuun, millaisia matkailumieltymyksiä heillä on ja miten nämä mieltymykset vaikuttavat matkailualan trendeihin ja palveluiden kehittämiseen. Suomessa, kuten muuallakin maailmassa, ihmiset voidaan luokitella eri sukupolvikohortteihin eli ihmisryhmiin, jotka ovat syntyneet samassa yhteiskunnassa, samalla aikavälillä sekä kokeneet samat historialliset tapahtumat ja niiden seuraukset saman ikäisinä ja keskimäärin samalla tavalla (Vuorela-Siddall 1997, 13). Näiden tapahtumien ja kokemusten perusteella muotoutuvat ikäryhmät eli sukupolvet, jotka omaavat samanlaisia kokemuksia, arvoja ja elämäntapoja.

Sukupolvi määritellään esimerkiksi jatkuvan sukulinjan linkkinä, joista muodostuu jatkuva sukulinja. Tämä muodostuu sukupolvista eli esi-isistä ja heidän jälkeläisistään. Roos (2004, 6) määrittelee sukupolven, viitaten ryhmään ihmisiä eli kohorttiin, jotka ovat suurin piirtein saman ikäisiä ja heitä yhdistää jokin samankaltainen kokemus, joka on koettu 17–25 vuoden ikäisinä. Tämä ikäväli on katsottu kriittisimmäksi voimakkaiden ja kestävimpien uskomusten muodostumisen kannalta, kuten Erickson (2011) on tutkimuksessaan vahvistanut. Se mitä näemme, kuulemme ja päätökset, jotka teemme vaikuttavat elämämme aikana siihen, mitä arvostamme, kuinka mittaamme menestystä, keneen luotamme ja omalle elämällemme asettamamme prioriteetit, mukaan lukien työn roolin niissä.

Sukupolvi on maailman laajuisesti käytetty käsite ja sitä voidaan tutkia monelta kannalta. Sillä on myös useita määritelmiä, sekä nimityksiä eri maiden historian ja kulttuurin mukaan. Tässä opinnäytetyössä keskitymme Roosin mukaisesti kuvattuun sukupolven eli ikäkohorttiin. Opinnäytetyössä käytetään myös maailmanlaajuisesti käytettyjä termejä sukupolvista, – baby boomer (n. 1945–

1960), X-sukupolvi (n.1960–1980), milleniaali (n.1980–1997) ja Z-sukupolvi (n. 1997–2012) – jotka ovat peräisin Yhdysvaltojen sanastosta ja ovat levinneet käyttöön ympäri maailmaa, erityisesti nuorten keskuudessa. Tutkimuksessa on tarkoituksena tarkastella kyseisten sukupolvien roolia suomalaisten matkailussa. Jokainen näistä sukupolvista omaa omat erityiset piirteensä ja arvonsa, jotka vaikuttavat siihen, millaisia matkailukokemuksia he hakevat ja millaisia matkailupalveluita he arvostavat.

2.2 Baby boomerit matkailun kärjessä: Muistoista nykyhetken matkailuun

Baby boomereiksi kutsutaan henkilöitä, jotka ovat noin 60–80-vuotiaita. He ovat syntyneet toisen maailmansodan jälkeisenä aikana, noin vuosien 1945 ja 1960 välillä. Syntyvyys nousi merkittävästi sodan jälkeen ympäri maailmaa, mikä johti suureen vauvabuumiin ja suureen sukupolvikohinaan (Investopedia 2024). Tämän takia heitä kutsutaankin usein suuriksi ikäluokiksi.

Tämän sukupolven nuoruusvuodet olivat merkittäviä aikoja maailman historiassa ja jälleenrakentamisen aikaa Suomessa. He kasvoivat kylmän sodan aikana, jossa maailma jakautui kahtia. Tällöin Suomi joutui sopeutumaan poliittisiin tilanteisiin itsenäisesti, mutta varjostavan Venäjän rinnalla (Tervo 2021). Baby boomerit kokivat elintason nousun Suomessa, jonka myötä vapaa-aika lisääntyi ja tämä mahdollisti matkailun kehittymisen, vaikka etelän lomailu olikin vielä kallista ja hankalaa (Lehtovaara 19.10.2018). 1950-luku merkitsi merkittävää käännekohtaa nuorisokulttuurin kehityksessä, jolloin nuorten osallistuminen yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen elämään alkoi korostua entisestään (Jokivarren koulu s.a.). Lisäksi he pääsivät todistamaan Suomen kasvua hyvinvointivaltioksi. Terveyspalvelut ja sairaanhoitoon panostettiin, työllisyys- ja eläkelakia säädettiin sekä laki peruskoulusta saatiin säädettyä 1960-luvun loppupuolella (Piirainen 2018).

Baby boomerit ovat tunnettuja ahkeruudestaan ja sitoutumisestaan työhön sekä omien unelmiensa ja tavoitteidensa saavuttamisesta. He ovat saaneet tehdä paljon töitä uransa ja omaisuutensa eteen, mistä onkin ansaitusti saatu heille leima ahkeruudesta (Kyllönen 9.11.2021). Tärkeitä arvoja baby boomereille ovat terveys, perhe ja ihmissuhteet, eikä matkustamisen merkitystä heidän elämässään pidä unohtaa. Heidät on yhdistetty myös optimismiin sekä rehellisyyteen (Järvensivu, Nikkanen & Syrjä 2014, 36).

Vaikka baby boomerit edustavat vanhempaa sukupolvea, he eivät ole unohtaneet matkailun iloja. He haluavat nauttia elämästään täysillä ja kokea uusia seikkailuja myös matkoillaan. Monille baby boomereista matkailu tarjoaa mahdollisuuden rentoutua, tutustua uusiin kulttuureihin ja maisemiin sekä viettää aikaa perheen ja ystävien kanssa. He etsivät matkoiltaan rentoutumista ja lepoa, sosiaalisia kanssakäymisiä, mahdollisuuksia fyysiseen aktiivisuuteen, terveyden ja hyvinvoinnin

ylläpitämiseen, oppimiseen, nostalgisiin hetkiin sekä jännitystä (Naidoo, Ramseook-Munhurrin, Seebaluck & Janvier 2015, 248–249).

Matkailun saralla baby boomerit ovat kiinnostava kohderyhmä. Se on globaalisti kasvava sukupolvi, mikä heijastaa vanhenevaa väestöä, jolla on hyvä terveys ja halu matkustaa. Tämän päivän seniorit ovat terveempiä ja varakkaampia kuin aiemmat sukupolvet. Useiden tutkimusten mukaan (Globe Trender 2017) varakkaammat boomerit matkustavat useammin ja pidempään, kuin nuoremmat sukupolvet. Heillä on enemmän harkinnanvaraista tuloa ja enemmän vapaa-aikaa suhteessa nuorempiin ihmisiin. He voivat matkustaa sesonkien ulkopuolella hyödyntäen sesongin ulkopuolisia tarjouksia tai välttääkseen epäsuotuisaa säätä (Borges, Couto, Tiago & Faira 2016, 14–16). Lisäksi heillä on ensimmäisenä sukupolvena käytössään rahaa sekä teknologiaa matkustaa laajemmin. Monilla baby boomereilla on laaja valikoima valittavanaan pakettimatkoja ja perinteisiä matkakohteita, kun he etsivät uusia kokemuksia tai räätälöityjä matkoja. He haluavat mieluummin todellisia elämäkokemuksia, joista he voivat laajentaa osaamistaan ja mieltään.

2.3 Sukupolvi X matkailun kartalla: Uuden ajan haasteiden edessä

X-sukupolven edustajat ovat puolestaan syntyneet noin 1960–1980-luvulla. Nämä 40–60-vuotiaat ovat saaneet kokea maailman murrokset omalla tavallaan. Kasvaessaan heidän elämänsä ovat värittäneet niin teknologian kehitys kuin poliittiset mullistukset, jotka ovat jättäneet jälkensä heidän arkeensa ja maailmankuvaansa. Tätä sukupolvea voisi kuvata sekoitukseksi perinteistä ja uudenlaista ajattelua, joka heijastuu heidän arvoihinsa, asenteisiinsa ja elämäntapoihinsa.

Nuoruudessaan X-sukupolvi on ollut silminnäkijänä historiallisille tapahtumille, kuten Berliinin muurin murtumiselle ja Neuvostoliiton hajoamiselle (Lindfors 12.6.2012). He elivät myös teknologisen vallankumouksen alkuvaiheet, jolloin tietokoneet yleistyivät, internet syntyi ja matkapuhelimet kehittyivät. Kyllösen (5.5.2022) mukaan sukupolvi X ei ehkä syntynyt älypuhelin kourassa, mutta he ovat oppineet teknologian käytön nuorina ja kehittyneet teknologian kehittymisen kanssa.

X-sukupolven jäsenet ovat moninaisia yksilöitä, joita yhdistää kuitenkin useita keskeisiä piirteitä. He ovat kilpailuhenkisiä ja haluavat kehittää itseään jatkuvasti. Samalla he arvostavat aktiivista sosiaalista elämää ja ovat kiinnostuneita matkustelusta ja uusien kokemusten hakemisesta (A-lehti, 25.2.2020). Ruuhkavuosiaan läpikäyvät X-sukupolvet ovat rakentaneet uraansa sekä perhettään ja ovat saaneet arvostettua apua teknologiasta arjen pyörittämiseen.

Tämän sukupolven edustajien matkailu- ja kuluttajakäyttäytymistä on tutkittu Suomessa verrattain vähän, erityisesti verrattuna Yhdysvaltojen vastaaviin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen kyseisestä sukupolvesta. Vähäisestä tiedosta huolimatta on saatu selville X-sukupolven matkustavan kaikista sukupolvista vähiten verrattuna muihin sukupolviin (Balboa 2017). Kyseisessä elokuussa 2017

julkaistussa artikkelissa kuvattiin sukupolvea harkitsevaksi ja parhaiden hintojen metsästäjiksi, jotka lukevat mielellään erilaisia arvosteluja ennen matkan varaamista. Heidän matkustusmieltyyksiksensä lueteltiin rentoutuminen, nähtävyyksien näkeminen ja läheisten luona vieraileminen.

X-sukupolvi on kiehtova ryhmä, jonka matkailu- ja kuluttajakäyttäytymistä tulisi tutkia syvemmin. Suomessa tiedon, tutkimuksen ja kirjallisuuden lisääminen tästä sukupolvesta auttaisi matkailualaa tarjoamaan entistä paremmin heidän tarpeisiinsa vastaavia palveluita ja kokemuksia. Tämä sukupolvi muodostaa edelleen merkittävän osan kuluttajakunnasta ja matkailijaryhmistä, ja heidän tarpeidensa vastaamiseen on avain menestyksekkääseen ja kestävään matkailuun.

2.4 Milleniaalit matkailun lumoissa: Identiteetin etsijät maailman kansalaisina

Y-sukupolvi yleisesti kutsutut milleniaalit ovat syntyneet noin 1980–1997-luvulla. Tällä hetkellä nämä noin 27–40-vuotiaat sukupolven edustajat ovat teknisen kehityksen aikakauden nuoria. He ovat kohdanneet jatkuvasti muuttuvan maailman ja joutuneet sopeutumaan jatkuvasti muuttuviin tilanteisiin jo nuoresta pitäen. Milleniaaleja kuvataan myös yltäkylläisyyden lapsiksi, joilla on aina ollut kaikkea ja sitäkin enemmän (Piispa 2018, 61). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että jokainen on saanut mahdollisuuden elää yltäkylläistä elämää, mutta mahdollisuus siihen on kasvanut edellisten sukupolvien asemasta.

Kuten muidenkin sukupolvien nuoruutta valottavat useat yhteiskunnalliset ja poliittiset tapahtumat ovat Milleniaalien sukupolven nuoruutta kehystäneet esimerkiksi yleistynyt internet ja matkapuhelimet, palautuva päihdekulttuurin muutos, terrori-iskut sekä suomen ensimmäiset jääkiekon maailmanmestaruus. Piispan (2018, 15) mukaan noin joka toinen 1980-luvulla ja sen jälkeen syntyneistä on kokeillut kannabista, noin joka toinen ei ole, mutta siitä huolimatta hekin tietävät, mitä se on, ja osaavat muodostaa siitä mielipiteen. Lisäksi yleistyvät terrori-iskut loivat jännitteitä ympäri maailmaa kuten 9/11 ja muut pommiuhat tai lentokone kaappaukset. Kaikesta synkkyydestä huolimatta päästiin juhlimaan suomen ensimmäistä MM-kultaa vuonna 1995 kun kansalaiset valtasivat torit ympäri suomea.

Monenlaiset historialliset ja vähemmän historialliset tapahtumat ovat muokanneet milleniaalien arvoja ja elämäntyyliä. Yhteiskunnan muuttuessa sallivammaksi pystyivät tämän sukupolven nuoret pohtimaan elämänsä suuntaa sen sijaan että he olisivat menneet suoraan töihin, avioituisivat tai perustaisivat perhettä (Kyllönen, 27.1.2022). Matkustaminen ja itsensä etsiminen ovat olleet keskeisiä teemoja milleniaalien elämässä. He ovat kasvaneet yltäkylläisyyden aikakaudessa, jossa kulumahdollisuudet ovat lisääntyneet tasaisesti ja tämä on vaikuttanut heidän elämäntapaansa ja arvomaailmaansa. Lisäksi digitaalisen murroksen aikakausi on tuonut heille uudenlaisia tapoja

kommunikoida, oppia ja ilmaista itseään, mikä on vaikuttanut heidän sosiaalisiin suhteisiinsa ja elämänhallintaansa (Piispa 2018, 139–146).

Moni asia tuntuu olevan milleniaaleille itsestäänselvyys, ainakin lukiessa kyseisestä sukupolvesta kirjallisuutta. Esimerkiksi Kyllönen (27.1.2022) ja Piispa (2018, 149) Ovat molemmat maininneet tämän sukupolven tuntuun pitävän monikulttuurista yhteiskuntaa sekä liikkumista itsestäänselvytenä. On vaikeaa pysyä yhdessä paikassa, kun tietää että koko maailma on avoinna. Syntymäpaikkakunnalle tai edes maahan ei tarvitse jäädä, sillä mahdollisuuksia on tuhansia.

Matkailu on siis monelle milleniaalille tuttua vapaa-ajan vietettä ja itsensä kehittämisen tapa. He etsivät matkoiltaan elämyksiä, uusia kokemuksia ja mahdollisuutta laajentaa näkemyksiään maailmasta (Slivar, Aleric & Dolenc 2019). Matkailu tarjoaa heille mahdollisuuden paeta arjen rutiineja ja löytää inspiraatiota erilaisista kulttuureista ja ympäristöistä. Samalla matkailu voi olla myös tapa ylläpitää sosiaalisia suhteita ja viettää aikaa ystävien ja perheen kanssa. Monille milleniaaleille matkailu on enemmän kuin pelkkä lomailumuoto – se on osa heidän identiteettiään ja elämäntapaansa.

Milleniaalit ovat siis monipuolinen sukupolvi, joka on kasvanut jatkuvasti muuttuvassa maailmassa. He ovat sopeutuvaisia ja avoimia uusille ideoille ja mahdollisuuksille, jotka ovat tulleet esiin internetin ja teknologian kehittymisen myötä. Lisäksi he ovat kokeneet monia historiallisia tapahtumia, jotka ovat vaikuttaneet heidän arvoihinsa ja elämäntyyliinsä. Matkailu on keskeinen osa milleniaalien elämää, tarjoten heille mahdollisuuden tutkia maailmaa, löytää uusia kokemuksia ja ylläpitää sosiaalisia suhteita. Kaiken kaikkiaan milleniaalit ovat dynaaminen ja monipuolinen sukupolvi, joka pyrkii aktiivisesti luomaan omaa polkuaan maailmassa.

2.5 Z-sukupolvi: Teknologian ja murroksen lapset matkailun maailmassa

Z-sukupolvea edustaa noin 1997–2012-luvuilla syntyneet nuoret aikuiset ja teini-ikäiset. Tämä noin 12–27-vuotiaista koostuva sukupolvi on keskeisimmässä iässään aatteiden ja uskomusten muodostumisen kannalta. Näiden periaatteiden ja mielipiteiden muodostamisen voisi luulla olevan helppoa sillä kehittyneen teknologian ansiosta tietoa on lähes rajattomasti jokaisen satavilla. Toisaalta tämän myötä myös tietoisuus maailman tapahtumista kasvaa.

Toisin kuin kyseistä sukupolvea edeltänyt sukupolvi, milleniaalit, jotka ovat saaneet nuoruutensa kulkea pää pilvissä unelmoiden on Z-sukupolvea kuvattu murheellisena ja ahdistuneena sukupolvena (Webster 2016). Brittiläinen taloustieteilijä Noreena Herz määrittelee Z-sukupolven uniikiksi, yhtenäiseksi, itsenäiseksi ja ahdistuneeksi sukupolveksi. Women in the World keskustelupaneelissa, hän totesi teknologian, laman, ankaruuden, työttömyyden ja eksistentiaalisten vaarojen ja uhkien vaikuttaneen tähän sukupolveen, jotka he ovat nähneet omin silmin internetin kautta (Women

in the World 2025). Keskustelupaneelissa Hertz (Women in the World 2025) on osoittanut nälkäpeleistä tutuksi tulleen hahmon Katniss Everdeen symboliksi tälle sukupolvelle ja kuvaillut, että kuten Katniss, niin myös kyseinen sukupolvi on joutunut kohtaamaan epäreiluutta, väkivaltaa, kurjuutta ja kovuutta. Samalla hän kertoo kuinka Z-sukupolven nuoret edustajat ovat huolestuttavasti jo nuoresta iästä huolimatta huolissaan terrorismista, ilmaston muutoksesta ja työttömyydestä.

Tuskin yksikään Z-sukupolven edustaja on voinut välttää Internetin tai älylaitteita. Harva tuskin edes muistaa aikaa ennen niitä. Puhelin lähestulkoon kädessä syntyneet Z-sukupolven kuluttajat altistuvat somessa jatkuvasti kansainvälisille ilmiöille ja trendeille. He ovat siten globaalimpia maailmankansalaisia kuin yksikään aiempi sukupolvi (Kyllönen 31.5.2021). Älypuhelin toimii apuvälineenä yhteydenpidossa muihin ihmisiin ja maailmaan, sillä sen välityksellä puhutaan läheisille ja sen kautta ymmärretään maailman tilannetta uutisten kautta.

Nuori sukupolvi Z on oppinut arvostamaan aitoutta, vastuullisuutta, elämyksiä ja kokemuksia enemmän kuin edelliset sukupolvet, osaltaan nykyisen maailman tilanteen kannalta (Kyllönen 31.5.2021). Nämä arvot heijastuvat usein heidän matkailutottumuksiinsa ja -päätöksiin. Matkailijoina Z-sukupolvea pidetään avoimena, budjetti- sekä määrätietoisina, vaikkakin spontaaneina (Globe Trender 2017). Balboa (2017) toteaa raportissaan jopa yli kolmas osan nuorista aikuisista matkustavan ulkomaille konsertteihin, festivaaleihin ja urheilutapahtumiin ja heidän matkailupäätöksiään ohjaavat sosiaalinen media.

Sukupolvi Z nähdään siis avoimena ja matkustusintoisena sukupolvena, joka on saanut todistaa yhteiskunnan synkempiä puolia jo hyvin varhaisessa iässä. Heidän arjessaan isona osana toimii teknologia, suuremmissa osissa kuin edeltävillä sukupolvilla, heidän nuoruutensa aikana. Matkustaminen on monelle kyseisen sukupolven edustajalle helppoa ja jopa osittain itsestäänselvyys. Matkan voi tilata, vaikka kotisohvalta käsin, kunhan vaan toivottu hinta löytyy.

Sukupolvet edustavat erilaisia historiallisia ja kulttuurisia taustoja, jotka ovat muokanneet heidän arvojaan, asenteitaan ja elämäntapojaan. Baby boomerit, 1945–1960-luvuilla syntyneet, kokivat vaurauden kasvun ja erilaisia yhteiskunnallisia muutoksia, mikä heijastui heidän ahkeruuteensa ja tapaansa sitoutua työhön ja perheeseen. X-sukupolvi, 1960–1980-luvuilla syntyneet, olivat nuoria todistajia teknologian kehitykselle ja poliittisille mullistuksille, mikä vaikutti heidän haluunsa kehittyä jatkuvasti. Milleniaalit, 1980–1997-luvuilla syntyneet, kasvoivat digitaalisen vallankumouksen aikana ja ovat tunnettuja avoimuudestaan, kokeilun halustaan ja he haluavat etsiä erilaisia elämyksiä. Z-sukupolvi, 1997–2012-luvuilla syntyneet, ovat kasvaneet teknologian syleilemänä ja kohtaavat maailman epävarmuudet, mikä on vaikuttanut heidän ahdistuneisuuteensa ja tarpeisiin aitouden ja kokemuksiin. Jokaisella sukupolvella on omat ainutlaatuiset taustansa, piirteensä ja

arvonsa. Lisäksi jokainen sukupolvi on kohdannut ilonsa ja surunsa toinen toisistaan eroavilla tavoilla.

3 Matkailu ja sen aikakaudet

Seuraavaksi voimme siirtyä tarkastelemaan matkailun aikakausia niin maailmanlaajuisessa että suomalaisessa viitekehyksessä.

Matkailu on yksi maailman vanhimmista käsitteistä ja toiminnoista. Ihminen aloitti matkailun etsiesään ruokaa ja elintarvikkeita, jonka jälkeen meidän ja maailman kehittymisen jälkeen matkailu oli tärkeä osa kaupankäyntiä ja tutkimusmatkoja. Näitä matkailu on yhä edelleen ja myös paljon muuta, kuten työsidonnaista-, kannuste-, tai opintomatkoja. Yksi suurimmista matkailun muodoista on vapaa-ajan matkustus, jossa matkailija maksaa haluamansa matkakohteen, ajankohdan ja palvelut itse omasta lompakostaan. Verhelä (2014) määrittelee matkailun käsitteenä, joka määrittää henkilön omaksi ajaksi, jolloin hän on vapaa työ- ja muista velvollisuuksistaan. Tämä aika on käytettävissä virkistäytymiseen, harrastuksiin ja mahdollisesti matkailuun. Virkistäytyminen taas Verhelän (2014) mukaan on osa ihmisen vapaa-aikaa, joita ovat esimerkiksi lepo, rentoutuminen, rantaelämä ja luonnossa liikkuminen. Virkistäytyminen ei ole ainoa syy, joka on kannustanut ihmisiä matkustamaan ulkomaille vapaa-ajallaan. Suosituksi vapaa-ajan matkustamisen tekee myös mielen laajentaminen altistamalla uusille kulttuureille, kielille ja ihmisille, suhteiden luominen ja vahvistaminen yksin tai ryhmässä matkustamalla, sekä uusiin nähtävyyksiin ja ruokiin tutustuminen (Hoteltravel 2012).

Matkailun aikajanalla on nähty useita eri matkustustapoja laivoista junien kehittymiseen ja siitä ensimmäisiin lennettyihin tilauslentoihin, jotka tapahtuivat n.1950-luvulla. Tällöin lentäminen herätti suomalaisissa ensimmäisen kerran kiinnostusta, mutta matkustaminen lentokoneella ulkomaille oli vain kouralliselle mahdollista. Vaikka hinnat halpenivat vuosikymmenen lopulla, olivat matkat pitkiä ja kulkeminen saattoi tapahtua monella eri liikennevälineellä, joka nosti matkojen hintoja (Kostiainen & Korpela 1995). Vasta 70-luvulla ulkomaan matkailu avautui muillekin kuin vain varakkaille suomalaisille. Matkanteko nopeutui lentokoneiden kehittymisen myötä, vaikka olivathan koneet vielä tähän päivään verrattavissa puutteellisia (Kostiainen & Korpela 1995). Tästä tilanteesta on matkailu kehittynyt hurjasti eteenpäin kuten taulukko 1. seuraavalla sivulla osoittaa.

<p>Esituristinen kausi (- 1945 saakka)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ulkomaanmatkailu vähäistä - Yläluokka ja sivistyneistö matkustivat - Suomen Matkatoimisto perustettiin
<p>Massaturismin edellytysten synty (1946–1959)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työväestön palkkaus ja vuosilomat kehittyivät - Pakettimatkojen alkua
<p>Massaturismin herääminen (1960-luku)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etelän aurinkomatkojen nousu, suihkukoneet, tilauslennot - ”etelänmatkat” käsitteenä vakiintui
<p>Massaturismin ekspansiovaihe (1969–1978)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvä taloudellinen tilanne yhteiskunnassa - Kaiken kansan matkat (esim. keihäsmatkat)
<p>Pysähtyneisyyden aika (1979–1981)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taloudellinen taantuma - Matkustajamäärät laskivat voimakkaasti
<p>Uusi ekspansiovaihe (1980-luku)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kohdevalikoima laajeni, matkojen suhteellinen hinta laski - Matkustajamäärä nousi, huippuvuosi 1989, yhteensä lähes 1,7 miljoonaa matkaa
<p>Romahdus ja taantuma (1990-luku)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suurtyöttömyys, valuutan kelluttaminen, matkaverot - Matkailijamäärä laski pohjaan 1993, elinkeinossa konkurssseja
<p>Yksilöllisten matkakokemusten aika 2000-luku...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Matkan sisältö ja siihen liittyvät elämykset ohjaavat kuluttajan valintoja, Turvallisuustietoisuus (SARS, tsunami, 9/11) kasvaa, uusia kohteita ja kohdealueita - Globalisaatio, Markkinointi ja myynti sähköistyy - Räättälöinti, dynaaminen paketointi

Taulukko 1. Matkailun kehitysvaiheet (Jokinen 2014,197).

Tutkimuksen edetessä matkailun aikakausien kautta, huomaamme selkeän kehityksen ja muutoksen matkailijoiden tarpeissa, mahdollisuuksissa ja käyttäytymisessä. Alkaen esituristisesta ajasta, jolloin matkustaminen oli vähäistä ja lähinnä yläluokan ja sivistyneistön harrastus, aina nykyiseen aikaan, jossa yksilölliset matkakokemukset ja räätälöidyt matkapaketit ovat keskeisessä roolissa. Matkailun historia tarjoaa arvokasta tietoa siitä, miten matkustaminen on muovannut kulttuureita ja yhteiskuntia.

Kun tarkastelemme matkailun eri aikakausia ja niiden vaikutusta suomalaisten matkailukäyttäytymiseen ja -kokemuksiin, avautuu mielenkiintoinen katsaus siihen, miten matkailun dynamiikka on muuttunut vuosien saatossa. Jokainen aikakausi kuvastaa omaa aikansa yhteiskunnallisia, taloudellisia ja teknologisia olosuhteita, ja niiden ymmärtäminen auttaa hahmottamaan, miten matkailu on kehittynyt ja muokannut ihmisten elämää. Seuraavassa osiossa paneudumme tarkemmin näiden eri aikakausien merkitykseen suomalaisten matkailun historiassa ja niiden vaikutukseen nykypäivän matkailutrendeihin.

3.1 1960-luku: Matkailun nousu

1960-luku oli merkittävä vuosikymmen maailmanhistoriassa, jolle oli ominaista voimakas yhteiskunnallinen ja kulttuurinen murros. Tärkeimpiä tapahtumia olivat muun muassa ensimmäiset kuulennot, Vietnamin sota, Kuuban ohjuskriisi, Berliinin muuri ja Kylmän sodan huippu (Kotimaisten kielten keskus s.a.). Tämä vuosikymmen tunnetaan vallankumouksellisesta asenteesta ja kulttuurillisesta murroksesta. Nuoret olivat aktiivisia muutoksen ajajia, ja ajan henkeen kuuluivat vapaamielisyys, vastakulttuuri, aktivismi ja rauhanliike. Populaarikulttuuri kukoisti, ja musiikki, muoti ja elokuvat heijastivat ajan henkeä.

Matkailun saralla 1960-luku näki merkittävän kasvun, kun ihmiset alkoivat matkustaa entistä enemmän kansainvälisesti. Tämä mahdollistui lentotekniikan kehittyminen ansiosta, jolloin matkustusnopeus ja matkakohteiden lukumäärät kasvoivat. Tämä taas tarkoitti hintojen tasaantumista, jonka seurauksena seuramatkojen suosio kääntyi nousuun (Aho 1999, 12). Lentoliikenteen kasvava suosio, taloudellisen tilanteen paraneminen sekä yleinen uteliaisuus ja halu tutustua uusiin kulttuureihin ja maisemiin toivat matkailun uudelle tasolle. Suomessa, kuten muuallakin maailmassa, tämä aikakausi oli todellinen matkailun nousun aika.

Matkailu heijasti ajan henkeä ja ihmisten arvoja. Nuoret matkustivat etsimään itseään ja uusia kokemuksia, ja matkailu oli osa vastakulttuuria ja hippiliikettä. Matkailu myös vaikutti kulttuurivaihtoon ja kansainväliseen ymmärrykseen, kun ihmiset kohtasivat erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja (Kotimaisten kielten keskus s.a.).

Ensimmäiset ulkomaanmatkat olivat suomalaisten keskuudessa merkittävä tapahtuma, vaikka ulkomaanmatkailu oli vielä varsin harvinaista. Ne, jotka pystyivät lähtemään, kokivat unohtumattomia seikkailuja. Tyypillisiä kohteita ensimmäisille ulkomaanmatkoille olivat Kanariansaaret, Espanjassa Palma de Mallorca ja Italiassa Riccione, jonne hupia etsivät suuntasivat. Italian kohteista Rooma oli kulttuurihakuisempien kaupunki ja Kreikkaan lähdettiin rentoutumaan sen Välimeren sinisille rannoille (Lehtola 2017).

Etelänmatkojen luonne muuttui nopeasti opinto- ja kulttuurimatkoista auringonpalvomismatkoiksi ja seuramatkoista tulikin suurten massojen suosima lomamuoto. Tällöin lomalle siis lähdettiin nauttimaan auringosta, uimisesta, seurasta ja rentoutumisesta (Yle 2002). Samalla saatettiin etsiä uusia seikkailuja ja kokemuksia, joita kotipuolella ei päässyt kokemaan.

3.2 1970-luku: Massaturismin aika ja ulkomaanmatkojen suosion kasvu

1970-luku oli jatkoa 1960-luvun mullistuksille, mutta samalla aikakaudella pyrittiin useissa maissa rauhaan ja vakautukseen. Vietnamin sodan päätyminen vuonna 1975, sekä uudet suuntaukset maailmanpolitiikassa, kuten Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton välisen jännityksen lieventyminen, olivat merkittäviä tapahtumia (Suomi kylmässä sodassa s.a.). Nuorisokulttuurissa jatkuivat monet 1960-luvun teemat, mutta samalla alkoi näkyä vastareaktioita ja konservatiivisempia suuntauksia. Lähi-idässä tapahtuneet levottomuudet vauhdittivat öljykriisiä, mikä nosti matkalippujen hintoja (Lehtola 10.7.2017).

Öljykriisin aikana taloudelliset epävarmuudet ja työttömyys kasvoivat (Heikkinen & Löyttyniemi 2020). Teknologian kehitys jatkui, ja matkailuun vaikuttivat muun muassa matkatelevisiot ja värilliset TV-ohjelmat (Eliaskokoelmat s.a.). Perheiden elämäntavat muuttuivat naisten työssäkäynnin lisääntyessä ja perinteisten sukupuoliroolien haastamisen myötä (Myrskylä 2010).

Matkailussa 1970-luku oli merkittävä ajanjakso, kun suomalaisten matkustushalu kasvoi entisestään (Falkenberg 2000, 14). Matkailu oli aiempaa suosittumpaa ja saavutettavampaa monille, ja massaturismi alkoi vakiintua. Interrail-matkailu oli suosittua nuorten keskuudessa, ja pakettimatkojen käsite teki etelän lomakohteista kohtuuhintaisia yhä useammalle kansalaiselle (Helenius 2022). Kalevi Keihäsen seiväsmatkailu oli tunnettu ilmiö, joka tarjosi halpaa viinaa, seksiä ja juhlimista. Suurin osa suomalaisista suuntasi lomalle Kanarian saarille ja Espanjan Aurinkorannoille (Pöyhtäri 27.12.2021).

Kreikka nousi suosituksi matkakohteeksi 1970-luvun loppupuolella, erityisesti saaret kuten Kos, Kreetta ja Rodos olivat suosittuja. Samalla suomalaisten kiinnostus kaukomatkoihin kasvoi, ja suorat tilauslennot Thaimaahan, Pattayalle, alkoivat. (Tui a. s.a.)

3.3 1980-luku: Ulkomaanmatkojen monipuolistuminen ja uudet suosikkikohteet

1980-luku oli monipuolinen vuosikymmen, joka tarjosi kontrasteja niin historiallisten tapahtumien kuin yhteiskunnallisten ilmiöidenkin osalta. Länsimaissa vallitsi taloudellinen nousukausi ja kulutus-kulttuurin kukoistus, kun taas samanaikaisesti kylmän sodan jännitteet ja Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton välinen kilpavarustelu loivat varjoa maailman ylle.

Ylen elävän arkiston ja sieltä löytyvän Fogelholmin (25.5.2016) kirjoittamassa artikkelissa TV-sarjasta ”Lomamatka 80-luvulle” kuvaillaan 80-lukua suomen historian rikkaimmaksi aikakaudeksi. Muoti kukoisti olkatoppauksilla ja kreppikiharoilla. Jokaiselle löytyi oma tyylinsä eri elämäntilanteiden ja mieltymysten perusteella. Teknologia kehittyi entisestään ja jokaisesta taloudesta alkoi löytyä kotitietokoneita, elektroniikkapelejä, korvalappustereoita ja langattomat puhelimet ottivat ensi askeleensa 1980-luvulla. Elämäntavat muuttuivat totaalisesti, kun nousukausi alkoi ja tulevaisuus näytti valoisalta ja kulutuskulttuuri nousi taivaisiin helppojen lainojen ja rahan saannin ansiosta.

Kehityksen lomassa uudet tietokoneisiin perustuvat varausjärjestelmät toivat järjestystä ja tehokkuutta matkailualalle, ja tämä muutos merkitsi 1980-luvun huolettoman nousukauden alkua matkailun kukoistukselle (Lehtola 10.7.2012). 1980-luvun puolivälissä Suomessa koettiin rahamarkkinoiden vapautuminen, mikä toi uusia taloudellisia mahdollisuuksia ja edisti matkailun kasvua (Falkenberg 2000, 16). Falkenbergin (2000) teoksessa käsiteltiin Suomen ”kasinotaloutta” kertoen että, lomalle saatettiin lähteä entistä helpommin, sillä lainaa oli helppoa saada ja matkoja oli tarjolla enemmän kuin matkailijoita itsessään. Tämä johti siihen, että matkoja oli ennätysmäärä myynnissä erilaisilla erikoistarjouksilla ja alenetuilla hinnoilla. Tämän myötä luotiin erilaisia ennakkovaraajan etupaketteja ja bonusjärjestelmiä, jotta kansa ei pahoittaisi mieliään.

Matkailu oli edelleen suosittua aurinkorannoilla Välimerellä, mutta samanaikaisesti kasvoi kiinnostus eksoottisempiin kohteisiin, erityisesti Aasiaan ja Tyynenmeren saarille (Aho 1999, 16). Vuosien matkustuksen jälkeen matkailijat alkoivat janoamaan uusia kokemuksia ja eksoottisempia matkakohteita. Tähän tarpeeseen auttoivat uudet suorat lennot esimerkiksi Turkkiin, Nepaliin ja Baliin, sillä ne lisäsivät matkustusmahdollisuuksia ja houkuttelivat matkailijoita uusille seikkailuille (Tui b. s.a.).

Erilaisten harrastematkojen suosio kasvoi 1980-luvulla, kun urheilukilpailut ja kulttuuritapahtumat vetivät matkailijoita eri puolille maailmaa. Harrastematkojen kirjo laajeni merkittävästi kysynnän kasvaessa lähes rajattomaksi. Matkailijat suuntasivat erikoismatkoille erilaisiin urheilukisoihin ja kulttuuritapahtumiin, tarjoten aktiivisille lajien harrastajille mahdollisuuden toteuttaa suorituksiaan lähes mistä tahansa maailman mantereelta, valitsemalla lomakohteensa sen mukaan (Falkenberg

2000, 16). Matkailu oli osa yltäkylläisyyden ilmapiiriä ja tarjosi ihmisille mahdollisuuden tutustua eri kulttuureihin ja nauttia elämästä täysillä.

3.4 1990-luku: Teknologian vaikutus matkailuun ja uudet matkustustrendit

1990-luku oli aikakausi, jota leimasi muutos ja epävarmuus monilla elämänalueilla. Neuvostoliitto hajosi, Saksat yhdistyivät, kylmä sota päättyi ja 80-luvulla valinnut kasinotalous romahti ja oli aika alkaa maksamaan takaisin nostettuja lainoja (Falkenberg 2000, 17). Vuosikymmenen laman seurauksena työttömyys kasvoi ja valtion menoja jouduttiin leikkaamaan, josta kärsivät terveyspalvelut, sosiaaliturva ja koulutus (Puttonen & Pyysalo 2018). Lama alkoi hellittämään vasta vuosikymmenen puolessa välissä, mutta kansa oli jakautunut tuloerojen myötä kahteen kuppikuntaan. Etelä-Suomen sanomissa Mehto (31.12.2019) esittää nämä luokat seuraavasti: ”Toiset jonottivat teknologiayritysten osakkeita ja toiset ruokakasseja”.

Taloudelliset lamat ja kriisit koettelivat monien maiden talouksia 1990-luvulla. Samaan aikaan teknologian kehitys jatkui nopeasti eteenpäin ja internetin yleistyminen alkoi muuttaa ihmisten arkea merkittävästi. Nokia nosti suomen teknologian huipulle. 90-luvun lopulla suomessa oli Nokian ansiosta eniten matkapuhelimia maailmassa, suhteutettuna asukaslukuumme (Mehto 31.12.2019).

Matkailu muuttui merkittävästi 1990-luvulla teknologisen kehityksen rinnalla. Taloudelliset vaikeudet innoittivat eduskuntaa säättämään matkaveroja, jotka hillitsivät suomalaisten matkailuhaluja (Lehtola 10.7.2017). Vaikka taloudelliset kriisit vaikuttivat matkustusbudjetteihin, ihmiset olivat edelleen kiinnostuneita matkustamaan ja kokemaan uusia kulttuureita. Vuosikymmenen puolessa välissä Suomen EU-jäsenyys avasi portit Eurooppaan ja passien tarkastus maiden rajoilla helpottui (Suomen suurlähetystö 2013).

Kaukomatkat, eksoottiset kohteet ja seikkailumatkat alkoivat kiinnostaa yhä useampia matkailijoita. Näin matkailu tarjosi ihmisille mahdollisuuden paeta arjen haasteita ja kokea uusia seikkailuja. Halpalentoyhtiöiden ilmestyminen lentokentille ja Suomen lentoalan avautuessa kilpailulle lipun hinnat laskivat jälleen kerran useamman kansalaisen ulottuville (Finnavia 7.5.2018). Kohteista suosiota 90-luvulla kasvattivat Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kohteet kuten Israel, Egypti ja Tunisia, kun taas kaukokohteista Australia, Kiina ja Guatemala nousivat suosikkilistoille (Tui c. s.a.). Kaiken kaikkiaan 1990-luku oli aikakausi, joka oli täynnä monenlaisia haasteita ja mahdollisuuksia. Se oli aika, jolloin maailma muuttui nopeasti ja pysyvästi monilla eri tavoilla.

3.5 2000-luku: Digitalisaation aika ja matkailun globaali kasvu

2000-luku tarkoitti uutta vuosituhatta. Tämä oli vuosikymmen, joka oli täynnä merkittäviä tapahtumia ja historiallisia käännekohtia. Vuosituhannen vaihteessa Suomi oli päässyt jälleen jaloilleen

talouselämässä (Falkenberg 2000, 17). Varjopuolena Terrori-iskut Yhdysvalloissa vuonna 2001 järkyttivät maailmaa ja muuttivat kansainvälistä politiikkaa, samoin kuin vuoden 2008 talouskriisi, joka vaikutti moniin maihin ympäri maailmaa (Euroean Union s.a.). Lisäksi erilaiset poliittiset ja ympäristöön liittyvät kriisit herättivät huolta ja vaikuttivat ihmisten elämään eri puolilla maailmaa.

Jos teknologia ja netti oli aiempien vuosikymmenten aikana kehittynyt merkittävästi, niin 2000-luku oli digitaalisen vallankumouksen aikakausi. Internetin ja älypuhelinien yleistyminen mullisti kommunikaation, työskentelyn ja matkustamisen tavat (Niko, 8.6.2023). Puhelimet pystyttiin sujauttamaan takataskuihin ja matopelien pelaaminen toimi monen ajanvietteenä. Tämä digitaalinen murros avasi uusia mahdollisuuksia matkailulle ja vaikutti ihmisten elämäntapoihin ympäri maailmaa.

Vaikka jo 1990-luvun lopussa matkojen varaus saattoikin onnistua tietokoneelta käsin tuli matkustaminen 2000-luvulla entistä helpommaksi ja saavutettavammaksi, kun lentoyhtiöt tarjosivat edullisempia lentoja ja matkailusovellukset sekä nopeammat nettisivut helpottivat matkasuunnittelua (Tui d. s.a.). Asiakkaat näkivät matkailun yhä enemmän yksilöllisenä kokemuksena, jossa pyrittiin tavoittelemaan uusia elämyksiä ja kokeilemaan erilaisia aktiviteetteja matkakohteissa. Tui:n artikkelin mukaan 2000-luvun nousevia matkustustrendejä olivat itse kootut matkat pakettimatkojen sijasta. Matkakohteista eteenkin keustosuosikit Espanja, Kreikka, turkki ja Thaimaa olivat suuressa suosiossa muuttuvien matkakohteiden rinnalla.

Matkustusbuumin keskellä alettiin myös matkustamisen vaikutuksiin ympäristössä ja ilmastossa huomioimaan aiempaa tarkemmin (Tervo & Saarinen 2006, 56–60). Ilmastonmuutos nosti päätään 2000-luvun alussa ja 1900-luvun massaturismia tarkasteltiin uusin silmin. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat huolenaiheet alkoivat nousta esiin jo 2000-luvun alussa, ja tämä herätti uudenlaista keskustelua ja huomiota aiempiin ilmiöihin, kuten 1900-luvun massaturismiin. Matkailun ekologiset ja kestävä kehityksen näkökulmat tulivat yhä keskeisemmiksi keskusteluissa ja päätöksenteossa, kun ymmärrettiin matkailun vaikutukset paitsi ympäristöön myös paikallisiin yhteisöihin ja kulttuureihin (Melondia 18.2.2024). Tämä avasi uusia mahdollisuuksia kehittää matkailua kestäväällä tavalla ja ottaa huomioon ympäristönäkökohdat matkailualan suunnittelussa ja toiminnassa.

3.6 2010-luku: Kestävän matkailun nousu ja yksilölliset matkakokemukset

2010-luvulla maailma oli todistamassa merkittäviä poliittisia, ympäristöllisiä ja teknologisia muutoksia, jotka vaikuttivat myös meihin Suomessa. Keskeisiksi teemoiksi nousivat ilmaston lämpeneminen ja tietoisuus siitä, Euroopan talous- ja pakolaiskriisi sekä teknologian jatkuva kehitys (European Union b. s.a.). Vaikka maailmaa varjosti poliittiset erimielisyydet ja kriisit, otettiin ne vastaan pyrkimyksenä ratkaista niitä yhteistyöllä ja innovatiivisilla ratkaisuilla.

Digitalisaatio mullisti elämän monin tavoin. Se tarjosi uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle ja arjen helpottamiselle, mutta toi mukanaan myös tietoturvaongelmia (Karsimo & Heima, 2019). Sosiaalisen median merkitys kasvoi entisestään, muuttaen matkailijoiden tapaa saada inspiraatiota ja jakaa kokemuksiaan matkasuunnittelun yhteydessä. Alustat kuten Instagram ja Facebook toimivat matkailijoiden ideoiden vaihtopaikkana ja innostuksen lähteenä. Erityisesti nuoret aikuiset, olivat eturivissä omaksumassa uusia teknologisia mullistuksia ja he pääsivät hyödyntämään niitä niin opiskelussa kuin vapaa-ajallakin.

Tärkeitä puheenaiheita 2010-luvulla olivat ilmastonmuutos, ekologisuus ja kestävä matkailu. Ympäristötietoisuus ja eettiset näkökohdat korostuivat entisestään ja matkailijat alkoivat kiinnittämään huomiota ekologisiin ja eettisiin seikkoihin valitessaan matkakohteitaan ja matkailupalveluitaan. Tämän myötä monet yritykset pyrkivät tuottamaan tuotteitaan ja palveluitaan pohjautuen kestävyiden periaatteisiin. Visit Finland päivitti keväällä 2019 kansalliset kestävän matkailun periaatteet yhdessä eri sidosryhmien kanssa (Visit Finland, s.a.). Näissä periaatteissa korostettiin luonnon ja kulttuuriperinnön kunnioittamista, paikallisten tukemista sekä turvallisuuteen ja laatuun panostamista. Ekologisesti kestävien vaihtoehtojen suosiminen ja pyrkimys vähentää matkailun negatiivisia vaikutuksia ympäristöön ja paikallisiin yhteisöihin nousivat keskeisiksi tekijöiksi matkailukäyttäytymisessä.

Matkailijat olivat entistä tietoisempia ja valikoivampia valitessaan matkakohteitaan. He etsivät aitoja ja vastuullisia matkailuelämyksiä, suosien paikallisia kokemuksia ja yhteisöllistä matkailua, matkan määränpäiden sijaan (Vali, 2020). Tällainen suhtautuminen matkailuun edisti paitsi kestävä matkailua myös kulttuurien välistä vuoropuhelua ja ymmärrystä, kun matkailijat kohtasivat erilaisia kulttuureita ja elämäntapoja ympäri maailmaa. Valin (2020) mukaan pakettimatkat kuitenkin säilyttivät suosionsa suomalaisten keskuudessa, vaikka niiden katoamista ennustettiin useaan otteeseen jo aiempina vuosikymmeninä.

Matkailuala sopeutui kestävän matkailun trendiin tarjoamalla yhä enemmän ympäristöystävällisiä ja vastuullisia matkailupalveluita. Lisäksi matkailualan yritykset joutuivat siirtymään kivijalkamyymälöistä verkkosivujen kehittämiseen (Almunawar, Anshari & Susanto 2012, 317–318). Tämän vuosikymmenen tietoisuus maailman muutoksista alkoivat edistämään kestävämpää matkailua. Tämän ansiosta alkoivat matkailijat entistä enemmän arvostamaan luonnon ja kulttuurin kunnioittamista, sekä paikallisten tukemista matkailukohteissa. Matkailuyritykset vastasivat tähän kysyntään tarjoamalla monipuolisempia ja vastuullisempia matkailuelämyksiä, jotka korostivat kestävyttä ja ekologisuutta. (Renfors 2008, 32–33)

3.7 2020-luku: Haasteiden ja muutoksen aika

Vuosikymmen 2020 alkoi suuren myllerryksen merkeissä. Se on aloitettu globaalin Covid-19-pandemian varjostamana, mikä vaikutti voimakkaasti kaikkien elämään. Useat matkustamiseen liittyvät rajoitukset hidastivat matkailun lähes kokonaan. Varatut lomamatkat siirtyivät vuodelle tai jopa kahdella riippuen maiden eri säädöksistä. Lisäksi maailma on kohdannut useita konflikteja, kuten Venäjän ja Ukrainan välinen sota, sekä jatkuvat terroristi iskut ympäri maailmaa. Vaikka kyseinen vuosikymmen on vasta aluillaan, on sitä kerennyt varjostamaan jo useampi historian kirjoihin uurtuva tapahtuma.

Pandemia eristi kansalaiset koteihinsa ja pakotti maailmaa ottamaan suuren harppauksen teknologian käytössä. Työt, joissa oli etätyö mahdollisuus, toteutettiin turvallisesti kotona ja opiskelu siirtyi virtuaaliseen muotoon pahimpien pandemia-aaltojen aikoina. Teknologian kehitys ja sulautuminen arkeen oli väistämätöntä (Juntunen 2021). Teknologia osana jokapäiväistä arkea on myös lisännyt tiedon kulkua. Uusimmat päivitykset maailman tilasta ja tapahtumista kulkevat takataskussa, hukuttaen ihmiset jatkuvaan uutistulvaan.

Median käyttö on myös muuttunut merkittävästi. Sosiaalinen media ja vaikuttajat, niin sanotut influensserit, ovat nousseet tärkeimmiksi tiedonlähteiksi uusien tuotteiden ja palveluiden suhteen. Vaikka aiemmin kaveripiirin mielipiteet vaikuttivat ostopäätöksiin enemmän, nykyisin influensserit ohjaavat merkittävästi myös ostopäätöksiä. (Lindroos 2023)

Kyseinen vuosikymmen on muuttanut monien maailmaa ja etenkin tällä vuosikymmenellä on ollut suuria vaikutuksia suomalaisten matkailutottumuksiin, jotka muuttuivat radikaalisti pandemian vuoksi, kun ulkomaan matkojen määrä romahti koronakriisin seurauksena (Tilastokeskus, 2021). Vaikka matkustaminen pysähtyi lähes täysin vuosikymmenien ensimmäisinä vuosina, on se pahimpien pandemia vuosien jälkeen alkanut taas kukoistamaan. Kun ovet avautuivat jälleen maailmalle, saattoi matkustajien joukossa kyteä pienimuotoista arkuutta, mutta pikkuhiljaa lähti taas matkailualakin käyntiin kuin karhu pitkien talvihorrostosten jälkeen. Matkailijoiden piti sopeutua uusiin olosuhteisiin. Pahimpien pandemia-aaltojen aikana matkailuyritykset kehittivät virtuaalisia matkoja, joissa matkailija saattoi istua kotisohvalla nauttien kauniista revontulista tai etelän lämmöstä ja nähtävyyksistä tietokoneen näytön välityksellä. Virtuaalimatkailu ja etämatkailu saivat suosiota, tarjoten mahdollisuuden matkustaa virtuaalisesti.

2010-luvusta poikkeavasti 2020-luvulla kestävän matkustuksen ja ekologisuuden lisäksi terveys ja turvallisuus nousivat keskeiseen asemaan matkailijoiden keskuudessa, ja hygienian ja turvallisuusprotokollien merkitys korostui matkustettaessa. Kun COVID-19-pandemian vaikutukset alkavat hiipua, Valtioneuvosto (2023) on hyväksynyt asetusmuutoksen, joka muuttaa SARS-CoV-2-

koronaviruksen aiheuttaman covid-19-taudin asemaa. Tulevaisuudessa covid-19 luokitellaan valvottavaksi tartuntataudiksi eikä enää yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi.

Vaikka pandemia asetti matkailualalle merkittäviä haasteita, se samalla synnytti innovaatioita ja uusia matkailutrendejä. Terveysteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset sekä digitaalisten ratkaisujen kehittäminen nousivat keskeiseen asemaan matkailualan tulevaisuudessa, kun ala pyrkii sopeutumaan uusiin olosuhteisiin ja luomaan kestävän tulevaisuuden matkailua.

Matkailu 1960-luvulta 2020-luvulle on ollut jatkuvaa muutosta ja sopeutumista aikakausien haasteisiin ja mahdollisuuksiin. 1960-luvulla kulttuurinen murros ja uudenlainen asenne synnyttivät matkailun nousun, kun lentotekniikka kehittyi. Seuraavalla vuosikymmenellä massaturismi vakiintui, Kreikka nousi suosikkikohteeksi, ja kaukomatkat kasvoivat. 1980-luvulla matkailu monipuolistui entisestään, ja suosituiksi nousivat eksoottiset kohteet kuten Turkki, Nepal ja Bali. 1990-luvulla teknologian kehitys helpotti matkailun suunnittelua, mutta matkaverojen säätäminen hillitsi matkustushalua. 2000-luvulla digitalisaatio mullisti matkailun, ja kestävän matkailun nousu oli keskeistä. 2010-luvulla yksilölliset matkakokemukset ja kestävä matkailu olivat trendejä. 2020-luvulla Covid-19-pandemia muutti matkailun maisemaa merkittävästi, luoden tarpeen terveys- ja turvallisuuskysymysten korostamiselle sekä uudelleenlaisille matkailukokemuksille, jotka olivat sekä vastuullisia että nautinnollisia.

4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusosiota aloittaessa on tärkeää avata tutkimusmenetelmät selkeästi ja perusteellisesti. Matkailualan tutkimuksiin voidaan käyttää monenlaisia menetelmiä ja lähestymistapoja. Yleisimpiä tutkimusmenetelmiä ovat kyselytutkimukset, haastattelut, havainnointi, kokeelliset tutkimukset sekä kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset analyysit. Tämän opinnäytetyön tutkimus on toteutettu laadullisella tutkimuksella ja käytämme kahta pääasiallista tutkimusmenetelmää: focus group -haastatteluja sekä narratiivista analyysia. Laadullinen tutkimus ja kyseiset lähestymistavat mahdollistavat henkilökohtaisten kokemusten ja tarinoiden keräämisen ja tutkimisen.

Narratiivisessa analyysissä tarkastellaan yksittäisten matkailijoiden tarinoita ja kokemuksia. Tämä lähestymistapa keskittyy yksilöllisiin matkailutarinoihin ja niiden merkityksiin matkailijoiden elämässä. Analysoimalla näitä tarinoita voidaan tunnistaa toistuvia teemoja, tunteita ja merkityksiä, jotka heijastavat laajempia matkailutrendejä ja -ilmiöitä.

Focus group -haastattelut tuovat puolestaan yhteen pienen ryhmän ihmisiä, jotka keskustelevat vapaasti tietyistä aiheista, tässä tapauksessa omista matkailukokemuksistaan. Tämä menetelmä mahdollistaa osallistujien välisen vuorovaikutuksen ja ideoiden jakamisen, sekä erilaisten näkökulmien esiintuomisen. Näiden keskustelujen avulla pyritään saamaan syvällisempiä oivalluksia ja ymmärrystä siitä, miten ihmiset kokevat ja tulkitsevat matkailun eri osa-alueita.

Osallistujien valinta ja haastatteluryhmien muodostaminen ovat keskeisiä tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Osallistujien valinnassa on painotettu pienempien ryhmien turvallisuutta, sekä tilaa oman äänen kuulumiselle. Haastatteluryhmiä muodostettaessa on pyritty varmistamaan, että eri sukupolvien edustajat ovat tasapuolisesti edustettuina, mikä mahdollistaa monipuolisten näkökulmien esiintuomisen tutkimuksessa.

4.1 Narratiivinen tutkimusmenetelmä

Narratiivinen tutkimusmenetelmä on lähestymistapa, joka keskittyy yksilöiden tai yhteisöjen kertomusten ja tarinoiden analysointiin. Tässä menetelmässä tutkija kerää, analysoi ja tulkitsee tarinoita, joita ihmiset kertovat omista kokemuksistaan, identiteeteistään, arvoistaan ja uskomuksistaan (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 189). Tämän menetelmän ytimessä on ymmärrys siitä, että tarinat eivät ole pelkästään kertomuksia, vaan ne myös muovaavat ja heijastavat yksilöiden ja yhteisöjen elämää ja kulttuuria.

Narratiivisessa tutkimusmenetelmässä keskeisiä piirteitä ovat;

- **Yksilöllisyys:** Narratiivisessa tutkimuksessa keskitytään yksilöiden tai yhteisöjen ainutlaatuisiin tarinoihin ja kokemuksiin. Jokainen tarina on merkityksellinen tutkimusaineistona, ja tutkija pyrkii ymmärtämään tarinoiden taustalla olevia merkityksiä ja tulkintoja.
- **Tarinallisuus:** Tarinat ovat keskeisessä roolissa narratiivisessa tutkimuksessa. Tutkija kerää erilaisia tarinoita haastattelujen, päiväkirjojen, kirjeiden tai muiden kirjallisten aineistojen avulla ja analysoi niitä syvällisesti ymmärtääkseen niiden merkityksen ja vaikutuksen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 212)
- **Kontekstin huomioiminen:** Narratiivisessa tutkimuksessa kiinnitetään huomiota siihen, millaisessa sosiaalisessa, kulttuurisessa ja historiallisessa kontekstissa tarinat syntyvät. Tutkija pyrkii ymmärtämään tarinoiden taustalla vaikuttavia voimia ja tekijöitä.
- **Tulkinta ja merkityksenanto:** Tutkija tulkitsee ja analysoi kerättyjä tarinoita löytääkseen niistä yhteisiä teemoja, merkityksiä ja tulkintoja. Tavoitteena on tuottaa syvälinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä tai kokemuksesta ja tarjota uusia näkökulmia ja oivalluksia.

Narratiivinen tutkimusmenetelmä soveltuu monenlaisiin tutkimuskysymyksiin ja -konteksteihin, erityisesti silloin kun tutkitaan yksilöiden kokemuksia, identiteettejä, kulttuuria ja merkityksiä. Narratiivinen lähestymistapa tarjoaa mahdollisuuden syvälliseen ja empaattiseen ymmärrykseen tutkittavasta ilmiöstä ja sen vaikutuksista ihmisten elämään. Matkailualan tutkimuksessa narratiivinen menetelmä voi auttaa tutkijoita ymmärtämään matkailijoiden henkilökohtaisia tarinoita ja kokemuksia matkailusta. Tutkijat voivat kerätä matkailijoiden kertomuksia ja tarinoita matkoistaan, mieltymyksistään, odotuksistaan ja kokemuksistaan eri matkakohteissa. Näiden tarinoiden avulla voidaan hahmottaa matkailijoiden motiiveja, tunteita ja merkityksiä matkailun kontekstissa.

Narratiivisen tutkimusmenetelmän käyttö matkailututkimuksessa alkaa osallistujien rekrytoinnista ja tarinoiden keräämisestä. Tutkijat voivat käyttää erilaisia menetelmiä, kuten haastatteluja, kirjoitus-tehtäviä tai päiväkirjojen analyysiä, kerätäkseen osallistujien tarinoita (Hirsjärvi ym. 2007, 214). Tarinoiden keräämisen jälkeen tutkijat analysoivat ja tulkitsevat niitä, etsien yhteisiä teemoja, merkityksiä ja kuvioita.

Narratiivinen tutkimusmenetelmä tarjoaa mahdollisuuden syvälliseen ja yksilölliseen tiedonkeruuseen, joka voi paljastaa ainutlaatuisia näkökulmia ja syvällisiä ymmärryksiä matkailijoiden kokemuksista. Haasteena voi olla tarinoiden tulkinnan subjektiivisuus ja analyysin monimutkaisuus.

4.2 Focus Group -haastatteluiden toteutus

Focus Group -haastattelut ovat laadullisen tutkimuksen menetelmä. Nämä haastattelut tarjoavat tilaisuuden syventyä matkailijoiden kokemuksiin ja tarinoihin yhdessä ryhmässä. Tämä järjestetty

keskustelutilaisuus kutsuu yhteen joukon ihmisiä tietyn aiheen ympärille, antaen heille mahdollisuuden jakaa näkemyksiään ja kokemuksiaan vapaasti, mutta fokusoidusti (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 223). Tyypillisesti nämä haastattelut kestävät noin kahdesta tunnista eteenpäin, ja osallistujien määrä vaihtelee tilanteen mukaan, mutta Suomessa yleensä noin kahdeksan henkilöä.

Focus Group -haastattelut ovat hyödyllisiä tutkimuksissa, jotka pyrkivät ymmärtämään ryhmän ajatuksia, kokemuksia ja mieltymyksiä tietyllä alueella, kuten matkailussa. Tutkijat voivat käyttää Focus Group -haastatteluja syventääkseen ymmärrystään matkailijoiden käyttäytymisestä, mieltymyksistä ja tarpeista sekä matkailualan trendeistä ja innovaatioista. Matkailututkimuksessa Focus Group -haastattelut voivat auttaa tutkijoita ymmärtämään esimerkiksi eri sukupolvien, kuten baby boomerien, Generation X:n, milleniaalien ja sukupolvi Z:n, matkailukokemuksia, asenteita ja käyttäytymistä. Ryhmäkeskustelujen avulla voidaan tunnistaa yhteisiä teemoja ja kuvioita eri sukupolvien matkailukäyttäytymisessä, samoin kuin matkailualan kehityssuuntia ja muutoksia ajan mittaan.

Focus Group -haastattelujen suunnittelu alkaa tutkimuskysymyksen määrittelystä ja osallistujien rekrytoinnista. Osallistujat kutsutaan ryhmäkeskusteluun, joka moderoidaan tutkijan toimesta. Haastattelun aikana osallistujille esitetään avoimia kysymyksiä ja annetaan mahdollisuus vapaaseen keskusteluun. Keskustelun aikana tutkija pyrkii ohjaamaan keskustelua aiheeseen liittyviin teemoihin ja tunnistamaan olennaisia näkökulmia. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 228–237)

Focus Group -haastattelut ovat tehokas menetelmä matkailun tutkimuksessa, kun halutaan ymmärtää eri sukupolvien matkailumieltymyksiä ja tarpeita. Haastattelut tarjoavat mahdollisuuden syvälliseen ja monipuoliseen tiedonkeruuseen, samalla kun ne mahdollistavat osallistujien vuorovaikutuksen ja näkemysten jakamisen. Haasteena voi olla ryhmädynamiikan hallinta ja osallistujien tasapuolisen osallistumisen varmistaminen.

4.3 Osallistujien valinta ja haastatteluryhmien muodostaminen

Tässä tutkimuksessa osallistujat haastatteluihin on valittu lähipiiristä, mukaan lukien sukulaisia, ystäviä ja tuttavvia. Tämä valinta perustuu siihen, että lähipiirin jäsenet voivat tarjota avoimempia ja luottavaisempia vastauksia, mikä edistää tutkimuksen luotettavuutta ja syvällisyyttä. Valitut osallistujat edustavat neljää eri sukupolvea: baby boomereita, sukupolvea X, milleniaaleja ja sukupolvea Z.

Jokainen haastatteluryhmä koostuu saman sukupolven edustajista, ja jokaiseen ryhmään kuuluu kolme jäsentä samasta sukupolvesta. Tämä järjestely mahdollistaa syvällisen kanssakeskustelun ja vertailun saman sukupolven jäsenten välillä, jotka voivat jakaa samankaltaisia kokemuksia ja näkemyksiä.

Ryhmät on muodostettu siten, että jokaisessa ryhmässä on edustettuna erilaisia taustoja ja elämäntilanteita, mikä lisää keskustelujen monipuolisuutta ja antaa laajemman kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Osallistujat on valittu niin, että ryhmien jäsenillä on luottamukselliset suhteet toisiinsa, mikä edistää avointa ja vilpittöntä keskustelua.

Jokainen haastatteluihin osallistunut henkilö omaa persoonallisen taustansa ja eroavat toisistaan eri tavoilla iästä elämäntilanteeseen. Tekijät, kuten varallisuus ja sosiaalinen status, niin perheessä, kuin itsenäisenä henkilönä, ovat vaikuttaneet heidän matkailukokemuksiinsa jo pienestä pitäen ja muokanneet heitä matkailijoina.

Osallistujat	Haastattelut (n=12)
Sukupuoli	Nainen 75 % & Mies 25 %
Ikä	20–29 (33 %), 30–39 (17 %), 40–49 (25 %), 50–59 (0 %), 60–69 (17 %), 70–79 (8 %)
Siviilisäätty	Naimaton (53 %), Naimisissa (33 %), Eronnut (8 %)
Elämäntilanne	Työssäkäyvä (50 %), Opiskelija (25 %), Eläkeläinen (17 %), Työtön (8 %)

Taulukko 2. Haastateltavien taustatiedot

Haastattelut on toteutettu neljässä erässä, kahden viikon aikajanaalla. Jokaisesta haastattelusta ja haastattelutilanteesta on pyritty tekemään osallistujille mahdollisimman rennoksi. Kaikki haastattelut on järjestetty haastattelijan kotona ja haastateltavien mieltymysten mukaan on joko ennen haastattelua rentouduttu iltateen, iltapäiväkahvin, ruuanlaiton tai saunomisen merkeissä. Tarkoituksena rennon tilan luomiselle on saada haastateltavat rentoutumaan ja tuntemaan olonsa kotoisaksi, jotta tarinat ja muistot virtaisivat mielessä paremmin. Ensimmäinen haastattelu järjestettiin baby boomerien kesken keskiviikkona 3.4.2024 ja toinen haastattelu järjestettiin lauantaina 6.4.2024 Z sukupolven edustajien kanssa. Kolmas haastattelu toteutettiin X sukupolven kanssa keskiviikkona 10.4.2024 ja viimeinen haastattelu toteutui lauantaina 13.4.2024 milleniaalien kanssa. Yhteensä kuuden tunnin haastatteluaineistoista yksi haastattelu kesti keskimääräisesti 1 h 30 minuuttia.

Jokaisen haastattelun alussa ja sen aikana haastattelijä panosti erityisesti rennon ilmapiiriin luomiseen, joka tuki vapaata keskustelua. Lisäksi pyrittiin luomaan tunnelma, jossa osallistujat tunsivat olonsa mukavaksi ja rohkaistuksi jakamaan omia matkailukokemuksiaan ja ajatuksiaan avoimesti.

Tämä rento ilmapiiri edisti avointa vuorovaikutusta ja auttoi osallistujia ilmaisemaan itseään vapaasti.

Lisäksi haastattelija oli haastattelutilanteessa vastuussa keskustelun ylläpitämisestä ja ohjaamisesta matkailuun liittyvissä aiheissa. Haastattelija esitti kysymyksiä ja avasi aiheita, jotka rohkaisivat osallistujia syventymään matkailukokemuksiinsa ja mielipiteisiinsä matkailusta. Haastattelija pyrki varmistamaan, että keskustelu pysyi olennaisissa aiheissa ja että kaikki osallistujat saivat äänensä kuuluviin. Tämä tuki tutkimuksen tarkoitusta ja auttoi keräämään monipuolista tietoa matkailijoiden kokemuksista ja näkemyksistä. Haastattelun ohjausta helpotti se että haastattelijan suhteet haastateltaviin olivat lämpimät, sillä haastateltavat olivat haastattelijalle joko sukulaisia tai ystäviä.

5 Tutkimustulokset

Tässä kappaleessa keskitytään tutkimustuloksiin ja niiden analysoimiseen. Tutkimustuloksilla on keskeinen rooli tieteenalan tai aiheen ymmärtämisessä ja kehittämisessä. Analyysi auttaa jäsentämään ja tulkitsemaan saatuja tuloksia, syventäen käsitystämme tutkimuksen löydöksistä ja niiden mahdollisista vaikutuksista. Tämän kappaleen tarkoituksena on purkaa ja arvioida tutkimustuloksia, sekä tarjota ymmärrystä tutkimuksen antamiin vastauksiin.

5.1 Focus Group -haastatteluiden tulokset ja analyysi

Haastatteluaineiston kokoaminen on tärkeä vaihe tämän tutkimuksen toteuttamisessa, ja yhteensä haastatteluaineistoa kerääntyi noin kuuden tunnin verran. Jokainen haastattelu on toteutettu samojen aiheiden pohjalta, mutta keskustelun vapaamuotoisuuden vuoksi jokaisesta haastattelusta muodostui yksilöllinen kokonaisuus. Tämä lähestymistapa mahdollisti osallistujien omien kokemusten ja näkemysten esiintuomisen, ilman ennalta määrättyjä raameja, mikä rikasti kerättyä aineistoa.

Lisäksi jokaisesta sukupolvesta on valittu narratiivinen tarina edustamaan sukupolvikokemusta. Tämä valinta mahdollistaa näkökulmien ja kokemusten esiintuomisen, kun jokainen sukupolvi saa äänensä kuuluviin omien edustajiensa kautta. Osallistujien tarinoiden kautta pystytään hahmottamaan selkeämmin eri sukupolvien väliset erot ja yhtäläisyydet matkailukokemuksissa sekä sukupolvien oma panos matkailun kehitykseen ja merkityksiin.

On kuitenkin tärkeää huomioida, että haastatteluaineisto edustaa yksittäisten matkailijoiden subjektiivista kokemusta. Vaikka kertynyt aineisto tarjoaa arvokasta tietoa neljän sukupolven matkailumieltymyksistä ja -kokemuksista, se ei kata koko kirjoa kaikkien sukupolvien edustajien matkailukokemuksia. Siksi analyysin kokonaisvaltaisessa tarkastelussa on tärkeää pitää mielessä tämän aineiston rajallisuus ja tarvittaessa täydentää sitä muilla tutkimuksilla tai laajemmalla otannalla.

5.1.1 Baby boomer

Baby Boomer -sukupolvi, syntynyt noin vuosien 1946 ja 1964 välillä, on merkittävä sukupolvi, jonka matkailukokemukset kertovat paljon matkustamisen kehityksestä. Haastatteluaineiston perusteella voimme nähdä, miten matkailu muuttui ja monipuolistui heidän elämänsä aikana. Haastatteluissa haastatellut henkilöt ovat kotoisin Etelä-Suomesta, Uudeltamaalta, kaupunkiseudun lähetyiltä. Heidän sukujuurensa ulottuvat Etelä-Suomen rannikolta jopa Venäjälle asti. Lisäksi jokainen on löytänyt tiensä aktiiviseen työelämään, ja osa päässeet jo nauttimaan eläkepäivistään. Tämä taustatieto antaa perspektiiviä heidän matkailutarinoidensa tulkitsemisessä.

Baby Boomer -sukupolven matkailutarinoista heijastuvat matkustamisen kulttuuria ja ne tarjoavat arvokasta tietoa siitä, miten matkailu on kehittynyt vuosien varrella. Vaikka heidän taipaleensa matkustamisen parissa alkoikin vasta vanhempana, he näkivät matkailun erityisesti 80 luvulta eteenpäin, ellei jopa jo aikaisemmin. Haastatteluaineistosta nousivat esiin erityisesti teemat matkailun uutuudesta ja sen vaikutuksesta matkailun alkutaipaleella, sekä heidän todistamansa matkailun kehitys. Lisäksi tarkoituksena on käsitellä heidän matkailuunsa liittyviä kaavoja ja tottumuksia, joita haastatteluaineistosta on pystynyt tulkitsemaan.

Haastattelumateriaalista kuvastuu selkeästi matkailun kehitys ja sen vaikutukset yksilöllistymiseen. Aluksi puhutaan pääasiassa ryhmämatkoista ja matkatoimistojen järjestämistä pakettimatkoista, jotka olivat yleisiä 90-luvulla ja ennen sitä. Haastattelussa käytiin paljon keskustelua siitä, kuinka matkailu ei kaikille ollut sen alkumetreillä mahdollista taloudellisen tilanteen takia. Osa pääsi matkustamaan ensimmäistä kertaa vasta nuoruudestaan aikuisuuteen astuttuaan.

"Täytyy myöntää, etten ole koskaan pitänyt itseäni kovinkaan suurena matkustajana, joten tuo Dneprin risteily vuonna 1987 oli ensimmäinen kertani ulkomailla."

- Henkilö C

Kun matkustaminen yleistyi ja oli lähestyttävämpää suuremmille ihmisryhmille, saattoivat seikkailunhalua estää esimerkiksi kielitaidon puute tai uutuuden pelko. Tähän pelkoon lääkkeinä toimivat pakettimatkat, joita matkatoimistot tarjosivat. Ensimmäiset matkat pystyttiin viettämään suomalaisen matkaporukan kanssa, sekä kiertelemään turvallisesti hotellin lähimaisemissa. Mitä enemmän elämää ulkomailla näki sitä innokkaammiksi ja seikkailunnälkäisiksi matkailijat kasvoivat. Matkapakettien helppouden myötä oli myös seuraavalle matkalle pienempi kynnyksen lähteä.

"Useat eivät vain uskalla, koska he epäilevät kielitaitoaan. Mutta kun on käynyt näillä matkatoimiston järjestämällä matkoilla, oppii sen, että tulee itsekin pärjäämään matkoilla." - Henkilö B

Matkapaketit tuntuivat olevan suuressa suosiossa baby boomereiden matkustustyylinä. Haastatteluissa niitä kuvailtiin helpoiksi ja matkan sisällön tiesi etukäteen. Nykyisiin pakettimatkoihin verrattuna, pakettimatkat kokivat kulta-ajan baby boomereiden matkustaessa. Usein miten hotellin ja lentojen lisäksi pakettiin kuului eri määrä ruokailuja, kuljetukset sekä aktiviteettejä kuten retkiä tai erilaisia esityksiä. Nykypäivän pakettimatkat nähdäänkin tässä sukupolvessa lähes samana kuin omatoimimatkat, sillä pakettimatkana myytynä sen oheispalvelut puuttuvat.

"Yksi oli tämä Dneprin risteily. Se oli ikään kuin tapahtuma laivalla. Olimme laivalla ja sitten kuljimme Dneprin vesillä. En muista, menimmekö ylävirtaan vai"

alavirtaan, mutta joka tapauksessa laivalla oli runsaasti aktiviteetteja. Lisäksi teimme maihinnousuja ja koimme muuta mielenkiintoista." - Henkilö C

Kun pakettimatkatkojen kautta tutut ympäristöt hotellin lähellä oli tutkittu ja retket koettu, siirryttiin tutkailemaan itse esimerkiksi Kreikan saaria. Tämä toteutettiin vuokra-auton turvin. Autojen vuokraaminen lomamatkoilla yleistyikin yllättävän nopeasti. Perhettä kuljetettiin vuokra-autolla ympäri lomakohdetta kierrellen kyliä ja rantoja. Mutkatonta näillä autoilla huristelua ei kuitenkaan ollut, vaan kuskin oli otettava erilaiset liikennetavat kuten ”väärään suuntaan” ajaminen haltuun.

”Mun veli oli Kyproksella kuskina, kun täytin 50-vuotta. Meillä oli vuokra auto ja siellä oli vasemmanpuoleinen liikenne. Siellä mun veli törrötti vaan menemään. Mä olin, että herran jestas miten se ajaa vaan, kun autoja tulee vastaan. No sitten se tajusi, että on vasemmanpuoleinen liikenne. Mutta siihen meni aikaa ennen, kun tottui siihen.” – Henkilö A

Yksi merkittävä havainto on pakettimatkojen suosimisen lisäksi matkaseuran suosio. Useat haastatellut mainitsivat matkustaneensa useimmiten porukalla, oli kyse sitten perheestä, ystävästä tai suvusta. Tämä näyttää olleen suosittu tapa tuolloin, ja se heijastaa ehkä osaltaan ajan henkeä ja matkustamisen kulttuuria. Matkustaminen oli perhettä tai ystävyttä yhdistävä kokemus ja matkaan saatettiin lähteä suurellakin porukalla. Eteenkin porukalla matkustettiin etelään viettämään pyöreitä syntymäpäiviä. Silloin rentouduttiin ja hemmoteltiin syntymäpäiväsankari piloille etelän auringossa.

”Mehän osallistuimme Dneprin risteilylle, ja siellä olivat mukana lapset, minä, aviomieheni, Porvoo-mummi ja vaari sekä Hiekka-mummi ja vaari eli omat vanhempani.” - Henkilö C

Vauhtiin päästyään baby boomerit ovat matkustelleet useampaan otteeseen ja mitä erilaisemmissa paikoissa ja eri tyylein. Ensimmäisillä matkoilla saatettiin reissata busseilla, junilla ja laivoilla lähimaihin, kuten Venäjälle tai Ruotsiin, ennemmin kuin lentokoneilla kauas etelään. Baby boomerit ovat päässeet seuraamaan ja vaikuttamaan muuttuvaan matkailuun sekä sen vaihtuviin trendeihin. Näistä matkapakettien sankareista on hyvä siirtyä perheen sukupolvien seuraavaan edustajaan X sukupolveen.

Baby boomer haastatteluaineiston esittelyn lopuksi on hyvä tutustua lähemmin yhteen tarinaan, joka nousi erityisesti esiin haastatteluaineistosta, sekä tuo hyvin esille sukupolven kokemukset matkailun kehityksestä. Henkilö C:n kertomus Dneprin risteilystä tarjoaa ikkunan menneiden aikojen matkustuskulttuuriin ja matkailun alkutaipaleisiin.

Aaltojen Aarteet: Muistojen Matka Dneprillä

Baby boomer sukupolven edustaja, henkilö C:n tarina Dneprin risteilyltä

En ole koskaan pitänyt itseäni matkustajana, mutta 1987 oli ensimmäinen ulkomaanmatka, johon osallistuin. Tämä matka oli Dneprin risteily, jonne lähdettiin miehen, lasten, miehen vanhempien ja omien vanhempieni kanssa. Anoppini oli löytänyt kyseisen risteilyn jostakin, ja me änkesimme mukaan tälle matkalle.

Matkasimme laivalla ja yövyimme siellä kahden hengen hytteissä. En oikein muista missä päin me siellä menimme, mutta mielestäni lensimme Moskovaan ja siitä jatkimme siitä matkaa johonkin. Sen muistan, että kävimme ainakin Odessan rannalla, joka oli hieno hiekkaranta, jossa pääsimme uimaan. Lisäksi kävimme useissa muissa eri kohteissa ja kun saavuimme laivalla rantaan meitä, oli aina vastassa vastaanottokomitea. Kerran tai useammin meidät otettiin vastaan kansallispuvuissa ja meille tarjottiin paikallista leipää.

Meillä oli aina iltaisin illanistujaiset rannalla ja siellä oli Kari Salmelainen pitämässä meille lystiä. Hän matkusti kanssamme laivamatkan ajan meitä viihdyttäen. Lisäksi laivalla järjestettiin paljon ohjelmaa esimerkiksi tanssia ja erilaisia aktiviteettejä kuten esitys, jossa pääsimme pukeutumaan merirosvoiksi, merenneidoiksi, Ahdiksi, Ahdin vaimoksi ja vaikka miksi muuksi sekä esittämään muille matkustajille esityksen. Lisäksi ohjelmassa oli toisen syöttämistä silmät kiinni ja piti suorittaa erilaisia leikkaustoiminpiteitä yhtenä aktiviteettinä.

Pääsimme myös erilaisille turistikierröksille. Meitä tultiin hakemaan bussilla laivalta ja sillä lähdettiin kiertelemään maissa. En nyt muista missä pysähdyimme, kun lämpöä oli 40 astetta ja hyppäsimme bussiin, jolla kävimme ajamassa ringin ja pysähdyimme jonnekin. Kun palasimme bussille, olivat sen renkaat vajonneet asfalttiin. Muistaakseni renkaita viilennettiin vedellä niin että pääsimme taas lähtemään liikkeelle.

Ruokailuista muistan, kun anoppi jakoi aina ruokansa poikani kanssa, joka on aina ollut kova syömään. Tarjoilija huomasi ja toi lautasellisen lisää pihvejä meidän pöytäämme. Ruoka ei todellakaan loppunut kesken. Kaiken kaikkiaan se oli ikimuistoinen matka, täynnä seikkailuja ja elämyksiä.

Dneprin risteily vuonna 1987 merkitsi Henkilö C:lle ensimmäistä ulkomaanmatkaa. Yhdessä perheen ja sukulaisten kanssa he matkasivat laivalla, nauttien monipuolisesta ohjelmasta ja tutustuen eri kohteisiin. Risteily tarjosi mahdollisuuden kokea paitsi eksoottisia maisemia ja erilaisia kulttuureita myös yhteisöllisyyttä ja uusia elämyksiä.

Tämä tarina heijastaa baby boomer -sukupolven matkailukokemuksia ja kertoo siirtymästä kohti uusia matkustusmuotoja ja -trendejä. Henkilö C:n kertomus avaa ikkunan siihen, miten matkailu oli osa sukupolven elämää ja miten matkailukokemukset vaikuttivat heidän käsitykseensä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Yhteenvedona voimme todeta, että Baby Boomer -sukupolven matkailukokemukset tarjoavat arvokasta tietoa matkailun historiasta ja kehityksestä. Heidän tarinansa valottavat matkailun muutosta ja monimuotoisuutta vuosien varrella. Matkustustottumukset, kuten suosio pakettimatkoja ja matkaseuraa kohtaan, heijastavat ajan henkeä ja kulttuuria. Samalla heidän tarinansa ovat ikkuna menneisyyteen, tarjoten meille mahdollisuuden ymmärtää paremmin matkailun merkitystä ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan.

5.1.2 Sukupolvi X

Sukupolvi X, joka on syntynyt pääosin 1960-luvun lopulta 1980-luvun alkuun, kantaa matkailunsa historian yhdistettynä modernin maailman tarjoamiin mahdollisuuksiin. Sukupolvi X:n matkailutarinat heijastelevat heidän syntymäaikakautensa historiallista taakkaa yhdistettynä modernin maailman tarjoamiin mahdollisuuksiin. Haastatteluun osallistuneet ovat pääasiassa Etelä-Suomesta, Uudeltamaalta kaupunkiseudun lähistöltä, ja heidän matkailukokemuksensa ovat monimuotoisia. Eräs haastateltavista on kotoisin neuvostoajan Virosta, mikä vaikutti hänen lapsuutensa matkailukokemuksiin.

Jokainen X sukupolven edustajista on aktiivisesti työssäkäyvä perheen elättäjä. Haastattelut pidettiin rennossa ilmapiirissä, arki-iltapäivänä, tarjoten tilaisuuden jakaa muistoja ja kokemuksia piirakan ja kakkukahvin äärellä.

X Sukupolven haastatteluiden aikana suurimmiksi keskustelunaiheiksi muodostuivat heidän matkailu mieltymyksensä ja piirteensä matkailijoina, matkailun murrosajat sekä itse tarinat matkoilta. Näiden tarinoiden ja pohdiskelujen avulla on pyritty hahmottamaan sukupolvi X:n ainutlaatuista suhdetta matkailuun ja sen merkitystä heidän elämässään. Heidän matkailumieltymyksensä vaihtelivat laidasta laitaan, seikkailuja, helppoutta, mukavuutta ja paikallista kulttuuria. Tämä monipuolisuus heijastaa sukupolvi X:n jäsenten halua kokea ja ymmärtää maailmaa eri näkökulmista.

Sukupolvi X:n edustajat ovat päässeet tyydyttämään matkailuhalukkuuttaan jo lapsuudessaan. Vaikka kaikilla ei ollutkaan epävakaa talouden takia varaa matkustaa vuosittain, on ensimmäiset, vaikkakin vähäiset matkat, koettu jo huomattavasti nuorempina. Tämä kertoo siitä, kuinka matkailun ovet alkoivat avautumaan suomalaisille, mutta kaikki eivät päässeet nauttimaan tästä vielä lapsuudessaan. Haastateltavien erilaisten taustojen takia olivat myös tarinat toisistaan poikkeavia. Toisilla oli enemmän varaa ja vapautta matkustaa nuorempina, kun taas toiset aloittivat

matkustamisen oikein kunnolla vasta aikuisiällä. Matkustusinto oli kyllä sama alusta alkaen, joten kun mahdollisuus avautui vähemmän matkustaneille, otettiin tilaisuudesta myös kaikki irti.

"Minulla oli vähän samanlainen tilanne, että en lapsuudessani, alle 18-vuotiaana, todella matkustellut paljon. Mieleen tulee vain kaksi kertaa, kun olin ulkomailla tuolloin. Ensimmäinen oli, kun olin kuusivuotias Ruotsissa ja Tanskassa, Legolandissa. Perinteisesti matkustimme Ruotsiin ja Tanskaan isäni ja äitini kanssa, laivalla ja sitten omalla autolla kierrellen. Sen jälkeen ei tullutkaan enää ulkomaanreissuja vanhempien kanssa, se jäi ainoaksi kerraksi. Toinen kerta oli yhdeksännellä luokalla, kun teimme luokkaretken viikoksi Englantiin, siis kun olin noin 15-vuotias yläasteella. Ne ovat siis ainoat ulkomaanmatkani alle 18-vuotiaana. En ihmettele yhtään, miksi vietin aikaa mummolassa selaten silloin niitä katalogeja, joissa oli ihanan näköisiä etelän hotelleja." – Henkilö F

Haastatteluaineistosta huomasin sen kuina sukupolvi X näkee matkailun mahdollisuutena ja arvostaa sitä erityisellä tavalla, ehkä osittain siksi, että he ovat kokeneet matkailun kehittymisen ja saatavuuden paranemisen omana elinaikanaan. X sukupolvessa näkyy arvostus matkailua kohtaan. Matkustaminen mahdollistaa seikkailemisen, itsensä etsimisen sekä oppimisen, jotka ovat vain yhä enemmän vahvistuneet tämän sukupolven kasvaessa matkailijoina.

"Varmaankin nähtävyydet ja halu kokea erilaisia asioita, jotka viehättävät. Ja haluaa nähdä ja kokea erilaisia elämänmuotoja muualla. Nuorempana, en oikein tiennyt, minne mennä, menin vain sinne, minne oli varaa ja minne pääsi. - - Mutta nyt haluan ehkä enemmän tutustua paikalliseen elämään. Viime matkalla Italiaan olimme esimerkiksi Prochidan saarella, jossa oli vähemmän turisteja. Vietimme muutaman yön siellä kalastajakylässä, majoituimme Airbnb:ssä tai vastaavassa paikassa. Oli hienoa nähdä paikallista elämää." – Henkilö D

Haastatteluissa pystyi huomaamaan kuinka laadun, mukavuuden, turvallisuuden ja helppouden arvostus nousee esiin Sukupolvi X:n matkailukäyttäytymisessä. He arvostavat matkailukokemuksiinsa mukavuutta ja turvallisuutta, mikä voi johtua siitä, että he ovat kokeneet matkailun kehittymisen ja päässeet itse vaikuttamaan sen kehityksen suuntaan.

"En ole koskaan ollut reppureissaaja, sellainen, että mennään minnekään ilman suunnitelmia ja mukavuus on toissijainen. Olen aina ollut hieman mukavuudenhaluinen, halunnut viettää aikaa mukavissa hotelleissa ja tuntee oloni turvallisiksi ja mukavaksi. Nyt iän myötä tämä tunne on vahvistunut entisestään. Nykyään arvostan sitä, että matkustaminen on helppoa ja turvallista." – Henkilö F

Sukupolvi X on elänyt matkailun murroksessa, jossa varausjärjestelmät ovat kehittyneet ja lähes kaikki on siirtynyt internetiin. Katalogien selaamisesta ja matkatoimistoissa vierailemisesta on siirrytty internetin selaamisessa, joka on ollut merkittävä tekijä Sukupolvi X:n matkailukokemuksissa. He ovat sopeutuneet muuttuvaan matkailumaailmaan ja hyödyntävät aktiivisesti uusia teknologioita matkailun suunnittelussa ja varaamisessa. Tämä sukupolvi on siis elänyt matkailun teknologisen kehityksen aikakauden, mikä on muuttanut tapaa, jolla matkoja varataan ja koetaan.

"Meillä oli tapana selaila matkakatalogeja tädin kanssa. Muistelen, miten tarkastelimme kuvia ja mietimme, että tuo hotelli näyttää hyvältä. Nykyään tilanne on erilainen; kun katselee netistä matkakohteita, näkee helposti kymmeniä kuvia samasta hotellista, mikä on selvästi kätevämpää. Matkojen varaaminen on nykyään helpompaa. Aikaisemmin täti kävi matkatoimistossa varaamassa meille matkan, mutta nykyään varaus tehdään vain muutamalla klikkauksella netissä."

– Henkilö E

Lisäksi haastattelua läpikäydessä pystyi huomaamaan, kuinka matkailu on muuttunut sukupolven edustajien ikääntyessä ja perheen kasvaessa. Matkustaminen ei kuitenkaan aina vähene lapsien saamisen jälkeen, vaan erityisesti sukupolvi X toi esille, kuinka matkustaminen lastenkin kanssa voi olla helppoa ja miellyttävää. Useissa kulttuureissa lapset saatetaan ottaa jopa paremmin vastaan kuin Suomessa.

"Muuten, olemme matkustaneet paljon kotimaassa lasten kanssa. Mutta erityisesti Kanarian matkat tai ylipäätään Espanja, missä olemme käyneet, ovat jättäneet minuun vaikutuksen siitä, miten hyvin he ottavat huomioon lapset. Se on ollut minusta todella ihanaa." – Henkilö E

Kaiken kaikkiaan Sukupolvi X:n matkailukertomuksissa heijastavat heidän aikakautensa yhteiskunnallisia ja teknologisia muutoksia, samalla kun ne vaikuttavat siihen, miten he arvostavat ja mitä he hakevat matkailulta omassa elämässään.

X sukupolvenkin haastatteluaineiston esittelyn loppuksi on hyvä tutustua lähemmin yhteen tarinaan, joka nousi erityisesti esiin haastatteluaineistosta, sekä tuo hyvin esille sukupolven kokemukset matkailun kehityksestä. Henkilö E:n kertomus tarjoaa tilaisuuden havainnoida X sukupolven matkustamista nuoruusvuosina ja antaa täten uutta näkökulmaa heidän kokemuksistaan matkustamisen parissa.

Nuoruuden lomareissut

X sukupolven edustaja, Henkilön E matkamuistoja nuoruuden matkoilta

Nuoruuden reissut olivat omalla tavallaan ainutlaatuisia, kun tiiviisti matkustettiin Espanjassa, Kreikassa ja Portugalissa, ensin tädin ja kaverin kanssa, ja lopulta kaveri vaihtui poikaystäväksi. Kun hänkin liittyi mukaan, pääsimme autoilemaan, koska hänellä oli ajokortti. Kiersimme sitten saaria pitkin poikin ja niin edelleen. Se oli aina odotettu kohokohta kesällä, kun koulusta oli kesälomaa.

Siitä me varmaan sitten innostuttiinkin, kun oli lukioaikana kaverin kanssa kierrelty etelänmaita tätini seurassa. Päätettiin sitten kahdestaan kirjoitusten jälkeen varata matka Turkkiin. Mutta kylähän se oli myös vähän säätämistä kaverin kanssa. Ehkä sitten huomattiin, ettei se ollutkaan niin fiksu idea lähteä sinne kahdestaan 19-vuotiaina blondinaisina, mutta se oli yksi niistä mieleenpainuvista matkoista, joilla olimme ja koheltelimme. Onneksi meillä oli siellä kaksi suomalaista poikaa samalla lennolla, jotka tarjosivat tukea ja turvaa meille, jos olisi ollut hankalia tilanteita. Tosin toinen heistä joutui vähän kinkkisempään tilanteeseen nahkakaupassa, kun joi hie-man liikaa tarjottuja snapseja, ja nahkakauppias alkoi painostaa ostamaan jo jotain. Mutta selvisimme kyllä siitäkin.

Nuoruudessa tuli kokeiltua kaikenlaista, mutta pysyimme kuitenkin tolkussa. Huolehdimme toisistamme, ja siitä on tullut opittua ja yritettyä välittää omille lapsillekin, että missä ikinä ovatkaan, eivät lähde yksin ja pitävät toisistaan huolta.

Se oli rohkeaa lähteä, ja samalla ihanaa, että sellaiseen on mahdollisuus. Kaikki ensimmäiset kesälomar rahat menivät varmaan siihen, mutta halu kokea maailmaa ja lähteä oli vahva. Vanhemmat olivat ihmeissään, etteivät he ikinä olisi sen ikäisinä lähteneet ulkomaille. Ehkä se myös osoitti, että maailma muuttuu ja että se on mahdollista.

Kokonaisuutena sukupolvi X:n matkailutarinat ovat rikas kudelma yhteiskunnallisista muutoksista, henkilökohtaisista kokemuksista ja unelmista. Heidän matkailunsa on ollut osa heidän elämäänsä ja identiteettiään, ja se on avannut heille oven uusiin maailmoihin ja mahdollisuuksiin.

X sukupolven matkailun ydinteemat keskittyivät heidän matkailumieltymyksiinsä, matkailun murros-aikoihin ja itse matkatarinoihin. Heidän matkailumieltymyksensä vaihtelivat seikkailusta mukavuuteen ja paikallisen kulttuurin kokemiseen. Matkailun avautumista ja teknologian kehitystä seuraten he arvostavat matkailun helppoutta ja turvallisuutta. Nuoruusvuosien matkat olivat tärkeitä ja opettavaisia, ja vaikka matkustusmahdollisuudet vaihtelivat, matkailuinto säilyi vahvana läpi elämän.

5.1.3 Milleniaalit

Milleniaalit, jotka ovat pääasiassa syntyneet 1980-luvun lopulta 1990-luvun loppuun, kantavat matkailun mahdollisuuksia modernissa maailmassa. Heidän matkailutarinansa heijastavat aikakausien erilaisuutta. He ovat pienestä pitäen kulkeneet vanhempiensa matkassa matkustaen ja kasvaessaan päässeet värittämään omaa maailman karttaansa omien mielenkiinnonkohteiden ja harrastusten mukaan.

Haastatteluun osallistuneet, ovat pääasiallisesti kotoisin Etelä-Suomesta, Uudeltamaalta, pääkaupunkiseudulta. Yksi haastateltavista on kasvanut lapsuutensa Ruotsissa, mutta muuttanut nuorena Suomeen ja hänen sukuaan löytyy eri puolilta Suomea. Haastatteluun osallistujat omaavat jokainen erilaisen taustansa. Yksi haastateltavista oli haastatteluhetkellä täysipäiväinen opiskelija, toinen kokoaikaisena töissä ja kolmas työttömänä. Haastattelupaikkana toimi haastattelijan koti, jossa muutkin haastattelut järjestettiin. Iltaa vietettiin ensin rentoutuen illallisen ja saunan merkeissä, mikä loi lämpimän ja kotoisan tunnelman keskusteluille.

Nuorempana milleniaalit matkustivat usein perheidensä kanssa, mutta ikääntyessään ja saadesaan omia tuloja ja vapautta he ovat päässeet matkustamaan enemmän oman mielensä mukaan. Tämä on avannut heille mahdollisuuden tutkia maailmaa omalla tavallaan ja rakentaa omia matkailumuistojaan ja -kokemuksiaan. He ovat myös hyödyntäneet matkustamisen helppoutta ja joustavuutta, mikä on mahdollistanut spontaanien matkojen tekemisen ja erilaisten matkailumuotojen kekeilemisen.

"Tietenkin, kun ikää kertyy enemmän, mielenkiinnon kohteet ja mahdolliset harrastukset saattavat muuttua ja laajentua, mikä edistää henkilökohtaista kehittymistä. Matkailun kehitys näyttää myös olevan osa tätä prosessia. Ehkä omien taloudellisten resurssien kasvaessa, kun on työllistynyt ja ansainnut enemmän rahaa, matkustaminenkin muuttuu. Silloin voi tehdä enemmän matkoja ja kohdentaa ne omien kiinnostuksen kohteiden mukaan." – Henkilö I

Haastatteluaineiston mukaan matkailun muuttuminen milleniaalien silmissä on heidän mielestään lapsuudestaan nykypäivään ollut minimaalista. Hintojen nousun, omatoimimatkojen kehittyminen, perheen seuraamisen vähentymisen ja omien mielenkiintojen tutkimisen sijaan haastatteluista ilmenee matkustamisen pysyneen melko samana kuin milleniaalien aloittaessaan alkutaipaleensa matkailijoina.

"En näe suurta eroa. Mielestäni matkustustyyli on pysynyt melko samanlaisena koko ajan, kun olemme matkustaneet." – Henkilö I

"Hitosti kalliimpaa" – Henkilö G

Vaikka usein milleniaalien ensimmäinen kosketus matkailuun olivat laivaristeilyt naapurimaihin, ovat he omaksuneet lentämisen ulkomaille yleiseksi matkustustavaksi laivojen ja autoilun rinnalle. Halpalentoyhtiöiden yleistymisen onkin lisännyt lentomatkustuksen suosiota, mahdollistaen entistä laajemman kohdevalikoiman maiden tutkimiseen. Tämä avaa ovia erilaisiin kulttuureihin ja nähtävyyksiin ympäri maailmaa. Samalla kuitenkin on noussut esiin matkailijoiden kohtaamat riskit, kuten turistien huijaukset ja taskuvarkaas, jotka ovat lisääntyneet matkailijoiden määrän kasvaessa.

"Kaksi aasialaista naista tuli paikalle ja pyysi jotain - en oikein tiedä, mitä he halusivat, mutta luultavasti johonkin paikkaan parkkialueella liittyvää. Siinä oli ne kaksi aasialaista vanhempaa naista. Sitten he vaativat jotain maksua, kaksi euroa, jonkinlaiseen aloitukseen tai vastaavaan. Heillä oli jonkinlainen paperi, jossa oli jotain tekstiä. Ystäväni laittoi sitten Helsinki ja sen nimen siihen. Sitten hän antoi ne kaksi euroa, lompakko oli siinä, ja sitten toinen nainen asetti paperin lompakon päälle ja otti siitä sitten niitä seteleitä." – Henkilö H

Milleniaalit matkustavat monipuolisten motiivien ohjaamina. He etsivät vaihtelua arkeen, uusia kokemuksia ja elämyksiä sekä haluavat oppia tuntemaan eri kulttuureja ja tapoja. Matkailu nähdäänkin usein keinona henkilökohtaiseen kasvuun ja itsensä kehittämiseen. Lisäksi matkalle saatetaan lähteä myös sukulaisia tapaamaan, mikä kertoo milleniaalien vahvasta yhteydestä perheeseensä ja sukuunsa.

"Luultavasti jotain uusia elämyksiä tai jotakin, vähän erilaista tunnelmaa kuin täällä Suomessa." – Henkilö G

"Vaihtelua." – Henkilö H

"Uusia kokemuksia ja elämyksiä, ja niin edelleen... Pääsee näkemään paikallisen kulttuurin ja heidän elämäntapansa siellä maassaan ja näin eteenpäin. Mutta tietysti myös omien kiinnostuksen kohteiden mukaan toimiminen. Erilaiset harrastukset ja niin edelleen." – Henkilö I

Kaiken kaikkiaan milleniaalien matkailukäyttäytyminen heijastelee heidän arvojaan ja elämäntyyliään. Matkailu nähdään osana elämäkokemusta ja mahdollisuutena laajentaa näkemystä maailmasta sekä vahvistaa yhteyksiä muihin kulttuureihin ja ihmisiin.

Milleniaalien haastatteluaineiston esittelyn lopuksi on hyvä tutustua lähemmin yhteen tarinaan, joka nousi erityisesti esiin haastatteluaineistosta, sekä tuo hyvin esille sukupolven kokemukset matkailun kehityksestä. Henkilö I:n muistosta perheensä kanssa matkustamisesta voidaan havaita, että

perheen kanssa matkustaminen oli nuorena yleistä.

Perheen kanssa autobaanalla
Milleniaali sukupolven edustaja, henkilö I:n tarina perheen kanssa matkustamisesta nuorempana
<p>Mulle on varmaan päällimmäisenä mieleen jäänyt, se kun lähdimme perheen kanssa roadtripille. Otettiin auto alle ja suunnattiin ensin Ruotsiin. Laivalla saavuttiin Tukholmaan, sieltä ajettiin Göteborgiin ja sieltä mentiin Saksaan.</p> <p>Kävimme siellä, mikä se kaupunki Pohjois-Saksassa oli. Hampuri, olimme Hampurissa, vietimme siellä pari päivää, ja siitä jatkoimme Hollantiin. Ajelimme Hollannin halki ja sitten Belgiaan, jossa yövyimme Antwerpenissa, tässä niin sanotussa timanttikaupungissa. Se oli omanlaisensa kokemus. Sitten ajoimme Luxemburgiin, se oli upea maa. Vietimme siellä päivän ja jatkoimme matkaa Ranskan rajan lähistöllä Etelä-Saksaan Alpeille, missä vietimme aikaa alppikylissä.</p> <p>Ikimuistoksen tästä teki se, että yhtäkkiä meidän piti kiirehtiä kotiin. Isä sanoi, että nyt lähdetään kotiin ja että tämä riittää, tai jotain sinne päin. Tykitimme sitten autobaanaa pitkin Pohjois-Saksaa kohti. Ajettiin Pohjois-Saksaan ja sieltä, tällä kertaa ajettiin Tanskan kautta Ruotsiin ja sieltä takaisin Tukholmaan ja laivalla Helsinkiin.</p> <p>Mutta ehkä mikä tämän matkan tekee erityisen mieleenpainuvaksi, on se, että näimme matkan varrella monta eri maata. Ja ehkä tyypillisesti ihmiset lentävät ulkomaille, mutta se, että lähdimme autolla, teki tästä omalaatuisen kokemuksen.</p>

Milleniaalien tarinat kuvastavat aikakausien vaihtelua ja heidän ikääntyessään omaksuttua tapaa matkustaa. Vaikka monet aloittivat matkailunsa perheidensä kanssa, heidän saavutettuaan itsenäisyyttä ja vapautta, ovat he voineet matkustaa omien mieltymystensä mukaan. Matkailun kehitys heidän näkökulmastaan ei ole ollut merkittävää lapsuudesta nykypäivään, mutta lentomatkustuksen yleistyminen ja halpalentoyhtiöiden lisääntyminen ovat avanneet uusia mahdollisuuksia tutkia maailmaa. Milleniaalit näkevät matkailun osana elämäkokemusta ja mahdollisuutena oppia tuntemaan erilaisia kulttuureja sekä vahvistaa yhteyksiä muihin ihmisiin.

5.1.4 Sukupolvi Z

Z-sukupolvi, on syntynyt pääosin 1990-luvun lopulta 2010-luvun alkuun. He ovat kasvaneet ympäristössä, jossa digitaalitekniikka ja internet ovat olleet keskeisessä roolissa läpi heidän elämänsä. Tämä sukupolvi on tunnettu monimuotoisuudestaan ja teknologian sulautumisesta arkeensa luoden uudenlaisia tapoja kommunikoida ja kuluttaa tietoa.

Haastatteluun osallistuneet ovat pääosin kotoisin Etelä-Suomesta, erityisesti Uudeltamaalta ja pääkaupunkiseudulta, sekä sen läheisyydestä. Jokainen haastateltavista olivat haastattelutilanteen aikana joko opiskelijoita korkeakoulussa tai juuri valmistunut sellaisesta ja päässyt kiinni työelämään. Haastattelut järjestettiin haastattelijan kodissa, tarjoten lämpimän ja kotoisan ympäristön keskusteluille. Ennen virallisen haastattelun alkua osallistujat valmistivat yhdessä ruokaa ja valmistelivat erilaisia drinkkejä, mikä loi rennon ilmapiirin ja auttoi osallistujia rentoutumaan ja avautumaan keskusteluille.

Analyysi Z sukupolvesta paljastaa mielenkiintoisia piirteitä heidän matkailukäyttäytymisessään. Ensimmäinen kielitaidon laajeneminen yhä nuorempien keskuudessa kertoo globaalista näkemyksestä ja halusta kommunikoida eri kulttuureiden kanssa. Tätä on ollut edistämässä nykyajan teknologia. Yhteyden saa helposti jopa toisella puolella maata asuvaan ystävään ja kielten opiskelu on nettikurssien kautta helpottunut.

Toinen huomattava seikka on, että sukupolvi Z:n matkailumuistot saattavat olla hyvinkin yksilöllisiä ja yksityiskohtaisia. Muutama lapsuuden matkamuuisto nousi haastattelussa selkeästi kaikkia yhdistäväksi tekijäksi. Nämä olivat lapsuuden lomareissuilla koetut pikkuletit hotellin altaan äärellä ja uima-altaalla kellumisesta saatu rusketus.

*"Muistan hyvin sieltä sen, että vietettiin paljon aikaa uimassa ja nautittiin jääte-
löstä. Ja sitten oli hauskaa, kun siellä oli ihmisiä, jotka letittivät hiuksia. Minullekin
tehtiin hienot letit, mikä oli todella mukavaa." – Henkilö K*

Kyseinen sukupolvi on myös halukas kokemaan uusia ja erilaisia seikkailuja. Halua ja intoa vahvisti useamman vuoden kestänyt maailmanlaajuinen pandemia, joka pysäytti lähes jokaisen matkustajan paikoilleen. Tämän jälkeen ei monikaan Z sukupolven edustaja halunnut pysyä paljoa pidempään paikoillaan. Halu matkustaa on kova ja sen myötä reissuun lähtö saattaa tapahtua myös todella impulsiivisesti kuten samana tai seuraavana päivänä. Tätä edesauttaa liikkumisen helppous. Lentokoneita kulkee ulkomaille lähes samaa tahtia kuin busseja.

*"Heti kun täytti 18, tuli sellainen fiilis, että haluaa matkustaa yksin. Ainoa reissuni
oli AGT ennen kuin korona iski. Sen jälkeen olen kuitenkin lähtenyt ja matkusta-
nut ja tehnyt asioita. Juuri palasimme Puolasta, ja seuraavaksi suuntaamme
Kreikkaan ensi kuussa." – Henkilö L*

*"Menin mun siskon luo Ruotsiin silloin, ehkä pari vuotta sitten, tai onko siitä jo
kolme vuotta. Mutta se oli sellainen päivä, kun päätettiin spontaanisti, että tulen
tänään sinne, kun ei ollut mitään tekemistä. Se oli kesälomaa, ja se oli hauskaa,
joo." – Henkilö K*

Vaikka matkailuinto on suuri, Z-sukupolven edustajilla on usein haasteita rahoituksen suhteen. Monilla on intoa matkustaa, mutta taskut eivät aina ole tarpeeksi syvät. Nuoruutensa vuoksi moni on istunut enemmän koulunpenkeillä kuin rehkinyt töitä tehdäkseen rahaa. Useimmiten varat matkustamiseen löytyvät valtiolta saatavista tuista tai koulun ohella tehdyistä osa-aikaisista töistä. Tämä usein johtaa siihen, että he etsivät edullisempia matkailuvaihtoehtoja tai joutuvat säästämään pidempään ennen suurempia matkoja. Lisäksi on yleistä, että itse matkustamisessa säästetään ottamalla halvemmat lennot ja hotellit, jotta matkan kokonaishinta säilyisi maltillisena.

"Koska sitten kuitenkin ostaa niin paljon kaikkea ja menee rahaa ruokaan ja niin, kyllä sitä nyt välillä sitten tollaisista voi säästää vähän." – Henkilö K

Sosiaalisen median merkitys matkailun osana korostuu myös haastatteluaineiston perusteella. Monet Z-sukupolven edustajat jakavat aktiivisesti matkakokemuksiaan ja -kuviaan verkossa, ja käyttävät sosiaalista mediaa inspiraation löytämiseen sekä matkakohteiden etsimiseen ja suunnitteluun. Sosiaalinen media toimii monelle matkakatalogina ja inspiraation lähteenä.

"Myös suomalaisten matkailijoiden seuraaminen on välillä kiinnostavaa." – Henkilö J

Lopuksi haastatteluista kertyneet tiedot paljastavat, että monilla Z-sukupolven edustajilla on valmiiksi kohteita, joissa he haluavat käydä. Tämä viittaa suunnitelmallisuuteen ja tiettyihin odotuksiin matkailukokemuksilta, ja he saattavat pitää matkailua tapana saavuttaa näitä tavoitteita.

Z sukupolven haastatteluaineiston esittelyn lopuksi on hyvä tutustua lähemmin yhteen tarinaan, joka nousi erityisesti esiin haastatteluaineistosta, sekä tuo hyvin esille sukupolven kokemukset matkailun kehityksestä. Henkilön J tarinasta pystyy huomaamaan, kuinka kielitaito on ajan myötä kehittynyt ja eri kieliä aletaan opiskelemaan jo ala-aste iässä toisin kuin aiemmin.

Ensimmäinen kosketus etelän aurinkoon

Z sukupolven edustaja, henkilö J:n tarina ensimmäisestä muistamastaan ulkomaanmatkasta

Ihan ensimmäinen ulkomaanmatkamuistoni oli Bulgarian matka. Se oli all inclusive -matka, johon lähdimme perheen kanssa. Mukana oli minä, pikkusiskoni, mummu, ja serkkuni perheineen. Matka kesti viikon, ja majoituimme all inclusive -hotelliin. Se ei ollut mitenkään erikoinen, lähinnä söimme paljon ja joimme paljon. Itse sain juoda vain limua, koska olin vielä lapsi.

Muistan että huolehdimme myös hotellilla asuvista kissoista, jotka olivat todella ihania kissanpentuja. Lisäksi uimme paljon.

Hotellin ympärillä oli kylä. Se ei ollut kovin hieno, ehkä vähän ränsistynyt, ja hienoin asia sillä alueella taisi olla meidän hotellimme. Kävelimme ympäriinsä kylässä. Tästä on hauska tarina: kävimme eräässä putiikissa kyseisessä kylässä, ja myyjä kysyi englanniksi, mistä olimme kotoisin. Mummunne, joka ei puhunut englantia, vastasin suomeksi, että tytöt ottaisivat nämä. Myyjä sanoi vain "Okay" ja antoi ostokset mukaamme. Ulkona kerroin mummulle, että hän kysyi, mistä olimme kotoisin. Itse osasin jo vähän englantia sillä sitä oli opiskeltu koulussa jo vähän. En kuitenkaan uskaltanut vastata myyjälle.

Tällä matkalla olin myös ensimmäistä kertaa lentokoneessa.

Z-sukupolven matkailukäyttäytymistä leimaa monimuotoisuus ja teknologian vahva integraatio matkailukokemuksiin. Sosiaalinen media toimii tärkeänä inspiraation lähteenä ja matkakokemusten jakamisen foorumina. Matkailuinto on suuri, ja monet haluavat kokea uutta ja erilaisia seikkailuja. Matkojen suunnittelu saattaa tapahtua impulsiivisesti ja liikkuminen on helppoa, mikä edistää matkailun suosiota. Rahoituksen suhteen monet kohtaavat haasteita, mutta säästäminen ja edullisempien matkavaihtoehtojen etsiminen ovat yleisiä strategioita.

Z-sukupolven matkailumuistot ovat usein yksilöllisiä ja yksityiskohtaisia, ja matkailu nähdään tapana saavuttaa tavoitteita ja kokea uusia elämyksiä. Ilmastoahdistusta ei kuitenkaan koettu esteeksi uusien elämysten hankkimiseen, kyseisen sukupolven haastateltavien tarinoiden perusteella. Aiheesta kyllä keskusteltiin haastatteluna aikana ja Noreena Herzin mainitsema ilmastoahdistus on nykyajan matkailijoilla kyllä mielessä, mutta uusia elämyksiä painotetaan silti arvokkaiksi. Vaikka rahatilanne saattaa olla haastava, matkustaminen koetaan tärkeäksi osaksi elämää. Matkailukäyttäytyminen heijastaa sukupolven arvoja, elämäntyyliä ja halua laajentaa näkemystä maailmasta.

5.2 Matkailevien sukupolvien yhtäläisyydet ja eroavaisuudet

Sukupolvien välillä pystytään havaitsemaan useampia yhtäläisyyksiä, että eroavaisuuksia. Esimerkiksi edelliseen sukupolveen verrattuna Sukupolvi X:n edustajat ovat päässeet tyydyttämään matkailu halukkuuttaan hieman nuorempina kuin edeltävä sukupolvi. Näin on jatkunut myöskin seuraavien sukupolvien kohdalla. Mitä nuorempi sukupolvi, sitä aikaisemmin ja kauemmas on heillä ollut mahdollisuus yhä pienempinä perheen kanssa matkustaa.

Haastateltavien tarinoista ilmeni, kuinka sukupolvi X näkee matkailun mahdollisuutena ja arvostaa sitä erityisellä tavalla, ehkä osittain siksi, että he ovat kokeneet matkailun kehittymisen ja saavutettavuuden paranemisen omana elinaikanaan. Tämä erottaa heidät nuoremmista sukupolvista, jotka

ovat kasvaneet ympäristössä, jossa matkustaminen on ollut helpompaa ja saavutettavampaa. Useimmiten tämä johtaa siihen, että matkustamista aletaan pitää itsensä selvytenä.

Toisin kuin edeltävät sukupolvet, milleniaalit ovat omaksuneet lentämisen ulkomaille yleiseksi matkustustavaksi. Samoin on haastatteluiden tarinoiden perusteella Z sukupolven kohdalla. Lentäminen on heille helppo ja nopea tapa päästä tutustumaan meren takana hämmöttävään mantereeseen ilman pitkiä laiva-, bussi- tai junamatkoja. Kun aiemmat sukupolvet ajattelivat matkustamisen olevan itsessään yhtä tärkeä kuin määränpää on nuoremmat sukupolvet mieluummin nopeammin perillä määränpäässään, kuin matkustaisivat pidempään.

Jos ennen matkaa suunniteltiin huolella ja matkaa lähdettiin varaamaan matkatoimistoon oikein ajan kanssa, on nykypäivänä meno toisenlaista. Matkakohteiden valintaa on saatettu harkita pidempään, mutta itse ajankohtaa tai mitä matkalla tekisi on useimmiten tunnepohjalta tehtyjä päätöksiä. Jos vapaata ja varaa löytyy saattaa matkan varaaminen hoitua muutamassa kymmenessä minuutissa. Haastatteluiden perusteella impulsiivinen matkailu eteenkin lähimaihinkin ei ole nykypäivänä kovinkaan erikoista ja matkalle lähdetään pakoon tylsyyttä ja maiseman vaihdosta havitellen. Toki suunniteltuja matkoja tehdään edelleen.

Kun matkustamista ja matkaseurueita katsoo eri aikakausien varsilla ovat ne jopa pienentyneet. Kun ennen lähdettiin matkalle koko suvun voimin, voidaan nykypäivänä viihtyä matkalla yksinkin. Toki yksittäisiä matkailijoita on ollut läpi aikojen, mutta yleistymistä on pystynyt huomaamaan. Sukupolvia vertailtaessa esimerkiksi baby boomerit matkustivat nuoruudessaan isommissa ryhmissä kuin nykyajan sukupolvet nuoruudessaan.

Vaikka sukupolvissa erottuu haastatteluiden tarinoiden mukaan useita eroavaisuuksia heidän matkailutottumuksissaan ja tavoissaan on myös sukupolvia yhdistäviä tekijöitä. Näitä ovat esimerkiksi useimmiten matkailumotiivit. Sukupolven edustajasta riippumatta matkoille lähdetään joko rentoutumaan, oppimaan ja kokemaan uutta sekä vaihtamaan maisemia. Nämä toki vaihtelevat painoarvoltaan eri henkilöiden välillä, mutta pohjimmiltaan matkustamaan lähdetään samankaltaisten periaatteiden pohjalta.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

Olellaisten tietojen kuten tietopohjan, haastattelutulosten ja analyysin käsittelyn jälkeen on aika siirtyä johtopäätösten ja pohdinnan pariin. Tässä osiossa käydään läpi sitä, kuinka matkailukäyttämisen muutokset ja erot näkyvät tämän tutkimuksen matkailutarinoissa eri aikakausina ja pohditaan samalla tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollisia rajoituksia. Lopuksi esitellään jatkotutkimusehdotukset.

6.1 Matkustuskäyttämisen muutokset suomalaisten matkailun aikakausina

Matkailun merkitys ja muodot ovat kehittyneet huomattavasti aikakausien vaihtuessa. Aluksi matkailua saatettiin jopa vieroksua, esimerkiksi kielitaidon puutteen tai pelätessä uutta ja eksoottista. Kuitenkin ajan myötä ja sukupolvi sukupolvelta kielitaidon parantuessa ja tiedon levitessä helpommin, tuntematon ei olekaan enään niin tuntematonta. Tämä on lisännyt valmiutta lähteä matkailemaan kevyemmin perustein, kuin ennen.

Yksi keskeinen huomio haastatteluaineistojen ja tietoperustan pohjalta oli, että paremmin toimeentulevat perheet matkustavat useammin lastensa kanssa, kun taas vähäisemmät tulot saattoivat rajoittaa matkailukokemuksia. On myös havaittu, että ne, jotka matkustivat vähemmän lapsina, ovat vanhempana ryhtyneet matkustelemaan enemmän. Tämä trendi on nähtävissä läpi eri matkailun aikakausien.

Matkailun intohimo on säilynyt vahvana vuosien varrella. Ihmiset ovat lähteneet matkoille tutkiakseen maailmaa, oppiakseen uutta eri kulttuureista ja itsestään. Erityisesti viime vuosikymmeninä yksilöllinen matkailu on lisääntynyt, kun matkojen hankkiminen on helpottunut ja valinnanvaraa on runsaasti enemmän.

Nykyään matkailijat etsivät usein autenttisia kokemuksia ja haluavat tutustua ympäristöön ja kulttuuriin syvemmin. Lentoyhteyksien kehittymisen myötä lennot ovat halventuneet ja yleistyneet, jonka myötä esimerkiksi myös viikonloppu- ja pidennetyt viikonloppureissut ovat yleistyneet, verrattuna aiemmin tehtyihin viikon tai kahden reissuihin.

Sukupolvien matkailussa on yhdistävänä tekijänä halu kokea ja oppia uutta. Matkailijat vertailevat usein kohdemaata ja kulttuuria omaansa, mikä voi ilmetä esimerkiksi ruokakulttuurin tutkimisena, kuten eri maiden McDonald'sissa käymisen kautta.

Vaikka matkailu on kehittynyt vuosien varrella ja muuttunut yhä saavutettavammaksi, sen perimmäiset tavoitteet ja motiivit ovat säilyneet samoina. Matkailu on edelleen tapa tutustua uusiin paikkoihin, ihmisiin ja kulttuureihin. Sekä lisäksi tapa oppia ja vaihtaa maisemaa rentoutuakseen.

On myös tärkeää huomioida, että massaturismin kasvu on tuonut omat haasteensa, kuten ylikansoituksen ja paikallisten elämänlaadun heikkenemisen suosituissa matkakohteissa. Siitä on kannettu vuosi vuodelta enemmän huolta ja nuoremmat sukupolvet ovat nostaneet huolenaiheet esille.

Maailman ja matkailun muuttuessa varaamisen helppouden myötä kivijalkamatkatoimistojen rooli on pienentynyt ja varaukset tehdään pääosin verkossa. Internet on vaikuttanut rajusti matkatoimistojen toimintaan eteenkin 2000-luvun jälkeen.

Näiden huomioiden pohjalta on selvää, että matkailun kehitys ja sukupolvien välinen eroavaisuus ovat monitahoisia ja jatkuvassa muutoksessa olevia ilmiöitä, jotka vaativat jatkuvaa tutkimusta ja seuranta. Sukupolvitutkimukset, eteenkin historian kannalta, ovat arvokasta tietoa ajan kulumisesta huolimatta, sillä tiedot menneisyydestä eivät vanhene ja muutu käyttökelvottomiksi. Ne puhkeavat kukkaan ajan kuluessa ja säilyttävät arvokasta tietoa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitukset

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää huomioida, että haastatteluaineiston perusteella saatu tieto on subjektiivista ja riippuu osallistujien omista kokemuksista ja näkemyksistä. Vaikka on pyritty saamaan monipuolinen otos eri sukupolvien edustajia, on mahdollista, että tietyt näkökulmat ja kokemukset eivät tule esille haastatteluissa. Tämä voi vaikuttaa tutkimuksen yleistettävyyteen ja pätevyteen.

Toinen tärkeä seikka on tutkimuksen rajallisuus. Vaikka haastatteluaineistoa kerättiin noin kuuden tunnin verran, se on silti vain katoavan pieni osa suomalaisten sukupolvien matkailuun liittyvistä tarinoista ja kokemuksista. Näin ollen on tärkeää tiedostaa, että tutkimuksen tuloksissa heijastuu haastateltujen taustat ja elämäntarinat, eivätkä he edusta kaikkia mahdollisia näkökulmia ja ilmiöitä. Lisäksi, vaikka haastatteluissa on pyritty käsittelemään samat aiheet jokaisessa haastattelussa, haastatteluiden vapaamuotoisuuden takia jokaisesta haastattelusta muodostui yksilöllinen kokonaisuus, mikä voi vaikuttaa tutkimuksen tulosten vertailtavuuteen ja yhtenäisyyteen.

Näitä rajoituksia tiedostaen on tärkeää tulkita tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä varoen, ottaen huomioon tutkimuksen konteksti ja metodologiset valinnat.

6.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen jatkokehityksen kannalta olisi tärkeää harkita erilaisia menetelmiä, joilla voidaan syventää ymmärrystä sukupolvien välisistä matkailutrendeistä ja -käyttäytymisestä. Yksi mahdollinen lähestymistapa voisi olla laajempi kvantitatiivinen kyselytutkimus, joka kattaisi suuremman otannan

eri sukupolvia. Tällainen tutkimus voisi tarjota tilastollisesti merkittävää tietoa eri sukupolvien matkailumieltymyksistä ja -käyttäytymisestä.

Toinen mahdollinen lähestymistapa olisi syvällisempi kvalitatiivinen tutkimus, kuten haastattelut tai havainnointi, joka keskittyisi tarkemmin yksittäisten sukupolvien matkailukokemuksiin ja niihin liittyviin motiiveihin ja preferensseihin. Tämä voisi tuoda esiin syvällisempää ymmärrystä siitä, miten eri sukupolvet hahmottavat matkailun ja miten heidän kokemuksensa ja odotuksensa vaihtelevat.

Lisäksi voitaisiin hyödyntää vertailevaa tutkimusmenetelmää, jossa verrataan eri sukupolvien matkailukäyttäytymistä eri aikakausina. Tämä voisi auttaa hahmottamaan, miten matkailutrendit ovat muuttuneet ajan myötä ja miten ne ovat heijastelleet yhteiskunnallisia ja kulttuurisia muutoksia.

Yhdistämällä eri menetelmiä ja lähestymistapoja voitaisiin saada monipuolisempaa tietoa sukupolvien välisistä matkailutrendeistä ja -käyttäytymisestä, mikä puolestaan voisi auttaa kehittämään entistä paremmin kohdennettuja matkailupalveluita ja -kokemuksia eri sukupolvien tarpeisiin.

Tutkimuksen jatkokehityksen kannalta olisi myös mielenkiintoista selvittää syvemmin, miten eri sukupolvet suhtautuvat pakettimatkojen ja omatoimimatkojen väliseen valintaan. Voidaan esimerkiksi selvittää, millaisia tekijöitä he painottavat valitessaan matkailumuotoa ja miten nämä preferenssit ovat muuttuneet ajan myötä. Lisäksi olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin sitä, mikä on ollut keskimääräinen ikä, jolloin eri sukupolvet ovat tehneet ensimmäisen merkittävän matkansa. Tämä voisi antaa tietoa siitä, miten matkailuinto ja mahdollisuudet ovat kehittyneet eri sukupolvien keskuudessa eri aikoina. Aikakausten näkökulmasta voisi olla myös kiinnostavaa tutkia sitä kuinka eri historialliset tapahtumat ovat vaikuttaneet eri sukupolvien matkustuskäyttäytymiseen eri aikakausina.

7 Yhteenveto

Opinnäytetyössä on kerätty eri sukupolvein tarinoita historian viitekehyksessä. Lisäksi on pyritty ymmärtämään matkailun merkitystä ja muutoksia vuosikymmenten varrella. Tutkimus tarjoaa katsauksen henkilökohtaisiin matkailutarinoihin ja siihen, miten suomalaisten matkailutottumukset ja -mieltymykset ovat muuttuneet ajan myötä sekä miten eri sukupolvet suhtautuvat matkailuun eri tavoin.

Tutkimuksessa on pystytty havaitsemaan, että matkailun merkitys ja muodot ovat muuttuneet merkittävästi ajan myötä ja sukupolvien välillä on eroja matkailutottumuksissa. Matkailun kehitys on monimuotoinen ilmiö, joka vaatii jatkuvaa tutkimista ja seurantaa. Lisäksi se on ajaton tutkimuskohde. Tutkimustiedot sekä tarinat eivät vanhene vaan ne kertovat historiasta ja voivat toimia aineistona tuleville tutkimuksille.

Opinnäytetyön tekemisen aikana olen oppinut paljon sukupolvien monimuotoisuudesta ja siitä, että niiden määrittely ei olekaan niin yksinkertaista kuin aluksi voisi kuvitella. Olen oppinut paljon myös sukupolvista ja heidän matkailustaan, joita en edes ole tässä opinnäytetyössä päässyt käsittelemään. Matkailu on myös avautunut minulle täysin uudella tavalla. Olen päässyt uppoutumaan sen eri ulottuvuuksiin etenkin historiallisesta näkökulmasta. Vaikka tämän opinnäytetyöprosessin aikana olen päässyt tutustumaan näihin aiheisiin paljon, yllätyin siitä, kuinka paljon aiheesta löytyy edelleen uutta tutkittavaa.

Jos jotain olisin tehty toisin, olisin varattu väljemmän aikataulun opinnäytetyön tekemiselle. Opinnäytetyön tekemisen aikana saattaa ilmetä odottamattomia muuttujia, jotka vievät enemmän aikaa kuin alun perin suunnitteli, ja tämä on kohdallani vaikuttanut opinnäytetyön etenemiseen. Olen silti tyytyväinen siihen, että olen saanut opinnäytetyön valmiiksi ja koen, että onnistuin vangitsemaan arvokkaita tarinoita. Eri sukupolvien tarinat esitetään myös transkriboituna opinnäytetyön liitteessä.

Lopuksi totean, että opinnäytetyön kirjoittaminen on tarjonnut arvokasta oppia projektinhallinnasta ja tutkimuksen tekemisestä käytännössä.

Lähteet

- Almunawar, M. N., Anshari, M. & Susanto, H. 2012. Crafting strategies for sustainability: how travel agents should react in facing a disintermediation. ResearchGate, 13, 3, s. 317–342. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/233868047_Crafting_strategies_for_sustainability_How_travel_agents_should_react_in_facing_a_disintermediation. Luettu: 4.3.2024
- A-lehti 25.2.2020. XYZ – Miten eri sukupolvet eroavat toisistaan? A-lehti. Luettavissa: <https://www.a-lehdet.fi/artikkelit/xyz-miten-eri-sukupolvet-eroavat-toisistaan>. Luettu: 3.3.2024
- Balboa J. 1.8.2017. Travel habits of Generations Z, X, Millennials and Baby Boomers revealed in report. Lifestyle.inq. Luettavissa: <https://lifestyle.inquirer.net/274725/travel-habits-of-generations-z-x-millennials-and-baby-boomers-revealed-in-report/>. Luettu: 9.4.2024
- Borges M., Couto J., Tiago F., & Faria S. 2016. Baby boomer turning gray: European profiles. ScienceDirect. 54, s.13-22. Luettavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517715300364>. Luettu: 18.3.2024
- Eliaskokoelmat s.a. Tekniikan historia. Luettavissa: <https://eliaskokoelmat.fi/>. Luettu: 23.3.2024
- Erickson T. 2011. Generations Around the Globe. Harvard Business Review. Luettavissa: <https://hbr.org/2011/04/generations-around-the-globe-1>. Luettu: 3.3.2024
- European Union a. s.a. Euroopan Unionin historia – vuodet 2000–2009. Luettavissa: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_fi. Luettu: 24.3.2024
- European Union b. s.a. Euroopan Unionin historia – vuodet 2010–2019. Luettavissa: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_fi. Luettu: 24.3.2024
- Falkenberg T. 2000. Markalla Mallorcalle, kahdella Kanarialle: suomalaisen chartermatkailun vuosikymmenet. Suomen ilmailumuseo. Vantaa. Luettu: 17.3.2024
- Finnavia 7.5.2018. Suomalaisen lentämisen historia: 1990-luku – lamavuodet hidastavat kasvua, ja lentoala avautuu kilpailulle. Luettavissa: <https://www.finnavia.fi/fi/uutishuone/2018/suomalaisen-lentamisen-historia-1990-luku-lamavuodet-hidastavat-kasvua-ja-lentoala>. Luettu: 24.3.2024
- Fogelholm S. 25.5.2016. Lomamatka 80-luvulle -sarjassa selvitettiin, miten 2010-luvun ihminen pärjäsi kasarilla. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/31/lomamatka-80-luvulle-sarjassa-selvitettiin-miten-2010-luvun-ihminen-parjaisi>. Luettu: 24.3.2024

Globe Trender 2017. From Boomers to Gen Z: Travel Trends Across the Generations. Luettavissa: <https://globetrender.com/2017/05/19/travel-trends-across-generations/>. Luettu. 18.3.2024

Heikkinen S. ja Löyttyniemi R 2020. Näin siirryimme lapiohommista läppäriin ääreen – työelämän muutos on ollut Suomessa poikkeuksellisen raju. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/10/09/nain-siirryimme-lapiohommista-lapparin-aareen-tyoelaman-muutos-on-ollut>. Luettu: 23.3.2024

Helenius E. 2022. Jo 50 vuotta raiteilla: Reilaaminen antoi Euroopalle kasvot ja päästi nuorison maailmalle. Maailman kuvalehti. Luettavissa: <https://maailmankuvalehti.fi/vain-verkossa/pitkat/jo-50-vuotta-raiteilla-reilaaminen-antoi-euroopalle-kasvot-ja-paasti-nuorison-maailmalle/>. Luettu: 23.3.2024

Investopedia team 2024. Baby Boomer: Definition, Age Range, Characteristics, and Impact. Investopedia. Luettavissa: https://www.investopedia.com/terms/b/baby_boomer.asp. Luettu: 2.3.2024

Jokinen E. 2014. Matkailun kehitysvaiheet. Teoksessa Verhelä P. Matkailun perusteet, s.197. Kuopion Liikekirjapaino Oy. Kuopio. Luettu: 5.3.2024

Jokivarren koulu s.a. 1950-luku. Peda.net. Luettavissa: <https://peda.net/orimattila/peruskoulu/pl/jkl/opetus-luonnos/mo/lukuvuosi-2017-2018/suomi100/7-9-luokat/1950-luku-luonnos>. Luettu: 9.5.2024

Juntunen E. 2.11.2021. Suomen megatrendit 2020-luvulla ja maailman tila 2050-luvulla. Blogi. Dialogi. Luettavissa: <https://dialogi.diak.fi/2021/11/02/suomen-megatrendit-2020-luvulla-ja-maailman-tila-2050-luvulla/>. Luettu: 19.4.2024

Juuti M. 4.12.2020. SK: Keihäsmatkat-tv-sarja suututti matkailukeisari Kalevi Keihäsen lapset – perikunta harkitsee oikeustoimia Janne Katajan tuotantoyhtiötä kohtaan. Ilta-Sanomat. Luettavissa: <https://www.is.fi/tv-ja-elokuvat/art-2000007661092.html>. Luettu: 23.3.2024

Järvensivu A., Nikkanen R. & Syrjä S. 2014. Työelämän sukupolvet. Tampereen yliopisto. Tampere. Luettu: 8.4.2024

Karsimo A, & Heima T.P. 2019. Maailma muuttui 2010-luvulla ehkä enemmän kuin koskaan – Digijäätit, ilmastonmuutos ja nationalismi pirstovat myös ensi vuosikymmentä. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-11135286>. Luettu: 18.4.2024

Kostiainen A. & Korpela K. 1995. Mikä maa- mikä valuutta?: matkakirja turismin historiaan. Turun yliopisto. Turku. Luettu: 5.2.2024

Kotimaisten kielten keskus s.a. Sanoin saavutettu: 1960-luku. Luettavissa: https://www.kotus.fi/nyt/teemakoosteet/sanoin_saavutettu_satavuotias_suomi/sanoin_saavutettu_1960-luku. Luettu: 23.3.2024

Kyllönen H. 5.5.2022. Tavoita ikinuori x-sukupolvi monikanavaisella markkinoinnilla. Parcero blogi. Luettavissa: <https://parcero.fi/blogi/tavoita-x-sukupolvi-monikanavaisella-markkinoinnilla/>. Luettu: 10.4.2024

Kyllönen H. 9.11.2021. Jaa mikä boomer? Tätä suuret ikäluokat odottavat markkinoinnilta. Parcero blogi. Luettavissa: <https://parcero.fi/blogi/mika-boomer-tata-suuret-ikaluokat-odottavat-markkinoinnilta/>. Luettu: 3.3.2024

Kyllönen H. 27.1.2022. Miten tiedostava millenniaali haastaa markkinoijan? Parcero blogi. Luettavissa: <https://parcero.fi/blogi/edistyksellinen-y-sukupolvi-pitaa-tasa-arvoa-itsestaanselvyytena/>. Luettu: 10.4.2024

Kyllönen H. 31.5.2021. Mitä markkinoijan tulee tietää Z-sukupolvesta? Parcero blogi. Luettavissa: <https://parcero.fi/blogi/mita-jokaisen-markkinoijan-tulisi-tietaa-z-sukupolvesta/>. Luettu: 10.4.2024

Lehtola J. 10.7.2017. Näin ennen matkailtiin: Kun maailma avautui suomalaismatkaajille. Apu. Luettavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/nain-ennen-matkailtiin-kun-maailma-avautui-suomalaismatkailijalle>. Luettu: 4.3.2024

Lehtovaara R. 19.10.2018. Kuulutko suuriin ikäluokkiin? Silloin muistat, kun nämä nyt arkiset asiat olivat vielä outoja. Kotiliesi. Luettavissa: <https://kotiliesi.fi/i ihmiset-ja-ilmiot/ilmiot/kuulutko-suuriin-ikaluokkiin-silloin-muistat-kun-nama-nyt-arkiset-asiat-olivat-viela-outoja/>. Luettu: 22.3.2024

Lindfors J. 12.6.2012 Mitä tapahtui 1980-luvulla. Yle, elävä arkisto. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/mita-tapahtui-1980-luvulla>. Luettu: 22.3.2024

Lindroos K. 12.12.2023. Vuosikymmen kuin pyörremyrsky – 2020-luku on vasta aluillaan, mutta sen jo muuttanut melkein kaiken. Apu. Luettavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/nain-2020-luku-muutti-kasityksemme-normaalista>. Luettu: 21.4.2024

Mehto L. 31.12.2019. Ysäri antoi meille Titanicin, nappiverkkarit ja mikropizzat – 17 poimintaa uutuskirjasta. Etelä-Suomen sanomat. Luettavissa: <https://www.ess.fi/teemat/218026>. Luettu: 24.3.2024

- Melondia 18.2.2024. Aikuisten kasvanut vapaa-aika 2000-luvulla: Uusia harrastuksia. Luettavissa: <https://melondia.fi/blog/aikuisten-kasvanut-vapaa-aika-2000-luvulla-uusia-harrastuksia/>. Luettu: 24.3.2024
- Myrskylä P. 2010. Työvoiman kasvu hiipui lamaan. Tilastokeskus. Luettavissa: https://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-06-07_006.html?s=0. Luettu: 23.3.2024
- Naidoo P., Ramseook-Munhurrun P., Seekbaluck N.V., & Javier S. 2015. Investigating the Motivation of Baby Boomers for Adventure Tourism. ScienceDirect. 175, s.244–251. Luettavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815012574>. Luettu: 18.3.2024
- Ng B. 2018. Baby boomer travel trends: an in-depth look. Rezdy. Luettavissa: <https://rezdy.com/blog/baby-boomers-depth-look-travel-segment-infographic/>. Luettu: 20.3.2024
- Niko 8.6.2023. Internetin Kehitys 2000-luvulla: Digitaalisen vallankumouksen kukoistus. Luurituki. Luettavissa: <https://luurituki.fi/internetin-kehitys-2000-luvulla-digitaalisen-vallankumouksen-kukoistus/>. Luettu: 24.3.2024
- Piirainen T. 2018. 1963 – Suomi murroksen keskellä. Pax. Luettavissa: <https://www.pax.fi/2018-04/1963-suomi-murroksen-keskella>. Luettu: 23.2024
- Piispa M. 2018. Yhdeksän sanaa Y-sukupolvesta. Kustannusosakeyhtiö Teos. Helsinki. Luettu: 10.4.2024
- Puttonen S. ja Pyysalo J. 11.1.2018. Kriisien, uppoamisten, surujen ja ilojen 1990-luku. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/12/08/kriisien-uppoamisten-surujen-ja-ilojen-1990-luku>. Luettu: 24.3.2024
- Pöytäri R. 27.12.2021. Suomalaisten lomakuvat vuosien takaa näyttävät eron matkailussa – katso kuvat. Iltalehti. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/matkakjutut/a/ad6183f4-d001-4563-a257-ae81ab09f25e>. Luettu: 4.3.2024
- Renfors, S-M. 2008. Virkailijasta konsultiksi – matkatoimistoalan muuttuva myyntityö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Pori. Luettu 4.3.2024
- Roos J. 2004. Sukupolvet. Helsingin yliopisto. Luettavissa: https://www.mv.helsinki.fi/home/jproos//Sukupolvet_files/frame.htm. Luettu: 2.3.2024
- Ruutu 2020. Keihäsmatkat. Katsottavissa: <https://www.ruutu.fi/ohjelmat/keihasmatkat>. Katsottu: 23.3.2024

Slivar I., Aleric D. & Dolenc S. 2019. Leisure travel behavior of generation Y & Z at the destination and post-purchase. Research Gate. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/336724277_Leisure_travel_behavior_of_generation_Y_Z_at_the_destination_and_post-purchase. Luettu: 10.4.2024

Suomen suurlähetystö 2013. Suomen nousu 1990-luvun lamasta edellytti vaikeita päätöksiä. Luettavissa: https://finlandabroad.fi/web/fra/ajankohtaista/-/asset_publisher/TV8iYvdcF3tq/content/suomen-nousu-1990-luvun-lamasta-edellytti-vaikeitakin-paatoksia/384951. Luettu: 4.3.2024

Suomi kylmässä sodassa s.a. Liennytyskehityksen alkuvaiheet. Luettavissa: <https://coldwar.fi/kylman-sodan-ajanjaksot-1944-1991/liennytyksen-kausi-1969-1979/euroopan-tilanteen-vaakiintuminen-ja-liennytys/liennytyskehitys-ja-ety-konferenssin-alku/liennytyskehityksen-alkuvaiheet/>. Luettu: 23.3.2024

Tervo J. 2021, 2:30-5:00 min. Kylmän sodan Suomi: Härmän rajamaa. Dokumentti. Katsottavissa: <https://areena.yle.fi/1-50828775>. Katsottu: 22.3.2024

Tervo K. ja Saarinen J. 2006. Ilmastonmuutos ja matkailu. Matkailututkimus 2(1), 57–70. Suomen matkailututkimuksen seura. Luettavissa: <https://journal.fi/matkailututkimus/article/download/90806/49919>. Luettu: 24.3.2024

Tui a. s.a. 1970-luku – Suomen matkailun historia. Luettavissa: <https://www.tui.fi/inspiration/1970-luku-suomen-matkailun-historia/> Luettu: 23.3.2024

Tui b. s.a. 1980-luku – Suomen matkailun historia. Luettavissa: <https://www.tui.fi/inspiration/1980-luku-suomen-matkailun-historia/>. Luettu: 4.3.2024

Tui c. s.a. 1990-luku – Suomen matkailun historia. Luettavissa: <https://www.tui.fi/inspiration/1990-luku-suomen-matkailun-historia/>. Luettu: 4.3.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö 29.6.2023. Korona ei enää ole yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto. Luettavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/korona-ei-ena-ole-yleisvaarallinen-tartuntatauti>. Luettu: 19.4.2024

Visit Finland s.a. Kestävän matkailun periaatteet. Luettavissa: <https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu/kestavan-matkailun-periaatteet>. Luettu: 18.4.2024

Vuorela-Siddall J. 1997. Suuret ikäluokat sukupolveaan etsimässä: Tutkimus suurten ikäluokkien sukupolvikokemuksista. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Sosiologian laitos. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/11679>. Luettu: 18.3.2024

Webster E. 2016. The Sad Reason Gen Z Is Being Named after Katniss Everdeen. Teen Vogue. Luettavissa: <https://www.teenvogue.com/story/generation-z-katniss-everdeen-anxiety>. Luettu: 10.4.2024

Woman in the World 30.4.2015, 5:10-8:45 min. Generation Katniss: Unique, connected and anxious. YouTube. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=SvvVbkSnKMQ>. Katsottu: 10.4.2024

Yle Teema, 2013. Elävä arkisto: 1970-luvun lomamatkailua. Luettavissa: <https://vintti.yle.fi/yle.fi/teema/ohjelmat/juttuarkisto/elava-arkisto-1970-luvun-lomamatkailua.html>. Luettu: 4.3.2024

Liitteet

Liite 1. Sukupolvi haastatteluiden litteroitu aineisto

Baby boomer

”Yks oli tämmönen Niebrin risteily. Sehän oli laivalla tapahtuma, me asuttiin laivalla ja sitten mentiin Niebriä, mentiiks me nyt ylös vai alas, mut kuitenkin sielä et siel oli paljon tapahtumii ja sitte käytiin maissa ja muuta.” – Henkilö C

”Mulla oli varmaan häämatka, sininen tie. Tai lapin kautta sielt Eefteen kautta sinne norjaan.” – Henkilä A

”No mul on varmaan Lontoon reissu mistä me mentiin sitten Jersey saarelle ihan omatoimisesti 1992. Lontoosta tilattiin lento ja sinne oli hotelli varattu kyllä suomesta, mun kaverin kans Marjan kaa. Sit on toinen just nääs Lago Maggiore se, ne reissut siellä, nii ne on ollu.” – Henkilö B

...

” Miten ennen varattiin matkoja?” – Haastattelija

”No silloin oli suurin osa mitä varattiin niin matkatoimiston kautta.” Henkilö B

”Mut nehän järjesti kaikki sielt et senkun menit ryhmän mukana.” – Henkilö A

”Joo joo siis olihan se semmosta helppoo, että olihan se silloin 90-luvulla. Oisko se, se oli se yks Kreikan matka ku, sitte se yks nainen oli ruvennu tenttaa veljen tytärtä, et missä oottekste ollu missään muual ku täs kyläs vaan ja veljen tytär, et juu juu me oltiin tuol saaren toisel puolel siel isommas kaupungis ja sit me oltiin tuol saaren keskel yhes. Miten te uskalsitte mennä? Menitteks te taxilla? Veljen tytär oli et eei ku bussilla. Miten te uskalsitte? Veljen tytär oli ihan suu auki siin, et mitä siinä... Mut siis tietysti tämmösii on jotka ei niinku uskalla.” – Henkilö B

”Kaikki ei uskalla. Mut toi on aika hurja mennä bussilla, ku mentiin madeiralalle ja sinne korkeelle siis ja rotkot. Autot aina tyyttäsi et täält me tullaan ja huh huh. Kyllä vähän pelotti niinku sillälaila, mut ei nyt muuten tarvinnu pelätä, et mites sitte ettei rotkoon putoo sinne. Rohkeit kuskeja. Mut sit meil oli mun veli oli kuskina, ku mä täytin 50. Sit meil oli vuokrattuna auto ja sit viel ku vasemmanpuoleinen liikenne siel. Mun veli töröttää menemään. Mä olin ihan herran jestas, miten se... Hän ajaa vaan ja autoi tulee sielt ja sit se vast tajus, ennen ku tottu siihen sitte.” – Henkilö A

...

”Milloin matkailu alko sit yksilöllistymään?” – Haastattelija

"Siis on sitäki varmaan koko ajan ollu." – Henkilö C

"Onhan sitä joo ollu." – Henkilö B

"Mut yleensä kun lähtee ulkomaille nii sitä monasti lähtee tämmöseen niinku pakettimatkaan." – Henkilö C

"Nii se on paljon helpompaa, kaikki on järjestetty." – Henkilö A

"Ja silloin sä niinku tiedät enemmän et mitä siel niinku." – Henkilö C

"Joku tulee hakemaan aina sieltä, voi mennä retkelle ja..." – Henkilö A

"Oisko se joskus 90-luvulla ollu sitte. - - Nii nii ja sit silleen et ei kaikki uskalla et miten on kielitaito ja miten sit et sitku on käyny näil matkatoimiston matkoil et oppii sit sitä tulee itekki pärjää sitte sielä." – Henkilö B

...

"Mul on mun äidin muisto Dnepriltä, ku mehän oltiin Dneprin risteilyllä, nii me oltiin lapset, minä, mun mies, Porvoon mummi ja vaari ja sitte Hiekka mummi ja vaari eli mun vanhemmat. Me oltiin siel kaikki nii mun äiti oli kirjottanu sit kaikkee. - - Mähän en oo mikään matkustaja ollu koskaan silleen, että toi Niebrin risteily oli mun ensimmäinen ulkomaan matka 87." – Henkilö C

"Nii mut olithan sä nyt tanskas niis urhelukilpailuis etteks te ollu ja ruotsis." – Henkilö B

"Nii no en mä sitä ulkomaan matkaks sitä kato." – Henkilö C

"No mut on se nyt Tanska kumminki." – Henkilö B

"Nii no tästä mennään niinku ryhmän kanssa ja eihän me mitään nähty sielä ku me menttiin." – Henkilö C

...

"Ja lentokoneessahan mä olin ihan ensimmäisen elämäni ensimmäisen kerran, ku me oltiin vaarin kanssa jo yhdessä silloin ja sit me menttiin tonne, Kokkolaan menttiin autolla, ku Mikki vie meijät et sit mä olin talven siel laivalla. Se oli joku 73kos se ois ollu. Mul oli viel jalka paketissa. Nii tota sit sieltä se tota vei mut sit lentokentälle, ja mä tuln lentokoneella sit suomeen. Mul oli oikeen avustaja sielä sitte ku kainalosauvoilla kyykkäsin siellä.

...

”Lentokone karahti Kyproksen tonne lentokentälle tossa ja miniä ja poika mukana. Mä oon syntynyt 15 vaille 11, silloin kello oli... 50 vuotis... Tos tullaan lentokoneest alas. Sit tää oli viel semmonen juttu et tota tää on WSOY:n semmonen vähän niille paremmille ihmisille kesän vietto paikka ja semmonen kirjailia ku Reino Leväslaiho nii se omisti ton mut sit te me saatiin niinku käyttää sit, mä jostain syyst sain sitte tän asunnon ihan ilmaseks sieltä. Vaan makso jotain 50 €. Tos ei viel tiedä, tos on WSOY:n logo, tos ei tiedä mitä siel oven takana niinku tapahtuu tai minkä näköstä siel on, että vähän jännittää ottaa ovi auki.” – Henkilö A

”Oliks tää se keikka justiin nii, että ku te lähitte menemään nii teil meni kyl niin hilkulle, että te pääsitte suomen päässä siihen koneeseen?” – Henkilö C

”Joo se on tarina erikseen. Mä olin välil rekassa ja pikkuautossa ja virolaisen rekassa. Ja sit sillä lailla ehdittiin just ja just, et ku siin oli se naapuri sitte nii se sai mejän tavarat sinne sitte lentokoneeseen hommattu tuttu ihminen. Joo se oli menoo ja kovaa menoo. Mä olin sen yhen vilolaisen rekassa ja sitte se ei ois ehtiny ja mä e muistan sitte, et miten mä sit jatkoin jatkoin. Siitä sit vaihdettiin autoo sitte taas ja kyl me sitte loppupeleis oltiin seil lentokoneessa. Tuol meil oli ihan oma uima-allaski siel, se kuulu tohon mejän asuntoon.” – Henkilö A

”Ja siel piti hoitaa näitä sitä puutarhaa me se kuulu siihen sitte siihen vuokraan. Kukkasi kastella ja. Sitte tääl laulettiin mulle sitte että, ensin mä aloin miettii et niin tutun tuntust ku ne alko laulaa niin ku syntymäpäivälauluu. Ne laulo niinku mulle sitte, että nää oli järjestäny sellasen. Sitte mä sain kakun sielä missä oli tota kynttilät päällä toi ne tarjoilijat mulle. Siel tanssitaan ja pidetään hauskaa. Tos me ollaan vissiin lähdös pois sitte jo ku tääl vilkutellaan.” – Henkilö A

...

”Mut tää on Madeiran reissu sitte sen miehen siskon kanssa. - - Ja tuol oltiin sit retkellä patikoimas siel Levadoilla, ku sielhä on semmossii kastelu juttuja. Vuorien reunoilla mentiin korkeella patikoitiin siellä. Tossa lähetään jonnekki. Sit oli tota aina joka aamu oli noin kauniisti tota pedattu sänky ja sit mul oli tämmönen näin yöpuku ja -lla oli pyjama, sit vähän harmitti, ku ne ei laittanu koskaan sen. Ne luuli varmaan et se oli mies, ni mul oli aina noin kauniisti yöpuku laitettu” – Henkilö A

”Sulla sentään säily siellä, ku me oltiin silloin tota siellä Saint Louisissa ni siellä yheltä kuorolaiselta ni ne tuli vaihtaa petivaatteet ni se meni varmaan, ku se oli jättäny sänkyyn sen ni se meni petivaatteiden kanssa sit.” – Henkilö C

”Mulle on käyny silleen Venäjällä, Viipurissa ja mul oli viel sellanen Nanson yöpaita mis oli Marilyn ihan tämmönen iso Marilynin kuva. Sit ku mä tulin ni ei ollu missään, et siivooja vei.” – Henkilö A

...

”Tääl on Dneprin risteilyltä, et sitä en tiä missä päin täällä mennään, mutta mun mielest me lähetettiin tota, Moskovaan tultiin ensin lentäen ja jostain sieltä. Siel ollaan jollain turistikierröksellä. - - Tääl oltiin uimassa. Oisko tää Odessan ranta missä me ollaan, siel oli ainanki tommonen hieno hiekkaranta. Ja sitte meillä oli aina iltasin, oli tämmöset, tämmöset istujaiset sit siel rannalla. Ja sit meil oli onks se Kari Salmelainen täs jossain. Ja Kari Salmelainen oli mukana et se niinku piti lystiä meille ja se voi olla et täst on menny semmonen kuva olikse se tyttarelle ku mä tein sen kansion nii tytär oli siin Kari Salmelaisen kainalossa. Täällä mennään tuolta siltojen ali ja sit meil oli aina vastaanotto komitea aina me johon rantaan me sitte mentiin ni.” – Henkilö C

”Olitte ihan ku kuninkaallisii sitte ku vastaanottokomiteaki oli siel” – Henkilö A

”Mä en muista et olikse se yhes vai kahes paikkas oli ku ne tuli tarjoo sitä paikallista leipää, et ne oli ihan näissä hienoissa omissa kansallispuvuissa.” – Henkilö C

”Nii olikse tää järjestetty reissu tai semmonen?” – Henkilö A

”Joo ihan semmonen ryhmäreissu tai semmone että, anoppi sen kai jostain nappas, sitte me ängettiin mukaan. Et siin oli niiku kahen hengen hytit oli niin että minä ja mies oltiin yhdessä, mun vanhemmat yhdessä ja anoppi oli tyttären kans ja appiukko oli pojan kanssa. Sit siel oli kannella aina ohjelmaa ja tanssia ja kaiken näköstä. Siellä me kierreltiin mones paikassa. Yhen kerrankohan me mentiin tämmösest kanavasta. Se oli ovela kokemus, tommonen iso laiva. Ja sit käytiin kättelee, näit sota muistoja ja sit meil oli vielä, bussi tuli hakee laivalta ja sitte lähetettiin sillä. Nii sit siel oli mä en muista missä se oltiin ku käytiin ni seil oli 40 astetta lämmintä, ni sit me ajettiin bussi siihen ja käytiin rinki ja jätettiin bussi siihen ja sit ku me tultii takas nii bussi oli vajonnu näin paljon siihen asvalttiin.” – Henkilö C

”Ai asvalttiin, ai se oli nii kuumaa? No eiks renkaat menny jo ihan pilalle sitte.” – Henkilö A

”No ei kyl se sitte, olikohan se sit niin et ne viilens jollain vedellä tai jollain nii että päästiin lähtemään. Sit tääl oli tämmöne, tämmösii ohjelmia justii nii että, mitäs siellä tehtiin... Nii piti syöttää jotain. Tossa silmät kiinni syötät toista. Ja täs oli jotain leikkaustoimenpiteitä ja mitähän tos oli. Sitte siel nähtiin näitä, siel oli mitä Suomessa on nykyään ni siellä oli just näitä tämmösiä, et saatto olla kymmenen hääparia ja ne vihkastiin siellä sitte kerralla. Ja sitte, sit siellä näyteltiin. Yleisöst otettiin porukat mukaan ja meijät puettiin kaikki nää, oltiin Ahti ja hänen vaimonsa ja mitäs kaikkee tääl oli ni mäki oon sielä sitte. Oonkohan mä tossa keskellä ni näitä merenneitoja. Ja mies pääs sitte, se oli esiriippu, ku siin oli kolme vai neljä miestä ja ne sit aukes ja välillä meni kiinni. Ja sit täs oli tää tää oli se pojan kaveri nii ne oli niinku merirosvoja ja site oli se poikaki siel jossain, tossa taitaa olla,

niille maalattiin tollaset jutut sinne selkään ja tos mä en tiiä mitä se tytär esitti mut mun mielest sen konssa tossa jossain.” – Henkilö C

”Nii nuorinta tytärtä ei ollukaan silloin viel?” – Henkilö A

”Eeei sit ollu olemas, tää oli 87. Oli just se mun opiskelija vuos silloin oli varaa matkustaa. Täs oli sit komeita miehiä tai naisia, miehiä ne kyl oli mut naisiks pukeutuneina. Meijän piti tanssii tämmönen tanssu siel. Siin oli sitte meijän koko esiintyjä kaarti. Ja tos on sitte ruokailusta, mutku poika oli kova syömään ni anoppi taas söi vähäsen ja anoppi aina laitto oman pihvin sitte, söi puolet pihvistä ja sit se laitto pojan lautaselle. Sit selt tuli tarjoilija ja toi lautasellisen pihvejä meijän pöytään. Ei meiltä ruoka lopu.” – Henkilö C

...

”Tämä on 91 reissu. Tässä välttämättä ei oo kaikki, mut siel on mies ja nuorin tytär.” – Henkilö C

”Nii se oli se Tanskan kierros Legolandi.” – Henkilö B

”Tanskan kierros joo legolandissa käytiin ja siellä mikäs tää oli tää kirjailia se, no, mikäs se nyt oli se satukirjailija, sielähän me käytiin kans. Huvipuistossa käytiin ja täällä uimassa käytiin.” – Henkilö C

”Ja Kööpenhaminassa ja...” – Henkilö B

”Ja tivolis käytiin. Siel ollaan, anoppi ja appiukko oli mukana siellä. Tässä me ollaan jonkun mikähän patsas se nyt sitte onki jossain kyläpahases me ollaan siin.” – Henkilö C

”Vai oisko se sit olly Kööpenhaminasta vai sielt Århusis me oltiin ja sit jossain ruotsis.” – Henkilö B

”Kirkossaki käytiin ja sit täällä käytiin kattoo.” – Henkilö C

”On se Kööpenhaminas ku se oli me juostiin tonne ylös.” – Henkilö B

”Sit käytiin sielä tämmösii eläimii kattomassa. Paljon tähän on mahutettu ja se oli semmonen viikon reissu ni semmonen reissu.” – Henkilö C

...

”Täs on sit miehen synttärimatka, se täytti viiskymmentä. Tääl ollaan Mallorcalla.” – Henkilö C

”Ja sit olikse se justiin täällä Mallorcalla nii tääl oli sitte porvoalainen pariskuntaki. Tää jotka pitää sitä pyörä tätä näin liikettä. Täs melkeen mentiin sillä et silloin ku meil oli autot nii me mentiin tonne

päin sitte katottiin semmonen paikka mis on kauppoja ja mis on ranta. Ensin käytiin kaupois ja sitte käytiin syömäs ja sit rannas vai kummin päin me tehtiin, mut kuitenkin että. Tääl meil oli jossain ne, meil oli ootas kolme kämppää.” – Henkilö C

”Kolme min mielest joo.” – Henkilö B

”Sä olit nuorimman kanssa, minä ja mies oltiin ja sit vanhempi tytär ja poikaystävä oli. Sit aamupala me syötiin siin teijän kämpässä.” – Henkilö C

”Sit eiks me käyty siel niis luolissa?” – Henkilö B

”Joo käytiin.” – Henkilö C

”Tippukiviluolissa.” – Henkilö B

...

”Täs on taas Teneriffalta. Tällä kertaa meil oli matka varattu siihen, tää tais olla semmone, ton kautta ton matkajutun kautta, koska meil oli se vuorelle meno Teidelle, mut siel tuli niin hurja rankasade nii sinne ei päässy. Et tää oli kans tämmönen Apartamentos. Mut sitte tää oli taas niinku periaattees semmonen colffareiden paikka, et tääl oli niinku aidat ympärillä ja sit siel oli ravintoloita ja kaikkee. Et siel ravintolassaki sai syödä, mut se makso kyl maltaita. Et siin ois voinu ottaa semmonen all inclusive, mut eihän me otettu et otettiin vaan tommonen.” – Henkilö C

”Täällä me käytiin kattomassa jotain siel oli joku seitys. Siin on tommonen kotka ja kaks eri papukaijaa.” – Henkilö C

”Aa mä oon varmaan ollu tos samas, ku ne linnut lensi, ku ne lähetti ne linnut sinne ja joku ei tullu takasinkaan sitte.” – Henkilö A

”Sittehän sielä, olikohan kuopuksella semmonen kuvaki missä se on linnun kanssa.” – Henkilö C

...

”Mikäs tämä on? No täs on yks Pärnuun reissu. Me tehtiin periaattees kaks Pärnuun reissuu. Mut sieltä mä en löytäny kuvia. Ilmeisesti mul ei ollu kameraa mukana. - - Mut tää on nyt täältä ku me oltiin 2006 oltiin vaan tota ton mökkinaapureiden kaa mentiin autolla. Joo täällä me käytiin ja toi hotelli tais olla se sama mikä me oltiin silloin viimekski se oli se mikä Pärnu hotelli mikä oli siinä, eiku Strand hotelli. Siinä me oltiin aikasemmin ja siinä me oltiin nytte. Ja sit sieltä sai niitä hoitoja tilata sitte jos halus. Sit me käytiin Kohvikilla. Tällöin jakso mieski vielä kävellä, että aamulla lähettiin kävelyllä nii sitte kierrettii ja käytiin täällä näissä kattomassa näitä pursia ja näitä. Ja sit me lähettiin

autolla poikke. - oli kuskina nii sehän ei laivalla saanu ottaa mitään nii me muut otettiin -n edestä, eiku hetkinen olik se -. Eiku - oli kuski se olik toisinpäin.” – Henkilö C

...

”No täs on vuos 2011. Nyt mennään laivalla, ollaan siel Englannissa. Tommonen me saatiin sitte sieltä, tommonen jokilaiva. Sinne mentiin viikoks asumaan. Mähän olin aikasemmin jo, et täähän on sen RCI:n kautta elikkä Holiday Clubin. Nythän me ei enää kuuluta, että meil ei oo enää tota mahdollisuutta. Mutta sitte jos haluu sinne se pitää maksaa sitte ihan rahalla ni tota ni olin jo täyt-täny siellä alkuunsa sähköpostii lähettäny et ne ties ketä tulee. Et sitä vaan – manaili et tää on niin pitkä, mut ku se oli just semmonen nii etku siin oli kolme makuusoppia ja sit oli se keula missä keit-tiö oli. Ja sit sen ne sano nii et juu sit jos putootte veteen ni sit meette käymään lääkäriissä. Se on niin saastunu se vesi.” – Henkilö C

”Sit siel oli numeroitu aina noi sillat ja meil oli kartta sit mukana ni tiedettiin sitte missä mennään.” – Henkilö B

”Ihan hienon näkönen vene venhonen se oli. Sit aina pubeissa käytiin syömässä, et aamupala oli siinä omassa veneessä ja sit etittiin aina ruokapaikka ni käytiin syömässä. Ja tietenki piti ottaa sitte olustaki joko pint tai half pint. Ja olik se jossain, ku mies yritti pyytää half pintia. Se on naisille se half pint ni eihän ne antanu, to you no no no. No sit se otti kyl sen half pintinki ja sit se otti ison pin-tinki ja sit mä join sen ison pintin ja hän joi sen half pint. Et sit tosiaan aina yöks jäätiin sitte aina johonki, johonki sitte jouduttiin laittaa maihin se tai sitoo sinne.” – Henkilö C

”Onks täs niinku monta tota?” – Henkilö A

”Siin oli kolme makuuhyttii.” – Henkilö B

”Et siin menee niin ku semmonen käytävä ja sit siin on aina se sänky ja väliovet on siinä sit et saa rauhas nukkuu.” – Henkilö C

”Sit oli kaks vessaa ja suihku” – Henkilö B

...

”Olikohan tää se mis sai kolme ateriala kahen hinnalla. Mun mielest siel oli joku alennus viel jossain näis pubeis oli. Nii ja sit täälhän oli se, ku tuli sinne kauppaan, ku ne rupes kysyy et mitä kieltä te puhutte. Sit ne oli et he on just lähös Helsinkiin et he kuunteli onks toi ruotsii vai suomee. Ja et ne oli just lähös englantilainen vanhempi pariskunta, ni he oli just lähös suomeen jolleki risteilylle ja juteltiin pitkään niitten kans sit.” – Henkilö B

...

"Me mentiin Oxfordiin ja sit käytiin läpi tämmösii, tää oli se mejän hotelli mis oltiin muutama yö ja sit meil oli tämmönen jokivene reissu, missä me käytiin teellä. - - Tää on justiin, tää on se paikk amis on Harry Potteria kuvattu justiin nää ne kouluruokailutilat siellä, ku ne ruokailee ja muuta. No sit me käytiin tuolla, tää on tää Downton Abbey on täällä nauhotettu. Sisältä ei saanu ottaa mitään kuvii, mut mä otinsit ulkoo kuvii. Sit me käyti oluen maistajaisissa. Sit käytiin Walesissa. Sit siel oli jännästi siel oli tää niinku tän kylän täällä oli, mä en muista olik se tää kylä justiin mut kuitenkin siel oli justiin semmonenki kylä missä tää näin tää näitä oli kuvattu näitä Agatha Christien leffoja ja muita. Ja sitte toi se oli jännä siel oli kyläläiset ne leipo ni ne jätti tähän näin aina sai ostaa. Siitä sai ostaa ja maskutella ja sit niil oli semmonen pieni semmonen kippo mihin sai laittaa sitte rahaa. No sit mejän päätepaikka oli nyt tämmönen sitte et tääl oli Dr.Dolittleä oli täällä kylässä kuvattu ja sitte oli toi Dick Turpin sitä oli kuvattu täällä ja Poirotin filmejäki oli kuvattu. Ja sitte siel oli tämmönen 2007 oli kuvattu siel star dust ja sit oli Wolfman sitäki ne kuvas ja sehän oli justiin suomessaki pyöri tää leffa tää wolfman justiin silloin 2011. Tää oli ihan pakettimatka et tää oli jossain lehdessä. Se oli muuten OP-lehdessä, osuuspankin lehdessä ni siel oli justiin tämmönen ilmoitus." – Henkilö C

"Mistä noi matkat sit aikasemmin on bongattu. Tai niinku mistä te ootte löytyäny niitä?" – Haastattelija

"Osuuspankki aina järjesti siel oli ja sai niinku katella." – Henkilö A

"Niishän oli paksui niitä kirjoi aina tai niitä lehtisii semmosii, niinku näihin pakettimatkoihin. Eli niinku Tjäreborg, Finnmatkat ja aurinkomatkat ni ne teki semmosia." – Henkilö B

"Ja nyt sitte tosiaan voi melkeen sanoo, että tuolt niinku 2000-luvun alku nii sit on ollu hyvin paljon just niinku lehdissä. Mut siihenhän se varmaan perustu siihen aikaan ku ne perusti näit matkatoimistoja justiin nii että ne myy..." – Henkilö C

"Onks nyt enää niitä matkatoimiston niit lehtisii, ku sieltähän... Ei niitäkään enää oo. Sieltähän niitä bongattiin ja luettiin." – Henkilö A

"Ne on kaikki jo netis joo. Juu juu ennehän otettiin ihan se, haettiin ne vuosi kirjat ja." – Henkilö B

"Et must tuntuu et nykyään se on se et jos sä meet johonki matkatoimistoon ni neki melkeen varmaan kattoo vaan siit netistä, et tääl ois tämmöne. Nii et ei oo sillä tavalla." – Henkilö C

"Kaik muuttuu." – Henkilö A

...

”Otetaaks me viel täst yks Italianmatka mikä on omatoimimatka? Siin on ekat kahvit, ku me jouduttiin vähän odottaa et mä päästiin sit tota sinne hotelliin. - - Se oli semmonen järvi siel pohjois-Italiassa. Siinä ollaan mietitään viel et miten menttiin tollast jyrkkää mäkee jouduttiin kantaa raahaa noi matkalaukut. Siin istutaan välil huilaamas. Siin oli sit kirkonkello, ku löi välil aina tunnin välein vai mitä se oli. Tää on sit yhest semmosest saarest mis on, siis joku miljonäärien omistama, missä vanha huvila ja siel on niinku todella upeet puutarhat. Tää on sit kirkonkatolta Milanosta. Ja tää oli sielt kalastajasaaresta mis me käytiin sit syömässä. Sit tollasil laivoil sellasil pienemmil menttiin siel niille saarille.” – Henkilö B

...

”Venetsiaan menttiin kantosiiपालuksella ja se keinu silleen tasasesti ja mummilla ku oli se sydänvika ni se oli et hänen pitää olla nyt jossain viilees istuu. Ja mulla keinu maa alla ku Venetsiaan lähetettiin.” – Henkilö B

...

”Ni sen mä muistan ku kerroit justii, että te olitte siellä jossain yksityisessä.” – Henkilö C

”Joo yksityismajotuksessa, ku eihän niit lämmitetä niit englantilaisii taloi kesällä nii siel oli aivan jää kylmä. Se oli pakettimatka, mut se oli suomalainen nainen, joka oli naimisis olikse nyt espanjalaisen vai italialainen ja niil oli valtava omakotitalo ja ne vuokras sielt sit parii huonetta.” – Henkilö B

...

”Se oli se lääkkeen salakuljetus matka. Mä oon käyny semmoselki ku silloinhan sai vuodeks tuoda niinkun ulkomailta Suomeen lääkkeitä omaan käyttöön. Äitil oli kaks reseptiin i meil oli kaheks vuodeks. Yhet oli mun laukussa ja yhet oli äitin laukussa.” – Henkilö B

”Saiks ne niin paljon edullisemmin sielt sitte?” – Henkilö A

”No eiku niit ei saanu Suomest silloin ja se oli niinku äitille siihen sydänvaivaan.” – Henkilö B

”Ja käytti ilman lääkärin määräystä sitte.” – Henkilö A

”Eiku niit oli tota täs 70-luvulla tehtiin semmosia ihan terveys matkoja. Et sä menit johonkin ihan niinku, ei se ollu sairaala mut joku tämmönen.” – Henkilö B

”Vähän niinku terveyskylpylä.” – Henkilö C

”Nii, nii ja siel oli ihan niinku oikeet lääkärit ja siel tehtii kaikki testit ja sieltä niinku määrättiin sitte tätä lääkettä.” – Henkilö B

"Ja se tehosi sitte." – Henkilö A

"Joo joo." – Henkilö B

...

"Ruvettiin baaris kyselyä et mikä juoma olisi hyvää n isit se, se oli suomalaisen kans naimisis vie ni se rupes meille antaa et maistakaa tätä ja maistakaa tost ni mehän juotiin koko ilta. Sit se kutsu et joo hän tekee spagettii teille ja jauhelihakastiketta oikeen kunnol, et kolmetuntii haudutunutta et ter- vetuloo syömään. Ja mentiihän me me sit kaverin kans sinne syömään." – Henkilö B

"Ooks sä melkeen joka vuosi käyny reissus?" – Henkilö A

"Joo aika paljon joo." – Henkilö B

...

"Siihen aikaan oli, että sä voit jakaa huoneen jonkun toisen kanssa, jos ei muutenhan joutuis mak- saa sen tuplahinnan tavallaan ni pääsi halvemmalla." – Henkilö B

"Mä jain huoneen taikuri Luttisen äidin kanssa. Se oli kauheen kiva täti." – Henkilö A

"Sattu ole niinku. Siis toshan on just se et onko kiva vai onko se joku ihan. Mut toi nyt sattu olee toi – ihan mukava että." – Henkilö B

"Mä olin mun tädin ja sitte tädin tytön kanssa, ni sitte tädin tytär sano et se ei voi laittaa muo tädin kans, että tota sit mä pääsin sen Luttisen tädin kans ja se oli niin kiva täti sitte." – Henkilö A

...

"Siin oli turisteille semmonen, että kun menet sinne Mentoniin n isä maksat vaan menomatkan et takasin pääsee ilmasiks. No sit me ostettiin sielt hienoi korttei ja sit me Monacon kohal takasin tul- les huomattiin et he hetkinen kummal se kassi on missä niit on niit korttei. Sit me oltiin et mitä me tehään, et lähetäänks me hakee niit vai ei vai. No sit mennään vaa ja sit me jäätiin Monacos pois ja no sithän me maksettiin takas kahteen suuntaan ja oli oikeen säästömatka." – Henkilö B

...

"No toi on ainoa Euroopan ulkopuolinen matka mulle (USA, Miami 91). - - Vuokrattiin viikoks avo- auto ja siinäki oli hyvä, ku mentiin vuokraamaan. Mä kysyin hotellilt kaverilta et onks sul nyt ajo- kortti. On on, eiku miten se oli. Siin piti olla passi joo passi ja ajokortti, ni ajokortti sil oli. Slt me ol- tiin siel vuokraamo firmas ja sit sen piti kaivaa esiin. Ai per... Ei mul oo passii. No sit me jouduttiin

takas hotellille ja sit tultiin takasi ja mä aattelin et ei ne enää vuokraa meille ollenkaan autoo mut kyl ne ne vuokras sitte. Sit saatiin sakot mut ei me niitäkään maksettu. Me mentiin hotellin Portieerilta kysyy mitä tälle kuuluu tehdä. Se repäs sen ja heitti roskeen. Te lähette huomen pois ei täs oo mitään.” – Henkilö B

...

”Oliko oikeesti, että tuotiin niinku esim. leivät Suomesta ja niinku kaikki kahvit ja...?” – Haastattelija

”Varsinki tää hapanleipää.” – Henkilö C

”Ja juhlamokka mukaan ja hapanleivät.” – Henkilö A

”Joo joo.” – Henkilö B

”Siel ei hapanleipää varmaan löydykkään.” – Henkilö A

”Nii must tuntuu, ettei eteläs oikeen ruista käytetäkkään.” – Henkilö C

...

”Sitte 94 oli näköjään Saksa-Itävalta.” – Haastattelija

”No se oli se ku äiti halus jonku mukaan vielä. Se oli niit viimisi matkoi ku se teki sitte.” – Henkilö B

”Sun äiti oli kova reissaaja tai vanhemmat.” – Henkilö A

”Joo oli oli. Nii eiks se äitis oli mitäs se oli. Oliks se kuukauden vai oliks se pidemmän aikaa Malta-laki ihan itekseen.” – Henkilö C

”Joo joo oli.” – Henkilö B

”Äidin tyttö sitte.” – Henkilö A

”Mentiin bussilla, laivalla Ruotsin kautta. Sit Tanskast Saksaan, Itävaltaan. Bussissa päivästä iltaan kohdekaupunkiin.” – Haastattelija

”Joo sen mä totesin et tää ei oo mun matka, että sit ku istut päivät niinku bussis ja sit on muutama tunti aikaa illal niinku mihin mennään yöks ni siel kierrellä vähän aikaa.” – Henkilö B

”Yhtä matkustamista.” – Henkilö A

”Nii se oli joo.” – Henkilö B

...

"Sit 98 Mallorca, Espanja." – Haastattelija

"Mm, se oli se, ku äitis ja isäs meni kihloihin." – Henkilö B

"Vuokrattiin kolmeksi päiväksi auto. Nii tää oli se missä tota te isän kaa vuokrasitte." – Haastattelija

"Joo. Nii ja sit ku, toihan oli seuramatka. Ni sithän se oli sen kautta tilattu se auto ja sit se piti tulla niinku joku hakemaan meijät hotellilta. Sit ei me odotetaan isäs kaa ja sit oli jo tunti menny. No onneks se opas tuli sit siihen hotellille, sit mä kysyin et hei mikä tää on. No sit hän soittaa, no se sielt tulee kohta. Sit tuli nainen ja semmosel pakettiautolla ajo ja. Siis se oli aivan, se ei varmaan tienny osannu ajaa sit autoo. Se hyppi ja pomppi ja excuse me, excuse me, excuse me. Me oltiin isäs kaa et apua mihin me joudutaan. Kyl me sit perille päästiin." – Henkilö B

"Mut eiks tossa (Santa Ponsa) ku me vuokrattiin se auto ni olik se niin et se tuli sinne parkkipaikalle." – Henkilö C

"Se voi olla et se tuli silloin, et me ei haettu sielt mistään et." – Henkilö B

...

"Tääl oli ystävällinen bussikuski, ku me vähän mentiin vikaan. Tai me mentiin, siel oli useampi bussi ja sit eihän niis lukenu tietysti mitään italialaiseen tyyliin. Sit mä sanoin et jäädään tähän nyt odottaa. No sit seilt läti pari bussia ja nä aattelin et no nii nyt varmaan lähti se millä mejän ois pitäny mennä. Sit tulee se kuski ja mä kysyin et meneeks tää sinne, no no no no no. Sit se rupes selittää jotain hirveesti Italiaks ja sit mä selitin et en mä ymmärrä nytte et anteeks et me lähetään nyt täst. No sit me mentiin siihen ulkopuolelle, sit se tulee ottaa kädest kiinni ja lähtee viemään sinne bussiasemalle päin ja mä tiesin et siel on Englantii osaava henkilö ni mä arvasin et nyt mennään keskustele. No sit se nainen sano et me päästään tän kyydissä yhteen paikaan ja sielt tulee sit toinen bussi mil päästään sinne mihin me ollaan menossa. Sit selvä mennään. Ihan hyvin meni et päästiin hyvin ja sit se selitti viel kyl se kuski ihan niinku silleen hiljasesti puhu sitte niinku hitaammin niinku et mäki ymmärsin, et joo odotatte tässä et se tulee puolentunnin päästä tuolta. No me päästiin sinne vesipuistoon. No sit kotimatka et mistä me lähetään täältä, et missä mihin se pysähtyy se millä mejän pitäis mennä se bussi. Me mentiin yhteen pysäkille. Sit mä sanoin et mun pitää nyt huitoo kaikki bussit. No sit se tulee, se oli tyhjä bussi ja siin oli vaan kuski ja se pysähtyy siihen. Sit se sano ensin et ei ja sit se sano et no hypätkää kyytiin nyt. Sit mä ajattelin et uskalletaaks me mennä ja sit mä sanoin et juu mennään vaa kyytiin. Sit se rupes ite et juu mä olin tuol huvipuistos

tai vesipuistos et olitteks teki siellä ja sit se ajo niinku kylän keskustaan mistä se varmaan olis lähteny se bussi. Sit me päästiin siinäki sinne.” – Henkilö B

”Hyvää palvelua oli.” – Henkilö A

”Nii, kunhan vaan suun aukasee ni aina pääsee.” – Henkilö B

...

”Täähän oli se ku - joutu riisuu niit kenkii ja mitä kaikkee sehän joutu kaikki riisuu. Silloin oli ollu just, joku näit pommi juttui tai jotain et se oli tosi, turvatarkastuksena se oli tosi tiukkaa. Ja sielhän ei ollu viel vessaa sit sen turvatarkastuksen jälkeen ja -n tarvis it päästä vessaan. Sit meidän ois pitäny jonottaa uudestaan sielt läpi. Sit mä sanoin et meil lähtee kone et meidän on pakko päästä, ni kyl me saatiin selittää vähän enemmän siin ennen ku me päästiin sielt. Mä aattelin et ei huh huh.” – Henkilö B

”Nii olikse se nii et sä taisit käydä -n kans ja mä jäin kassien kans. Te menitte sitte siitä ja sitte jotenki te pääsitte siit takas.” – Henkilö C

”Joo sit ne päästi siitä kyllä sitte läpi mutta se oli kyl joo kans.” – Henkilö B

...

”Lontoossa me oltiin kans sen muutaman päivän. Siellä me käytiin siellä käytettiin sitä, no mikäs se oli se maanalaista metroa. Sittehän sielt tuli nii hurja vesisade, että sittehän se suljettiin osa metroista sitte. Ja sitte me päästiin niillä punasilla busseilla ja sitte me onnistu yhes kohas me päästiin istuu siihen ihan ylös etureunaan. Sielt oli hienot näkymät.” – Henkilö C

...

”Mut kiva, ku taas voi matkustella. Kuitenki vissiin ihan turvallist. Paitsi noi lentokentät sanoo se mun Arizonalainen ystävä, vaikka se on niinku oikee ammattimatrustaja ja matkojen järjestelijä. Se sano et se pelottaa isoil lentokentillä, et siel voi tapahtuu mitä vaan, ku on noi välilaskut ja muutenki.” – Henkilö A

Sukupolvi X

”Mul oli ainaki kouluaikoina mä muistan niinku lapsena... Eihän neuvostoaikana ei pystyny pahemmin mihinkään matkustaa muuta, ku siis neuvostovaltioihin varmaanki. Mutta meil oli, luokkaretki oli ainaki Lvov nimiseen kaupunkiin Ukrainaan. Siellä ollaan käyty, käyty tota kouluaikana. Ja sitte, sitten paljon Virossa matkusteltiin, oltiin siellä Saarenmaalla ja Hiidenmaalla ja tehtiin semmosii pyöräily retkiä, junapyöräretkiä. Kaikkee tämmöst mut et ulkomailla mä en siihen aikaan ees käyny. Ekan kerran ulkomailla ehkä, sillä tavalla ulkomailla et, ku silloin ku mä muutinki tänne Suomeen. Mä luulen et se oli mulle eka niinku ulkomaanmatka.” – Henkilö D

”Mun lapsuusmuistot tai niinku matkamuistot varmaan, me reissattiin tosi paljon isovanhempien kanssa, minä ja veli. Nii se on ollu... Me käytiin kaikki nää Venäjä tai siel Venäjällä, mun mummi oli semmonen Venäjä fani. Nii me ollaan käyty ne Novgorodit ja kaikki nää, nii mä oon ollu varmaan just joku kuusvuotias, ku me ollaan oltu. Ja ne oli yleensä jotain ryhmämatkoja missä me oltiin, ni siel me reissattiin bussilla ilosena, olikse se nyt Leningradi viel silloi vai mikäs se oli ja Novgorodit.” – Henkilö E

...

”Mut te ootte käyny tavallaan kuitenkin jonki verran tämmöst lähialuematkailua, koska varmaan aika yleistä on se ettei silloin niinku vielä kauheen paljoo ulkomaille matkusteltu noin ylipäätään että, et se oli niinku jos joku kävi jossain Kanarian saarilla ni olihan se aika kova juttu. Niinku siel palmut ja kaikki.” – Henkilö F

”Ja meil oli just nää mummi ja vaari ne kuskas meitä ja sit mun täti ni se kuskas meitä sit taas, ku me kasvettiin siskon kans vähä, nii mun mielest mun sisko oli alle kouluikänen ja mä olin just joku yläasteikänen vai mitä mä olin, ku me käytiin ekat reissut. Et sen jälkeen me ollaan käyty niinku joka vuos silloin Espanjas ja Kreikas ja Portugalis. Silloin me reissattiin joka vuosi välil vähän pari-kertaaki vuodessa, mut ne oli niitä ku ei ite tarvinnu maksaa matkoja nii. Ja mul oli aina sit kaveri mukana.” – Henkilö E

...

”Ainaki se ikimuistosin tai semmonen... Me ollaan menty miehen kans Mallorcalla kihloihin, ni se on ehkä ollu semmonen. Se oli sama vuos ku me käytiin Kyproksel eka juhlimas noita iskän ja anopin 50-vuotis synttäreitä. Me käytiin juhlimas ne eka kevääl Kyproksella ja sitte käytiin kesällä juhlimassa mun isän viiskymppiset Mallorcal, Santa Ponsas.” – Henkilö E

...

”Mut se me päätettiin yhdessä, ku me tiedettiin et se reissu on tulossa ni me päätettiin et mennään siellä kihloihin ja sit kaiverrettiin ne päivämäärät tänne sormukseen. Ja sit me otettiin vaan sormukset mukaan reissuun ja sit tota noin... Mut siin vaihees kukaan ei tienny viel mitään et me mennään kihloihin mut sit se oli jotenki jännästi kirojettu ku me tultiin pois ni mun lentolipussa luki jotenki rouva – ni sit siitä ne rupes kattomaan et mikäs juttu tää on.” – Henkilö E

”Häämatka Tansaniaan on varmasti ikimuistosin. Se on mielikuvissa erittäin tietenkin romanttinen ja sit matkakohteenaki semmonen. Oltiin viikko safarilla ja viikko sitten tuolla Sansibarin saarella ni se oli varmaan semmone vähän niinku once in a lifetime matka. Se on kyl semmone joka heti ekana tulee varmaan meille molemmille aina mieleen jos miettii mikä on ikimuistosin. Ja sitte siin oli vielä, me luultiin et se on semmonen porukalla safari, mut se oliko sitte yksityis safarille päästiin. Oltiin viikko – kanssa, hän kuljetti meitä sitten Ngorongorossa ja mitä niit oli siellä semmosia paikkoja. Ni se on tietysti semmonen ikimuistonen mitä aina muistellaan, että muistatko kun olimme siellä ikään kuin telttamajotus, semmonen luksus telta et tuntuu et on vähän niinku ulkona ja siellä ku leijona karjui. Muistan, ei nukuttu koko yönä. No varmaan nukuttiin, mut se on jo mielikuvana nii jännittävä ni se se oli.” – Henkilö D

”Mul on ehkä sit taas tota vuonna 98, ku mä olin tota mun ystävän, joka on Nepalista kotosin nii hänen ja hänen miehensä kanssa ja sit meil oli mukana tota semmonen opiskelijaporukka Hämeen polyteknillisestä jostaki instituts tai mikä se olikaan nimeltään. Ja sellanen tutkimusmatka Nepaliin, et mä olin niinku mun ystäväni vieraana siellä mukana ja sit me asuttiin siellä viikon verran siel ystävän äidin luona kotona. Ja sitte Kathmandussa ja sit tota sit käytiin vähä ajeltiin siellä ympäriinsä, tutustuttiin just tämmösiin erilaisiin kohteisiin niinku orpokotiin ja sit oli joku kylä mis oli jotain vesijärjestelmiä ja tutustuttiin näihin ja sit oli semmosii jotain muutaki. Käytiin sitte mieleenpainuvin ehkä just kans nää vuoristomaisemat siellä ja auringonnousut, ku mentiin bussilla sinne kattomaan auringonnousua Annapurna vuorelle. Se oli ehkä. Sit oltiin siellä luonnonpuistossa, siellä muistuu mieleen nää liskot siellä suihku semmosen betoniseinien ja -lattian... Suihkussa liskot seinillä samaan aikaan suihkussa ni se oli niinku hieman jännittävä kokemus. Ja sit se hirvee kuumuus, siel oli hirveen kosteaa. Niinku sai varmaan viis kertaa päivässä vaihtaa vaatteita ja sit ehkä Kathmandun katupölyt ja kaikki mitä sit pestiin jossain jääkylmällä vedellä siel ystävän luona kotona suihkussa. Mutta se oli ehkä semmonen niinku, semmonen ehkä eksoottisin matka mikä on ollu.” – Henkilö D

”Toi on muuten aika sama itseasias aloin miettimään itelle just sitä Tansanian matkaa muistan viel parhaiten just esimerkiks auringon nousut ja laskut ja muummuassa ne liskot päivä ja yö liskot. Ne oli vähän eri näkösi, yö liskot oli semmosia lempeitä ja päivä liskot oli vähän semmosia ruman näkösiä. Mut tähän on varmaan jotenki semmonen matkalla niin kun turvallisesti tulee semmonen

tunne, että on jotain eksoottista ja erilaista, mut kuitenkin on semmonen turvallinen tunne sitte. Sopivan turvassa mutta jotaki eksoottista, jännittävää, erilaista.” – Henkilö F

...

”Itel ne on ehkä ollu oma lukunsa ne nuoruuden reissut silloin ku oltiin tiuhaan tota noin nii tuolla Espanjassa, Kreikassa ja Portugalissa sen tädin ja kaverin kanssa tai sitte loppujen lopuks mies tuli jo mukaan ni sit päästiin jo autolla menemään ku miehellä oli ajokortti ja sit kierrettiin pitkin niitä just saaria, et jotenki se että... Olihan se aina semmonen, ku se oli aina kesäaika ku mentiin sitte ku oli koulusta lomaa ja muuta ni semmonen odotettu kohta. Ja sit kylhän se oli vähän sitä sähellystä kaverin kanssa sitte ja jotenki siitä varmaan meki kaverin kanssa sitte ku me oltiin lukioaika kierretty yhes sit mun tädin kans niitä tota etelänmaita n isit me innostuttiin ja lähettiin kahestaan Turkkiin sitte heti kirjoitusten jälkeen ja sit ehkä todettiin et se nyt ei ollu se muutamalle blondille se fiksuin paikka mennä kahestaan 19-vuotiaana sinne Turkkiin mutta se ehkä ollu kans semmonen yks niitä mieleenpainuvia reissuja et seil kyl oltiin ja kohellettiin. No saatiin olla nuoria ja jotenki kokee sitä mut kyl siel oli sit kaks tämmöst suomenkielistä tai suomalaista poikaa tuli samal lennol ku me ni sitte me haettiin niistä kyl sit tukee ja turvaa siellä jos tuli pahoja tilanteita ni ne autto meit sitte. Tosin ne tais joutuu pahempaan pulaan jossain nahkakaupassa se toinen poika. Hän vähän joi liikaa siellä niitä sponseja mitä tarjoiitiin ja sitte joku mikä se oli joku nahkakauppias ni oli sitä mieltä et nyt pitäis jo ojtain ostaa ja tuli peräänki, mut niist selvittiin kyllä. Ja oli siel ehkä silleen, ku mieltii sitä nuoruutta ni jotenki niinku liikku kaikenlaista ainetta sielläkin yöbaareissa mutta jotenki se, että et osas et se alkoholi oli se mitä me juotiin ja sen verran että et kuitenkin pysy siel tolkuksaan että. Ja pidettii toisistamme huolta ni se on ehkä semmonen et on oppinu kans ja yrittäny näille omille lapsille, et missä ootte ni ei saa yksin lähtee ja ollaan siinä niinku huolehtii ittestään ja toinen toisistaan. Mut et on semmonen et on rohkeutta lähtee. Seki on ehkä ihana jotenki ja mahdollisuutta. No siihen ne varmaan ne ekat kesälomarahat kaikki meniki mutta jotenki se, että halutaan kokee maailmaa ja voidaan lähtee. Ja ehkä se oli sitä jotenki omat vanhemmat ihmetteli et ei he ois ikinä ton ikäsenä lähteny mihinkää ulkomaille, mut se ehkä just näytti sitä et maailma muuttuu ja jotenki se, että se on mahdollista.” – Henkilö E

...

”Mul on niinku näitä, just sitä et on tullu yksin tai siis sillai kavereiden kans matkusteltua. Sitte tota, sit mul oli se Englannin mä olin sen kuukauden verran tuolla voihto joku work experience paikassa, mä olin Leedsissä. Oltiin kaverin kaa tai siis opiskelukaverin kaa. Mentiin sinne ja oltiin töissä siellä työharjoittelussa tai työssäoppimassa. Mähän olin semmoses tai siellä yliopiston kansliassa ja hän oli jossain lakitoimistossa. Ja se oli hauskaa, ku me oltiin siellä tutustuttiin Englannin menoon ja todettiin siellä et siellä ei ihmiset ei kävelly ollenkaan, et me oltiin me lähettiin sielt jostain ihme

alueelta käveltiin töihin niinku aamuisin ja me katottiin et siel oli semmosii tummia miehiä jossakin putiikkien ulkopuolel siel matkalla. Ne vähän katteli niinku me siellä jotku niinku, mullaki oli joku jakkupuku päällä ja käveltii siellä monta kilometriä. Meille niinku pari kolme kilometri, mut sit todettiin et ei tääl kyl jengi kävele yhtään. No sit me otettiin kans se et menttiin myös bussilla välillä. Tehtiin siellä iltaisin niinku semmosii, et katotaan hypätettiin bussiin mihin tää menee ja sit ajettiin ja sit katottiin ku jotain rugby vai mitä ne pelaa siel jossaki pelikentillä oli jotain pelaajia vaan. - - Sit meil oli landlordi, sit mä muistan sen ku hän pyys meitä illalliselle. Siel oli etanoita ja me mietittiin, et miten me selvitään niistä etanoista. Ku ei viittiny olla epäkohtelijaskaan nii sitte piti vaa jotenki syödä ne kaikki. Joo mutta se oli sinäänsä yks semmonen hauska kokemus. Neljä viikkoo siellä se teki ihan hyvää tolle kielen harjottelulle. Meki käytiin sit mul oli viel se mun nepalilaisen ystävän, joku ystävä asui siellä Englannissa. Sit mä jäin vielä niinku viikoks sen luo tavallaa. Se sitte vei mut vähän siellä ympäriinsä. Oltiin semmosessa Ashville Cottages kyläs, asustelin vielä viikon verran. Mutta ihan hauska matka se oli siihen aikaan. Sitte ku mulla ei tosiaan oo mitään semmosii nuoruuden, et ei neuvosto aikana ei pahemminhan sieltä ei päässy mihinkää ulkomaille matkustamaan et se ois vaatinu viisumeita ja en mä tiää olikse ees mahollista. Ei nää halunneet meit päästää mihinkää siihen aikaa niinku lapsuudessa. Äidillä nyt ei ollu varaakaa et ei me koskaan, et kaikki matkat mitä me ollaan tehty, on mä oon ite omilla rahoillani niit tehny ja oman perheen kanssa sitte.” – Henkilö D

...

”Onks se se et mä mietin et eihän noi viron risteilystää ollu mitenkää suosittuja. Me kyl risteiltiin varmaan siit asti, ku käytiin ysin risteilyl ekan kerran luokkaretkellä nii me risteiltii joka vuosi kaveriitten kans mut ne oli aina Tukholmaan.” – Henkilö E

”Joo ei se oo varmaan ollukkaan. Ehkä tai mä en tiää milloin se oli. Olikse neki jotenki joku... Mä itekki sain nyt tietää, ku olin siel museokäynnillä, et siel kerrottiin kuinka suomalaiset sitte kävi siellä. Et ne jotenki kuulemma jollain busseilla sitte vietiin jonnakki tyylii johonki. Niissä oli semmoset niinku tummennetut lasit tai jotenki, et sieltä ei nähny ulos. Et ne vaan vieltiin johonki kauppakeskuksiin tai johonki sitte ne teki ne ostokset ja lähti takas tai jotai en mä tiedä hyvin semmost.” – Henkilö D

...

”Mä muistan aina et, ku mä olin jotenki tai tää on nyt niinku toiset isovanhemmat kenen kans me reissattiin siel Venäjällä, mut sit mun toisella mummilla ni hänel oli ihan oma lomaosake tuol Floridassa. Ja sit hän aina kävi itte siel joka vuos ja sit hän sano et sit ku sä oot kymmenen nii sit sä pääset mukaa ja sit hän kuoli just silloin ku mä olin kymmenen ni me ei ikinä päästy sit sinne

jenkkimuummin lomaosakkeeseen. Hän sano et siel varastetaan niin paljon lapsia et hän ei uskalla ottaa sinne ketään mukaan. On se venäjä aikaturvallinen paikka sit ollu tai Neuvostoliitto siihen aikaan. Oltii me Berliinissäki missä meil loppu bensa kesken just ennen Berliinin keskustaa. Se oli kans mummin ja vaarin kans reissus. Sit ne oli miehet siel kanistein kans ja sit ne totes et ei täst tuu mitään ku se oli viel moottoritiet me oliin tultu just alas, nii ei kukaan auto pysähdy tähä. Sit ne laitto naiset sinne kadun viereen kanisterin kans ni heti pysähty ensimmäinen auto. Näin se me-nee, sit päästiin jatkaa matkaa, ku joku toi bensaa.” – Henkilö E

...

”Mä muistan itseasias nyt mul tuli yks tommonen reissu kans mieleen, ku se oli tota mä olin siskon, pikkusiskon ni tota luokan valvojasis, ku heidän koulu meni Unkariin bussilla. Hän on sen verran tota niinku nuorempi muo et silloin oli jo niinku varmaan nää piirit ja rajat oli suht auki tai oliki et silloin niinku mentiin bussilla. Ja sit mä toimin valvojana siellä, ku mä olin jo kaheksantoista ainaki. Ja tota sit mul oli vielä pari ystävää tästä suomest mukana. Nii sitte tota siellä oltiin Balaton järvellä, et se oli ihan kiva. Kiva reissu ku se oli jotenki mul jäi se mielleen et siel oli niin lämmin se Balaton järvi et se oli ihana. Ja ku illalla ku mentiin yöllä uimaan. Mut siellä me niitä teinejä kaistiin. En tiä kumpi oli enemmän ottanu valvojat vai nää teinit.” – Henkilö D

”Nii totta, mun veli on ollu ruotsin risteilyl mejän valvojana ja se on kaks vuotta meit vanhempi vaan. Et hyvin on menny läpi nää 18-vuotiaat valvojat.” – Henkilö E

”Jep ja kyl se alkoholi varmaan kuuluu aika paljon, jos miettii niinku sukupolvien ero, nii mejän sukupolvi on ollu aika kostea, että niinku aika moniin matkoihin on alkoholi aika vahvastikkin liittyny. Vähän niinku sanoit, että just pidetty ehkä varansa et ei nyt ihan hullusti käy mutta onhan niit semmosii muistoja itelläki. Ja sit ne ehkä vähän niinku kuvautuu suomalaisittain semmosena, hahaa että muistatko kun oltiin Münchenissä ja siellä tota siellä sitten tota vähän niinku olit huonos kunnossa. En muista mitään illasta. Mut vähän niinku semmosina hauskoina tarinoina.” – Henkilö F

...

”Niinku mä aattelin et ei mekään... Mä en oo mun vanhempien kanssa reissannu muuta, ku just tää Dneprin risteily ja samoin Legoland mis on ollu niinku kaikki et must tuntuu, oisko isän viiskymppiset ollu niinku ensimmäinen semmonen niinku... Olihan seki siel mustalla merellä joo pitkällä mut periaattees joo mut se tota noin se Mallorcan reissu sitte mitä oli iskän viiskymppiset.” – Henkilö E

...

- - "Siitä mä muistan et mentiin bussilla niitten Puolan ja Saksan ja Itävallan ja minkä läpi me mentiin ja pysähdyttiin välillä. Yövyttiin Puolassa ja jotain hämäriä puolalaisii liikemiehii siel hotellissa. Joku ihme hotelli se oli, vähän semmonen pelottava paikka. Mutta ihan selvittiin. Ja se oli joku viikon reissu varmaan. Nyt tuli tossa... Se on hyvä ku täs muistelee niitä, sit mä muistan et oonhan mä ollu vissiinki kuulemma ainaki mustanmeren ääressä silloin ku mä olin ihan pieni. Mut seki on nyt sit, tietysti se oli sitä Neuvostoliitoaika. Mä muistan vaan et mul oli koko ajan hirvee vessahätä rannalla ja sit mä en saanu kuitenkaan tehtyy mitään, ku me mentiin sinne vessaan ja sit mun äiti oli hädässä mun kanssa ku se kakkahätä. Joku tälläne ja sit mä muistan seil oli Rostislav niminen semmonen söpö poika tumma tota silmäinen, ruskea silmäinen ja niillä oli joku siili, joka kävi siellä ja ne antoi maito juoda. Mä en tiä sauttiiks me jotenki siellä heidän kämpässä jotenki silloin sen loman aikana. Joku tämmönen flashbacki tuli." – Henkilö D

"No mul on vähän silleen sama, että enhän mä oo lapsuudessa niinku alle 18-vuotiaana, mä oikein aloin miettimään tässä, että mä oon käyny ulkomailla tasan kaks kertaa alle 18-vuotiaana. Toinen oli voin 6-vuotiaana Ruotsissa ja Tanskassa, Legolandissa. Just perinteisesti ruotsinlaivalla yli ja omalla autolla kierreltiin Ruotsia ja Tanskaa mun isän ja äidin kanssa. Ja sitte siihen loppuki ulkomaanreissut mun vanhempien kanssa, se on se one and only. Ja sitte seuraava oli sit ysiluokalla meil oli luokkaretki viikko Englannissa, elikkä eli siis noin mitä se on 15-vuotiaana ysiluokka. Nii ne on niinku mun ainoot ulkomaan reissut alle 18-vuotiaana, et en kyl yhtään ihmettele et minkä takia selailin niinku mummolassa ku siihen aikaanhan tuli niit sellasii katalogeja mis oli niinku ihania etelän hotelleja jossain. Semmosii pienii postimerkin kokosii kuvia niist hotelleista ja sit mä selailin niitä, et oi vitsi mitä paikkoja. Tuol on sininen uima-allas ja palmu. Sit mä oikeen katoin ja mun ensimmäisen nuoruuden poikakaverin kans mä suunnittelin, mä sanoin sille et mä haluan Kosille koska se on näköjään halvin, josta pääsee tämmöseen palmu paikkaan. Mä haluan Kosille." – Henkilö F

"Se on nuorten bilepaikka se Kos." – Henkilö E

"Siin oli semmonenki ajatus kyllä, mä haluan Kosille mutta tota sit meillä tuli bänksit aika nopeesti ja se homma päätty siihen. En mä päässy koskaan Kosille, mutta niinku se kertoo varmaan paljon, ettei hirveesti niinku pikkasen oli puute ulkomaanmatkoista ja puute rahasta mun vanhemmilla mikä liittyi ihan varmasti siihenki, mut he ei ollu myöskään niinku matkailija tyypejä et he oli semmosia, kierretään kotimaassa autolla. No sitte me tavattiin nykyisen miehen kanssa silloin kun olin tasan 20-vuotias. Jotenka tota siit asti ollaan varmaan kerran tai kaks vuodessa käyty ulkomaan matkoilla, et vähän olen ottanut sitten takaisin tätä lapsuuden ankaraa olotilaa. Ja mietin tässä, että et toki siihen on varmaan vaikuttanu jos miettii oman elämän aikana nää halpalennot koska nehän niinku helpotti tosipaljon et pysty lentää ihan kohtuu hinnalla jollain Ryanairilla Eurooppaan. Ja tota

aika paljon euroopassa ollaan matkailtu. Just mietin tos aamulla et varmaan joku 20, 25 maata eu-roopassa mitä ollaan ja aika monissa monta kertaa et vaikka joku Saksa on ollu mejän semmonen suosikki maa tai Englanti on ollu mun suosikki maa et ne on semmoset mihin jotenki haluu palata uudestaan. Ja sit sitä helpotti se että tota miehel oli aikasemmin matkatyö nii hän sai sieltä työpai-kan matkoilta ku reissas jatkuvasti viikottain Ruotsiin nii pisteitä me saatiin ilmasia lentoja. Ni niillä-hän sitten oli ihan mukava käydä vaikka ite opiskeli nii vaikka reissulla lomareissulla ni se tietysti vaikutti asiaan. Ja tota kahestaan ollaan kierretty ennen lapsia. Sitä varmaan mielsiki ittensä, no mul ei oo lapsia mut me ollaan vähän tämmöset matkailijat enemmän, että tota tää on semmonen niinku mejän juttu. Ja sitte muutamalla matkalla oli miehen vanhemmat mukana, et ollaan käyty käyty yhdessä Italiassa ja Ranskassa ja Saksassa ja jollain Kanarian saarten reissulla ja muutamal tämmösel reissulla ollaan niinku heidän kans oltu yhdessä. - - Ja no nyt ehkä sit tietysti korona teki sen parin vuoden tauon ettei käyty koronan aikana kyllä kyl yhtään missään mutta nyt viimevuosi-na, itseasias just muutama päivä sitten varattiin taitaa olla nyt seittemäs reissu jenkkeihin et ol-laan menossa. Mennään ens talvena, oli pakko ottaa Kalifornian lennot koska ne oli halvempia ku Florida, koska Floridahan pitäis olla halvempi mut se oli nyt näin päin. Meist on tullu nyt vähän semmosia osavaltio bongareita, että yritetään käydä eripuolilla USAa että jotenki se on tosi mielen-kiintonen maa ku siel on niin monenlaista kulttuuria niinku maan sisällä ni se on nyt ehkä vähän semmonen mutta joo. Lapsuudessa en hirveesti käynyt kyllä missään mutta mut sitte jotenki, var-sinki ennen lapsia oli semmonen niinku innostus et haluu mennä ja käydä. Mut en oo koskaan ollu mikään reppureissaaja, semmonen että mennään niinku tonne jonneki intereille ja epämurkavaa vaan mä oon aina ollu pikkasen niinku mukavuuden halunen et pitää olla kiva hotelli ja pitää olla semmosta turvallista ja mukavaa. Ja nyt iän myötä ehkä viel enemmän, nyt on vähän sellast et pi-tää olla, pitää olla semmosta jollain tavall niinku helppoo ja turvallista vähän.” – Henkilö F

”Toi on hyvä, ku sanoit just et lasten kans se on helppoo se matkustaminen, et kyl meilläki huomas silloin, ku lapset synty nii mejän ensimmäiset Espanjan reisut nii ne oli kyl niitä valmiita pakettimat-koja et onks se Barcelonan reissu oli semmonen mitä itte varattiin lennot ja majotukset vaan ja sit ite siel etittiin. Seki oli varmaan se et me oltiin miehen kans käyty siel Roomas semmonen omatoi-mimatka ensin n isit uskallettiin tehdä lasten kans tää Barcelonan reissu vähän eritavalla ku vanhan matkapaketti kaavan mukaan että.” – Henkilö E

”Ja nykyäänhän se on niin helppoo että mä mietin mä oon tainnu käydä kahella valmismatkalla niinku elämässä koska se on nykyään niin helppoo et varaa niinku lennot. Ja sithän se on vähän niinku semmost esi niinku innostustaki et ite suunnittelee reitin et kierretäänkö autolla, vaikka tuolla. Varataan tonne yks majapaikka ja tonne ni, mut tietysti se on vähän helpompaa, ku silloin ku oli ne katalogit ni.” – Henkilö F

”Mut meil oli just ne katalogit ni me just tädin kans katottiin niistä nii et hei toi hotelli. Et on se nykyään eri, kun sä netistä näät niitä kuvia viiskymmentki samasta hotellista, ku se et sä tuijotit sitä yhtä pientä. Toi ehkä ois hyvä. Nykyään on vähän helpompi varata matkoja. Ja ennen oli et täti meni sinne matkatoimistoon ja varas sen meille sen matkan, et se oli aina sekin eri et nythän se varataan sieltä netistä vaan klik klik ja se on siinä.” – Henkilö E

...

”Meil on taas itel just se et ku nuoruudes on reissannu niin paljon ni must tuntuu et mul on taas vähentyny hurjasti aikuisiel se reissaaminen. Et varmaan kaipaiski paljon enemmän sitä mut sit se on vaan. Ja nyt me ei olla vissiin ollaaks me koronan jälkeen me ei olla käyty oikein missään. Ei se on näit kotimaan matkoja. HolidayClub rules.” – Henkilö E

...

”- - Oli vaan tää elokuu se on vähän paha turisti kausi. Se on melkeen joka puolel se elokuu ei oo mikään hyvä matkustuskausi.” – Henkilö D

”Ja eiks ne paikallisetki sanonu sitä et ne ei ite mee ollenkaa sinne Legolandiin. Ku me oltiin siinä, Vejlessä yövyttiin ni mun mielest se sano siel hotellil et ei he mee lomakautena ollenkaan, että siel on niin paljon turisteja. Mikä on varmaan... Ikävä tietty ajatela noin päin et sit ei omat paikalliset ihmiset pääse vaik siin on vieressä semmonen ihana paikka.” – Henkilö E

”Ja toi on vähän sääli. Toi on ehkä vähän mun mielest pilannu matkailua just äkkiseltään tulee mieleen, vaikka Barcelona itelekin ja vaikka tälläset Euroopan kaupungit vaikka elokuussa ni jotenki tuntuu että eihän niissä oo enää mitään aitoo tai sii sillan niinku elokuussa se on täynnä turisteja ja itellekki on tullu ehkä... Just tos puhuttiin kotona että omamatkailu on muuttunu ehkä siihen suuntaan että jos nuorena mentiin Kreikkaan ja ensimmäisenä piti mennä joku kivikasa mennä kattoomaan Ateenaan ja vaikka niinku joo. Jossaki ollaan niinku jonotettu niin että on niinku ihan ollaan niinku pyörtyty. Missäs kaupungissa se on se Sagrada Família? Barcelonas just niin joo. Ni muistan niinku mies pyörty jo sinne portaille mut mä olin, että mennään ylös kyllä sinne tota huipulle asti. Nii se oli ehkä muuttunu jotenki siitä et ku mä muistan mä nuorena kysyin jotenki sillain et mitäs kivikasaa me mennään seuraavaks kattomaan ni pikkasen alko olee semmosta ärtymystä, mut me mentiin silti kattomaan se kivikasa koska sinnehän kaikki jonotti sen kaks tuntia. Nykyään tuntuu et sitä ehkä haluu semmoselle vähän pienemmille semmosille, ei oo mitään välii onks siel jotain kuuluisii nähtävyyksii, mut siel on jotenki aito tunnelma ja paikaillisii. Ja istutaan vaan, vaikka terassilla ja katotaan ihmisiin ni se on ihana.” – Henkilö F

”Ja toi on ihana mitä me ollaan lasten kans silloin, ku tytöt oli pienii viel nii tehtiin noilla, tota Espanjan reissuilla ku me pystyttiin just vuokraa ne kaks polkupyörää ja tytöt istu kyydissä ni sit me mentiin sinne just niihin pikkukyliin. Kerran mentiin vähän ohi vaan, ku me etittiin jotain vesipuistoo ni me pyöräiltiin miehen kans ylös sinne vuorille, ku me katottiin et tää tie se on. Sit me pysähyttiin siel ylhäällä vuoren päällä, ku se oli siel alhaalla. Sit mies veti kauheet vauhtii ku se uskals, ku nää vetää se töötti pohjas ne autotki siel espanjassa ni tuolla Kanarialla ni tota noin mies uskals mennä sinne ja sit me tultiin hiljaa perässä sitä, ku mä aattelin et pitää jotenki yrittää ehtii sinne liikeneympyrään ja perään ennen ku toinen karkaa.” – Henkilö E

...

”Ja nyt jos sukupolvist puhutaan ni ehkä niinku yleisesti ottaen must tuntuu et mejän sukupolvi on semmonen joka verrattuna edelliseen sukupolveen ni edellinen sukupolvi niinku ehkä ei mitenkään tyytyny vaan oli tosi tyytyväisiä jotenki valmismatkoihin ja sieltä niinku yleisesti ottaen niinku lomakeen sivut ja sielt niinku valmismatka ja jes tähän kuuluu hintaan vielä niinku ruuatki et ihan loistavaa et täähän on ihan paras matka et all inclusive. Ja sit mä luulen taas et mejän sukupolvi on menny vähän ehkä siihen suuntaan et kaiken pitää olla niin yksilöllistä ja haluan autent... Niinku mä itekki puhun tässä että haluan autenttisen kulttuurin ja kokemuksen ja vähän semmost adventures vaikutteet tunnistan itsessäni ainakin. Et jotenki vähän pitäis aina olla jotain paikallista ja jotain. Ja sit varmaan mejän sukupolvi on menny niihin paikallisiin ja tehny niist semmosii niinku vaikka Barcelona on nykyään ni se on jotenki.” – Henkilö F

”Mut se on jännä, no ite ei oo koskaan reissannu missään nois all inclusive, et jotenki itekki on ehkä ajatellu sen et haluu käydä sit eri paikois syömässä et sit jos ottaa sen paketin nii sithän sä oot periaattees kiinni siin omal hotellilla, et en tiä ku ei sitä oo koskaan kokeillun i en tiä kuinka toimiva paketti se vois olla.” – Henkilö E

”Nii kyl siihen aika usein tai äkkiä kyllästyy. Meil on nyt ehkä muutamat kerrat, kolme neljä kertaa on ollu se all inclusive tai sit joku puolihoito. Kyl se vähän semmost oli sit aa nii koht on ruoka taas et pitää taas mennä takas hotellille tai sit välillä kyl jätettiin väliin ja syötiin sit jotain muuta mutta kyl siin tulee aina se ajatus ku siit on kerran niinku maksettu, et turhaa sit maksaa ylimäärästä mut et. Mut joo reissuista on sillain et ne on erilaisii tavallaan. Mä oon aikapaljon ollu just mun ystävän ja lasten kaa pelkästään et ollaan just jotain hiihtolomia tai jotain ollu vaik Teneriffalla minä ja lapset ja tota sit on tota semmosii mis perheen kanssa yhdessä ollaan käyty Kroatiassa ja kans Teneriffalla tai tuolla Kanarialla ja missäs, no Latviassa käytiin viimeks ku me ollaan tehty semmosii auto sekä sit lentokone matkoja. Mutta ei nyt sillain hirveestii kuitenkaa. Ei joka vuos niinku läheskään. Nytte tosipaljon viime aikoina tehny niinku ystävien kaa Italiaan matkoja, et varattiin just tai ollaan varattu ens kesäks just Sisiliaan matka, siel ei olla käyty. Tää on nyt mun kolmas kerta et mä käyn niinku

naisporukalla. Ensin me oltiin kahestaan ja sit viimeks liittyi kolmas, kolmas nainen mukaan meidän kanssa nii nyt me mennään taas sillä kolme porukalla eri paikkoihin. Mul on se ystävä, se on asunu joskus Italiassa ja puhuu niinku aika täydellistä italiaa. Nii se on ollu nii helppoo et hän on meille tehny kaikki varaukset ja puhuu siellä ja me ollaan vaan joo joo okei sopii. Mut et se on ollu kiva, mut kaikissa matkoissa on ollu aina omat niiku kivat hetket ja muuta. Ehkä parhaiten on matkustellu niinku ystävien kanssa et jotenki tuntuu, aina kaikki niinku sopii niin hyvin kukaan ei vingu kukaan valita, että tehään niinku aina mitä kukin haluaa ja niinku vuorotellen. On ollu tosi jotenki helpompi suunnitella ja olla reissussa. Mutta muutenki perheiden kanssa siel tulee välillä jotain sanomista jollain ja sitte ollaan taas sovittu ja sitte... Ai nii sitte mulla oli yks mikä jäi mieleen se oli tota silloin ku mies täytti nelkyt. Silloin mä tein sille semmosen yllätys matkan, oltiin kahestaan tuol Alicanteessa. Silloin mä järkkäsin sille niinku tämmösen ylläri matkan. Se ei tienny ees mihin me ollaan menossa ja sit mä olin soittanu sen pomoille ja sopinu niinku jotenki että sovitaan näin ja näin et se on vaikka sinne ja sinne työkeikalle menossa ja sit se ei ollukkaan menossa. Mä olin pakannu valmiiks sille kaikki. Semmosen yllärin.” – Henkilö D

”Noi on muuten täytyy sanoo, itellekki nyt tuli mieleen, että varmaan kans pari ikimuistosta, et on kans mies varannu yllätyksenä niinku synttärinä ja sitte se on vaan sanonu että ota kamat ja passi ja minkä tyyppistä vaatetta. Toinen oli Dublin ja toinen oli Pariisi, mutta Dublin oltiin sit oksennustaudissa kylläkin. Lapset jäi isovanhemmille ja se oli kolmen päivän reissu ja mä olin oikeestaan koko ajan hotelli huoneessa. Se oli sit omanlaisensa matka. Se jäi mieleen. Siel oli hyviä televisio-ohjelmia, et kylhän tämmönenki mieleen jää. Muistan todellaki että olen käynyt Dublinissa mutaman siiderin kerkesin nauttia tai pari siideriä nautin. Käytiin syömäs ja sit alko tuntuu vähän oudolle ja siinä se sit oli se reissu.” – Henkilö F

”Ja jotenki tuntuu niinku tai ku miettii ku meki kuunneltiin yhtä nuorta ja teki ootte aika paljon avopuolison kanssa reissannu nii jotenki se et, ku ite mietti sen et hei lähetään ruotsinristeilylle ja vaikka meki... mä reissasin nuoruudessa paljon ni nyt tuntuu et nuoret miettii sitä et mennäaks viikonloppun Berliiniin tai mihin lähetään et on se viel avartunu enemmän siit omast nuoruudesta, että se reissaaminen on nii erilaista.” – Henkilö E

...

”Eiks ne koronan jälkeen nyt jääny kalliimmiks kuitenkin. Ei vissiin niin halvalla saa enää, vai onks ne palannu sit, ku sitä mä aattelin et meilläki on varmaan just ne Rooman ja Barcelonan reissut oli sitä, että et oli niit ihan oikeesti parin kympin lentoja et sit se oli helppo.” – Henkilö E

”Mä oon yrittäny ettii nyt, mä oon niinku googlannu vaikka mitä niiku yhtiöitä ja mitä muuta niinku laskeskellu vähän niinku neljälle henkilölle, vaikka ihan mihin tahansa Eurooppaan, Puolaan tai

Saksaan mihin niinku. Siis se on yli tonnin, melkeen niinku menee kaikki lennot yhteensä.” – Henkilö D

”Niinku teilki menee aikuisten hinnat jo lapsilta.” – Henkilö E

”Ja lasten hinnat on muutenki melkeen niinku aikuisten, ei ne paljoo eroo.” – Henkilö F

”No sit mä aattelin sit mä oon kattonu jotain majotuksii, ai jaaha yli tonnin seki. Ei siis enää oo mitää hirmu halpa. Sit katot jo niit valmispaketteja mitäs nämä. Mut en tiiä jotkut löytää.” – Henkilö D

...

”Sitä mä mietin et ennen oli vissiin niit äkkilähtöi koska meki varattiin kaverin kaa se Turkin reissu, ku me oltiin kirjoitettu ylioppilas kaikki ohi ja sit mietittiin et mitä tehään ja siis siinhän oli tyyliin pari viikkoo ennen ku me lähettiin sinne Turkkiin nii sehän oli tosi halpa se reissu. Mut ei nykyään ei oo enää vaik äkkilähtöjä on muttaei ne oo enää tommossii niinku halpoja halpoja tai sit se pitää olla just joku viikko ennen tai...” – Henkilö E

...

”Mut mä tosiaan katoin, mä yritin kattoo et okei jollekulle päivälle löytyi nyt joku halvempi lento, jos mä otan sen mut ei se enää paluulento ei oo enää halpa et se on tavallaan... Tai sit pitäis just et niinku jos sä haluut vaikka neljä viis päivää jonkun kaupunkiloman valkata sieltä. Sit aha se halpa takasin tai halvempi takas lento on vast niinku vaikka kaheksan päivän päästä ja sit ei oo enää loma tai jotain vastaavaa. Mut mä katoin viimeks ihan huvikseni katoin nyt oli Finskillä oli joku mikä Fly joku tarjous, 15 % alennus tiettyihin Euroopan kohteisiin. Mä sitten niinku Googletin ja pistin niitä ja et ei meni sit puolaan tai Englantiin tai Barcelonaan, nii ihan sama hinta yli tonnin menee.” – Henkilö D

...

”Ja sit pitäis kai nykyään tuntee viel kaiken lisäksi jotain ekologista huonoo omatuntoakin ajatukses-takin lentää, mut et, jos mä nyt kerran tai kaks vuodessa teen ulkomaan matkan ni. No tietysti, jos jokainen intialainenki tekis nii, olis huono tilanne mutta, mut mut.” – Henkilö F

...

”Ehkä just nää niinku nähtävyydet ja tavallaan et haluaa nähdä ja kokea tuolla erilaisia asioita. Käydä katsomassa millasta on niinku tää elämä muualla. Nuorempana mä en nyt tiedä nuorempana menin sinne mihin oli varaa ja mihin tota pääsi. Nytten niinkun just kattonu vähän, ku on varannu tai niinku miettiny jo valmiiks et mitä haluais nähdä tai missä käydä tai niinku suunnitellu jo

vähän enemmän kans. Mut nyt ehkä just, jos vertailee niinku mitä silloin nuorempana joo, mut nyt haluu ehkä just enemmän niinku tutustua siihen paikalliseen elämään ja viimeks meil oli just se Italian matka oli et me oltiin semmosessa brochidan saarella ja semmosessa niinku missä on vähemmän turisteja, et oltiin siel semmoses ihan kalastajakylässä vietettiin muutamat yöt ja asuttiin just tämmöses airbnb paikois, tai semmoses niinku majoitus. Et se oli ihan kiva nähä sitä paikallista elämää. Ja sitte samalla käydä niit nähtävyyksii kattoo. Tulivuoria ja mitä siel on.” – Henkilö D

...

”Se oli mejän eka reissu sinne Kosille ja sit tietty no ite osas jo englantii aikapaljon ja tätiki puhu englantii. Nii tota meki oltii... No sisko oli silloin sen olikse se viis kuus ni se harjotteli sen et miten hän tilaa englanniks ruuan sitte et miten hän sanoo sen chicken ja näin. Ja sit me päästiin sinne ravintolaan tai siihen ja katottiin näin ne listat ja sit se tuli se tarjoilija kysymään meiltä mitä saisi olla. Sit meni siskollaki pasmat jo siin vaihees sekasin et pitääks hänen nyt sanoo tää chicken täs. Mut tota noin hyvin ne osas suomee Kossillaki jo siihen aikaan.” – Henkilö E

...

”No olihan se silloin nuorena ku ite oli huolettomana vaan mukana ja sai suunnitella kans mutta mut toki se oli enempi ehkä semmost huoletonta että nyt sit ku on myöhemmin no sit lapset on ollu melkeen niis etelänreissuis mukana nyt jo vanhemmiten nii sit se on menny aikailla lasten ehdoilla et sit on tehty sitä mitä, mikä on mukavaa. Et on se ehk muuttunu ite se matkustustapakin varmaan sillain että sit on niinku menny... No Barcelona nyt oli lapset oli kaikki jo vähän isompia siellä mutta sit käveltiin vähän enemmän. Me käytiin aikapaljon kattoo niit totanoin nähtävyyksii. Sinne me ei lähetty sinne Sagrada Familiaan jonottaa. Me katottii vaan et kauhee jono, että mennä ohi. Ja Barcelona oli varmaan silleen tai itekki miettiny niitä et ne on kuitenkin semmosii matkakohteita mis saa yhdistetty vähän sitä rantaa ja kulttuurii et silleen ite ehkä ruvennu kaipaa enemmän sitä kulttuuriakin siihen, ku mitä sieltä ehkä Kanarialt tai Lanzarotelt saa, että onhan sielläki niitä omansa mutta... Ja siel käytiin just kattoo niitä pikkukyliä pyöräiltiin ja ihan niitä paikallisia. Se oli, Barcelona oli hyvä yhdistelmä siihen et sai rantalomaa ja sai kulttuuria, et silleen ihana paikka.” – Henkilö E

...

”Se oli tosiaan just lasten kaa ku ne oli pienii se oli lähinnä vesipuistot ja huvipuistot ja mitä tuli kattoo sillain, mutta sitte just hotellitki ehkä sen mukaan missä on vesipuisto lähempänä tai et nyt hän niinku nää ku ne on isompia ni nekin on jonku verran kiinnostuneet etkä just jostain noista nähtävyyksistä enemmänki.” – Henkilö D

”Kyl meilläki varmaan ne ekat Maspalomaksen ja Lanzaroten reissut ni on ollu sitä et sit ollaan oltu rannalla ja hotellissa ja käyty syömässä ja opittu se että aaltoja ei kannata juosta kiinni.” – Henkilö E

...

”Mä taas rupesin miettii tosta muutosta samalla ku kuunteli mitä niinku kerroitte ni ehkä kans siihen suuntaan on muuttunu matkat omal kohalla, että ei enää mieti sitä et mikä on niinku jotenki ulkoisesti makee paikka käydä tai että tämmönen nähtävyys pitäisi käydä, että nyt on semmonen, me ollaan nyt käyty semmoset perus suurkaupungit joitaki mitä on pitänyt käydä nii ei tarvitse mennä johonkin Lontooseen, Pariisiin tai New Yorkkiin siksi että Lontoo, Pariisi tai New York vaan ehkä enemmän semmonen että missä nimenomaan ois jotain semmost vähän viel ekä juuri tätä kuuluisaa autenttista. Tai sitte nimenomaan, vaikka jotain luontoo tai kulttuuria että en varmaan nuorempana olis ollut kiinnostunut mikä nyt oli mun mielest tosi kiva matka, ku käytiin Islannissa nii, se ois varmaan ollu mun mielestä todella niinku tylsä et miks mä niinku sinne niinku menisin jotain luontoo tosi mielenkiintosta. Tai niinku mejän lapsen muistaa, ku ne on ollu silloin viel muutama vuos sitte nuorempii et siel haisi pieru joka paikassa, ku siel on niitä rikkijuttuja, mutta tota ehkä vähän on jotenki siihen suuntaan että... Ja sit nyt muistin, että itseasiassa sen Kos vaiheen jälkeen mulle tuli semmonen vaihen että missä ihmisen kuuluu matkailla et niinku keskiluokkanen ihminen ei mihinkään Kanarialle mene. Minähän en ikinä niinku Kanarialle mene oli ihan niinku mun motto, sitte mun oli pakko luovuttaa siitä, ku mejän esikoinen synty ja sitte anoppi, me voitais mennä yhdessä Kanariaa. Sit mä olin et yhdessä hoitaisitteko teki vähän lasta ja sit me lähettiin Kanarialle. Nii tota, n isit mä ehkä luovuin siitä, mut ehkä oli vähän sellast että niinku missä niinku mistä niinku pitää tai joku kuuluisa paikka vaik silloin ei ollu viel selffiekeppejä millä itseensä kuvata että olen nyt käyntyt tämän luona mutta ehkä vähän niinku enempi jotenki niinku. Mut sit toi mukavuudenhalu on kyl lisääntyny et ehkä niinku se mikä on tosi kiva just noi mitä sanoit just noi Airbnb jutut ja muut nii nuorempanaha oli aina joku hotelli ni nykyään meil on melkee enimmäkseen just Homeaway taitaa olla jenkeissä ja sitte tääl on tää Airbnb tai joku tämmönen mistä niinku saa ehkä vähän niinku jotenki hintalaatuun kivempi että pystyy vaikka vuorkaa kokonaisen talon itelleen ja sit siin on vaikka uima-allas tai poreallas ni se on ehkä vähän mennyt niinkun... Sitte mies sano et ei tarttee jokaises majotukses olla sitä omaa poreallast, mä olin et ei ei eipä ei tarttee. Mutta niinku se on ehkä menny vähän sit taas semmoseks niinku että semmost mukavuudenhalusemmaks mutta sit toisaalta esimerkiks viimeereissulla viimekesänä ku oltiin New Yorkissa ja Philadelphiassa ni just vaikka Philadelphian majotus ni se oli kiva majotus se juurikin se poreallas ja se piha. Ja sit me oltiin siellä, meil oli kaks päivää nii me vaan oltiin siel eiku anteeks se oli Pittsburghin kaupunki ni mietin, että en mä en jaksa lähtee tonne kaupunkiin ihan sama mä katoen et siel ois jotain nähtävyyksii, mut mä haluun vaan niinku nauttia tämän pikku drinkkini tässä näin ja ihan vaan siis olla

enkä tehdä mitään ja nyt ollaan täs. Lapset on tyytyväisiiku siin on pieni nurmikko viis kertaa viis metrinen juoksee siin ympyrää, kaikki on tyytyväisiä ei lähetä yhtään mihinkään. Ni ehkä vähän semmonen niinku että vähän enemmän fiilis.” – Henkilö F

”Ehkä fiilis pohjalta, että ei oo pakko suunnitella kaikkee etukäteen vaan katotaan et mihin menään ja mitä tehään.” – Henkilö D

”Ja ihana kuulla, jos te ootte juossu niitten kivikasojen perässä jo ihan tarpeeks ni ihanaa et on löytyny tommonen vaihde. Mä muistan tän Kanarian, ku sä sanoit, arvaa mihin me ollaan menossa jotenki ku me oltiin käyty siit keskustelua ku me oltiin jo kayt ne Kanarian reissut siin vaihees ja todettu et nää on ihan hyviä, niillä selviää.” – Henkilö E

”Nii aina eri reissut palvelevat eri tarkoitusta.” – Henkilö F

”Se oli helppo silloin must tuntuu et se oli varmaan helpoin reissu, ku kuopus oli sen puol vuotias vasta nii sehän nukku ja söi ja ui ja jotenki seki et no kyl meki silleen tyttöjen kans mun mielest niil ei ollu niin sitä UV hässäkkää vielä niil oli ihan normi uikkarit, mut sithän tuli jossain vaihees just se et, ku lapset pitää niin hyvin suojata et, jos ne menee.” – Henkilö E

”Ai mitä mejän lapsilla oli päästä varpaisiin UV uikkarit ja UV hattu ja jumbolasit. Jumbo merkkiset semmoset.” – Henkilö F

”Meil on kuopuksella ollu, kato yks lapsi on päässy tohon kastiin mut tytöt on selvinny hyvin kuule. Näin ne säilyy elossa vielä. Mut eipä niit ollu silloin, ku mekään reissattiin 90-luvulla, mitä se oli sisko silloin just se 5-vuotias ekalla nii ei silloin tiedetty mistään UV asuista ees yhtään mitään, että siel mentiin, pienis uikkareis.” – Henkilö E

...

”Mutta yks juttu tuli mieleen mikä on matkalla hauskaa myöskin ni kattoo televisioo. Siis kattoo niinku jotain semmosii paikallisii kanavii. Ihan pelkät mainoksetki on nykyään me ollaan et hei näytä mainoksii. Sit niist on, se kertoo aina niin paljon siit kulttuurist jos tietysti nykyään on harmist näit glopaalei mainoksii aika paljon niinku et tää on taas sama ku kotona. Mut sit sielt tulee semmosii niinku paikallisii ni jotenki hauska kattoo tele... Siis jos sielt tulee jotain vaik ei ymmärtäis juuri mitään jostain ohjelmasta mut jotenki siit kulttuurista se kertoo, jos kattoo jotain ihan vaan telkkaria ni seki on hauskaa.” – Henkilö F

”Mul tuli mieleen nyt niinku nyt tavallaan ehkä nyt enemmän just haluaa ottaa selvää niinku nyttenki tää Italia, Sisilia. Sit ku mun kaveri just sano, että... Mä en tienny sitä mut et kummisetä elokuva on tehty siellä Sisiliassa osittain niinku et sinne maisemiin ja sit mejän oli pakko nyt ku

miehellä on kummisetä elokuva n isit me katottiin kaikki nää kummisetä leffat niinku. Et vähän tavallaan niinku etukäteen tutustuu jo tähän tavallaan. Ja sit mä yritin kattoo et no ja mä näin jotain Sisilialaisii maisemia sielt aika heikosti et jotain mäkiä ja karua luontoo siellä oli. Mä olin et ai jaa.”

– Henkilö D

”Ja toi on muuten tai ku meki ollaan aika paljon kotimaassa matkailtu muuten lasten kans, mut just noi Kanarian reissut tai ylipäättänsä Espanja missä me ollaan käyty siellä ni jotenki se miten ne ottaa lapset, ni mun mielest se on jotenki ollu ite semmost tosi ihanaa et no kylhän nääki joka kaupas nää oli aina tikkari kädessä ja for free, for free ku ne sano et ei maksa mitään ja just se et ku meki aina ihmeteltiin et mistä ne lapset nyt on saanu käteen jo tommoset ja mikä juttu ni jotenki ihana se et miten ne tulee juttelemaan lapsille ni se on niinku aivan ihanaa siel Espanjassa että jotenki semmonen niinku vaik se on varmaan osa sitä turismii mut jotenki must tuntuu et se on niin aitoo tai semmosta et ei vaikka suomalaiset yrittäs tommosta ni ei se onnistuis suomalaisilta must tuntuu.”

Henkilö E

”Ni se on aina niit lapsia jotenki arvostetaan ja niinku ne on aika semmosen keskipisteenä tavallaan siellä. Just Italiassaki ku näkee ku ne jotain synttärjuhliä viettää siel jossain ravintolassa ni ne oli ilta myöhään asti siellä juhlimassa. Se sankariki oli ihan puoliks väsähtäny mut kuitenkin siel mukana.”

– Henkilö D

”Suomessa saa aina niinku pelätä niinku varsinki silloin, ku lapset oli pienempiä pelätä et onks tää nyt semmonen ravintola et täs katotaan pahalla ku on näin pienet lapset. Mut jotenki miettii vaik Etelä-Eurooppaa ihan ylipäättään ni jotenki se on heti semmonen tottakai lapset, kaikki on täällä perheestä mummost vaariin jotenki on itseasias paljon helpompaa ku Suomessa. Tai vaikka mietin, että silloin ku tytöt oli pieniäki kyllä New Yorkin metrossaki annettii heti tilaa, tulkaa vaan vaunujen kanssa. Mut helsinkiläiset bussissa, mitä työnnät vaunuja siinä.”

– Henkilö F

”Et silleen on ite ehkä kaivannu kans jotenki sinne et on tullu ne muutamat reissut tehtyy sit lsten kanssa. Sit ehkä just senki takii suuntautunu sinne se on ollu helppoo ja sit tietää et siel otetaan hyvin vastaan. Mut en mä tiiä onks jenkeis sit sama. Onks siel niinku semmonen et otetaan tai huomioiks ne lapset yhtä hyvin tai?”

– Henkilö E

”Tosi hyvin siel on kans niinku ihan, on ne semmonen lapsi myönteinen kulttuuri. - - Mut onhan se totta et siel on se turvattomuus, ettei siel voi lähtee kävelemään ihan minne vaan, pitää niinku kävellä oikeissa paikoissa, mutta tota. Mut sit ehkä se ihmisten ystävällisyys mun mielest aika monessa maassa jos ei nyt pohjoismaita oteta lukuun otka on aika samankaltasii ku suomi, n imun mielest aika mones maassa jotenki lapset niinku otetaan kivemmin, niinku suhtaudutaan ku suomessa.”

– Henkilö F

...

”Mul tuli yks mieleen mejjän niinku perhelomien yks tämmönen juttu joka lomalla on semmonen et mejjän pitää käydä aina joka maassa McDonald’s kokeilemassa et ei oo vielä löytyny parempaa, ku suomesta.” – Henkilö D

...

”Matkoilta jää mieleen muuten myös vuokra-autot. Me ollaan kans paljon vuokra-autoja vuokrattu ni me otettiin nuorempana aina se niinku halvin mahdollinen ja sitte me menttiin, vaikka jonku Alppien yli ja mietittiin että pääseeköhän tää. Painetaan vielä vähän kaasua, menee, menee. Tai jotenki aika usein on ollu semmonen mahdollisimman halpa ja sit siin on ollu, vaikka Espanjassa muistan, ku ajettiin sen mantereen läpi ni mä aattelin, että tää, nyt tää niinku, et siit autost tuli semmonen outo vikinä just Fiat, hetkosen mikäs se oli, eiku se oli Fiesta, Ford Fiesta joo. Mut joka tapauksessa ni siit on kans semmoset hauskat jotenki muistot, et aika usein on ollu semmonen vähän niinku aika semmonen pieni ja mahdollisimman pieni moottori ja halvalla lähtee. Ja sit ollaan niinku siin on semmonen jännitysmomentti, et miten se auto kestää. Ja kyllä se vielä, painetaan kaasua.” – Henkilö F

...

”Näis me ollaan kyl tykätty kaikis reissuis käydä näissä toreilla, ne on ehkä semmonen et ne on...” – Henkilö E

...

”Jotenki tuntuu et nuoret on nykysin niinku tosi paljon uskaliaampia. Niinku ne lähtee tost noin vaa johki Kreikkaan töihin ja sit mul oli yks duunikaveri nuori, nuori semmonen enkun sijaisena nytte ni. Siis se puhu just, et joo mä aattelin hakee työpaikkaa, mä en tiä et meeks mä Hankoon töihin tota meenks mä S-ryhmään tähän niinku Porvooseen vai meenks mä Kreikkaan töihin. Mä olin et sul on kolme erilaista vaihtoehtoa. Se tuli just jostain jenkeistä takas. - - Mut näköjään ne uskaltaa lähtee niinku, mut kylhän itekki silloin jotenki uskalsi muuttaa tänne niinku en ees käyny Suomes koskaan aikasemmin. Saman tien muutin tänne.” – Henkilö D

...

”Ehkä se jotenki, itekki kaipaa sen takii ku tääl on ollu se tai yleensä ne pitkät talvet ja pimeet syksyt ni ehkä sen takii jotenki kaipaa ja tekis varmaan enemmänki niitä etelänreissuja et varsinki silloin joskus keväästä. No keväällä meki ollaan aina melkeen käyty tai siin kevät-talvel. Se tuntuu niin pitkält ajalt jotenki.” – Henkilö E

Milleniaalit

Ikimuistoinen matka:

”Mä olin Kyproksel mun äidin ja isän ja veljen kaa. - - Mä olin jotain neljätoista. Porukoiden kans olin siel.” – Henkilö G

”Nii no mullaki, en mä tiiä, ehkä ensimmäinen reissu lentäen Kanarian saarille jääny mieleen. Tai sitte Ibiza. Se oli Ibiza, se on Ibiza, se on niin ku sen takii jääny miellen, että ku se on... Se ei oo semmonen perinteinen tota rantalomakohde. Musiikki ja juhliminen, et sen takii se on jääny mieleen. Ja sitte just se ensimmäinen Kanarian matka.” – Henkilö H

”Mulle on varmaan päällimmäisen mieleen jääny ku lähettiin perheen kaa roadtripille. Eli otettiin auto alle, lähettiin siitä Ruotsiin ajettiin tai laival saavuttiin Tukholmaan, siit ajettiin Göteborgiin, Göteborgist otettiin tautta Saksaan. Käytiin siellä, mikäs se kaupunki on pohjoissaksassa. - - No me oltiin Hampuris oltiin silloin pari päivää ja siit me sit jatkettiin Hollantiin. Ajettiin Hollannin kautta sitte Belgiaan ja Belgias oltii sit yövytti Antwerpenissa, eli täs timanttikaupungissa niin sanotusti. Se oli omanlaisensa kokemus. - - Sit me ajettiin siitä sitte tonne Luxemburgiin, se oli hieno maa. Oltiin siellä päivä ja sit me ajettiin siitä, tota noin nii ranskan rajaa pitkin eteläsaksaan Alpeille, oltiin siel alppikylissä. Ja ikimuistosen tästä tekee sen et yhtäkkii tuli kauhee kiire kotia. Faija sano, että lähettään himaan nyt et eiköhän tää riitä, tai jotain vastaavaa. No me tykitetään autobaanaa pitkin pohjoissaksaa. Me ajettiin pohjoissaksaan ja sielt ajettiin sitten, tällä kertaa me ajettiin sit Tanskan kautta Ruotsiin ja sitte Ruotsissa takas Tukholmaan ja laival takas sitte Helsinkiin. - - Mutta ehkä minkä takii tää on myös jääny mieleen, nii on just tuo et monta eri maata tuli nähtyy siinä. Ja ehkä tyypillisesti ehkä lennetään, ihmiset lentää ulkomaille mut se et mentiin autolla nii oli ehkä silleen myös omanlaisensa kokemus.” – Henkilö I

Miten matkailu on muuttunut lapsuudesta nykyhetkeen:

”Hitosti kalliimpaa” – Henkilö G

”Mä en nää paljoo eroo. Mun mielest se on aika samana pysyny et silloin, ku ollaan matkustettu.” – Henkilö I

”Varmaan kalliimpaa, mut esimerkiks pakettimatkat ja tommoset ne on vielä. Ne oli silloin suosittuja ku me ollaan perheen kaa nuorempana lennetty ja ne on vieläki sillee suosittuja tai sillee. No okei ehkä nykyään on helpompi tehdä semmosii omatoimisii matkoja tai ite kehittää sitä omaa reissua et hommaa niinku ite. Mutta sitte että on aina se vaihtoehto et pystyy ottaa sen niinku

pakettimatkan ni on niinku semmonen helppo vaihtoehto, että ei tarvii ite sitte miettii. Tietenki sitku ikää tulee enemmän ni tulee mielenkiinnon kohteita ja ehkä erilaisii, nii se ehkä luo sitä mikä on niinku erilaista et ehkä se oma kehittyminen. Mut se miten matkailu on kehittyny ni... Oma on ehkä se että sit ku ite on työllistyny ja tienannu rahaa nii pystyy tekemään myös reissuja enemmän ja silleen niiku mennä niiden omien kiinnostuksenkohteiden perässä.” – Henkilö I

”Nii kyl mullaki on varmaan, tai siis se et lapsuudessa just valmiit matkapakettei oli tai niinku otettiin enemmän, että oli tietty suunnitelma. Et se on enemmän nykyään silleen, ei oo semmost tietty suunnitelmaa et mitä tekee matkalla vaan se on semmosta, että päivä kerrallaan. Ei oo semmassii valmiit niinku et nyt mennää, niinku et ollaan ostettu valmiiks näit museokierroksii tai tällasii vaan se on enemmän semmosta niinku mennään niinku mikä fiilis on.” – Henkilö H

Mitä yleensä teette matkoilla:

”Ollaan käyty jotain nähtävyyksiä kattomas. - - Yks kerta me käytiin jossain me mentiin kai kameleitten selkään mä en muista missä se oli... Me joidenkin kameleiden selässä mentiin jonnekki. Sit me käytiin jossain yhes mestas me käytiin kans jossain tieks sä korkeel, niinku vuorel ja se oli niinku joku vuorenhuippu tai jotain. Siel oli joku kylä, mut siel oli tieks sä tosi ohut happi. Siel mä huomasin ekan kerran et mä en saanu henkee jos oli ohut happi, mä tukehdun sinne. - - Sit siel oli joku semmonen kylä, semmonen kivi kylä. Se oli kokonaa rakennettu kivistä ja sit seil oli jotain toreja ja kaikkee tälläst. Siel oli sumuu, koko ajan sumuu siel kuulemma aina on koska se on siin vuoren huipul se koko kylä. Mä en muista missä se on, enkä mä muista oikeestaan et mikä reissu se niist oli koska me käytiin jossain Kyproksel, Kreikas, sit me käytiin Kanarian saaril, Espanjas. - - Oon mä briteissä kans käyny pari kertaa.” – Henkilö G

Motiivit matkustamiseen:

”Varmaan jotain uusii elämyksii tai jotain, et vähän eri meininkii muuta, ku tää suomi.” – Henkilö G

”Vaihtelua.” – Henkilö H

”Uusia kokemuksii, elämyksii ja nii... Näkee sen paikallisen niinku kulttuurit ja heidän tapansa siellä maassaan ja tälle näin. Mut tietenki niinku omien kiinnostustenkohteiden perässä liikkuminen. Eri harrastukset ja näin.” – Henkilö I

Tarinoita matkoilta:

”Kaks aasialaista naista tulee sinne ja pyytää, että joo, että tota ne haluis niinku, mä en tiä mitä se oli mitä ne halus mut jonkun paikan sielt parkki alueesta ne kaks aasialaista vanhempaa rouvaa siinä ja sitte tota, sit ne vaati niinku kaks euroo siihen niinku et siihen johonki alotteeseen tai joku.

Niil oli semmonen paperi mis luki niinku jotain. Ja sit kaveri laitto sit tota siihen Helsinki ja et sen nimi on siinä. Sitte anto sen kaks euroo, lompakko oli siinä ja sit se toinen nainen laittaa niinku se ottaa sen niinku... Paperi oli niinku lompakon päällä ja ottaa niinku siit alta sitte niinku niit seteleitä siitä.” – Henkilö H

”Must tuntuu et me ollaan meidän sukupolvi on semmonen, me ollaan niinku jämhädetty, me ollaan silleen jääty elää sitä kultasta aikaa ja me ei haluta päästä pois siitä. - - Mut se on jännä ku kattoo niinku junnuja jotka kasvaa ni voi olla et osa menee vähän nopeempaa mitä me mennään. Aikuis-tuu jollaki tavalla.” – Henkilö I

”Silloin ku me oltiin ei ollu noit teknologia bullshit, me ollaan just se siirtymä. Niille se on arkipäivää et kymmenen vuoden iäs sul on Iphone ja joku tabletti kädes. Ne saa tosi paljon niinku, ei me saatu tollasii. Ei meil ollu tollasii.” – Henkilö G

”Silloin ku me oltiin kymmenenvuotiaita nii ei meil ollu ku kivi ja keppi. Tai silleen niinku käpyleh-mät. Mut sit ku me päästiin tein-ikään ni silloin alko tulee nää kosketusnäytöt ja nää.” – Henkilö I

”Mä voitin päävoiton pelikoneesta Finnlinesin laivalla, se on jääny mieleen. Siis se oli joku pieni betti, se oli joku 20 sentillä joku 50 euroo. Mut niit tuli niit 20 senttisii se voitto nii siit jäi mieleen et mä olin silloin rahoissa. Me otettiin auto Helsingist Saksaan Finnlinesin laival.” – Henkilö H

”Urheilumatka Latviaan. Se oli ikimuistone siinä mielessä et en mä oo ikinä ennen mitään moista kokenu et mennään, tai sillein jääkiekko yhteisö kohtaa eri maista tietys kaupungissa. Ja silleen niinkuet se ei ollu niinku mitenkää, jos mieltii vaikka jalkapalloilijoit ja tällein näin et siel niinku tapel-laan tosi paljon ja ollaan silleen et sä oot tuon fani... Nii ehkä se jalkapallo maailmas on tosi paljon sitä et oot väärä kannattaja nii suo kohdellaan huonosti. Mut tuo niinku MM-kisojen alla tuo jää-kiekko, MM-kisat siel Latviassa ni kaikki oli silleen tosi silleen et tosi kunnioittavii. Tai silleen kunnioitetaan ja ollaan tosi silleen kiinnostuneita siitä et mitä heidän maassaan niinku mikä se näkö-kulma jääkiekkoo kohtaan on siellä ja kuinka suosittua se on siellä. Eli tuoki oli ku me oltiin siel Latviassa, siel oli tosi paljon sveitsiläisiä. Tuli juteltuu sveitsiläisten kans siel tosi paljon ja siel oli niinku joka ikästä, et oli nuoria ja sit oli vanhempaa ihmistä niinku et silleen niinku se yhteisö nii oli niinku siel oli hyvä meno et silleen se on siinä mieles silleen tosi kiva kokemus. Ehkä se jollaki ta-val niinku yllätti. Mut se oli niinku joo. Lätkä niinku tuo tai niinku se lätkäkulttuuri se oli niinku se oli hieno. Se oli hieno kokemus, silleen niinku kansainvälises näkökulmassa, et sai kuulla niiden omii kokemuksiaan ja sit pysty jakaa myös omii niiku tarinoita ja kokemusta niiku asian suhteen heidän kanssaan.” – Henkilö I

Sukupolvi Z

”No mun ihan eka ulkomaanmatka muisto oli Bulgariaan. Se oli semmonen all inclusive matka ja siis me menttiin niinku perheen kanssa, siel oli minä, mun pikkusisko ja sit mejän mummu ja sit mejän serkut ja niitten perhe. Nii me menttiin sinne Bulgariaan, olikohan se viikoksi semmonen all inclusive hotelli missä oltiin ja... Siis ei se ollu mitenkään kovin erikoinen. Me vaan syötiin paljon ja juotiin paljon limpparii. Ja sit me hoijettiin semmosia kissoja jotka asu siellä hotellilla ja tälleen... Ne oli oikeesti ihania semmosia söpöjä kissanpentuja, mut siis näin. Me uitiin vaan ja sitten siinä oli ympärillä semmonen kylä. Se ei ollu mitenkään kovin hieno kylä, se oli vähän ränsistyny ehkä, et hienoin asia koko paikassa oli just se hotelli mikä oli siinä. Mut siellä käveltiin. Aa ja tää on hauska tarina vaan sieltä, mut me käytiin semmosessa putiikissa siellä kylässä, sitte se kysy englanniksi, että niinku mistä te ootte ”Where are you from?” ja mun mummuhan ei puhu yhtään englantia ja sit mä olin silloin ehkä joku kakstoista tyyliin. Ja mä oon opiskellu silleen vähän englantia nii mä tajusin mitä se sano, mut mä en uskaltanu sanoo sit takas. Mut mun mummo oli vaan silleen et ”Joo tytöt ottaa nämä” silleen suomeki ja sit se niinku se kaupan myyjä oli silleen ”Okay” ja sit se vaan laitto ne ja mummo makso ja sit mä olin mummolle ulkopuolella ”Se ehkä kysy, että mistä me ollaan kotosin” ja näin. Mut se on mun eka, se oli myös mun eka kerta, ku olin lentokoneessa.” – Henkilö J

...

”Siis mun mielest mun eka tais olla ihan Ruotsin lento, ku me menttiin varmaan just sinne mun sisikon poikaystävän perheelle, ku ne on niin pitkään seurustellu ni käymään siellä. Mä olin varmaan joku kuus tai seittemän ja mä muistan must on vissiin joku semmonen kuva ku mä ostin semmosen muumipeikon sieltä Helsinki-Vantaan lentokentältä. Mut mä en siit matkast silleen muuten hirveest muista, joku varmaan Finnairin suora lento. Mut se ja ehk siit seuraava tai mä en muista oisko se ollu, se on varmaan toka, nii semmonen isompi matka oli sit johonki Kreikkaan Kreetalle sinne Haniaa. Et mä muistan just sieltä sen et oltiin uitiin paljon ja syötiin jäätelöä ja sitte se oli hauska ku sielhän on niitä jotka letittää hiuksii, nii mullehan laitettiin semmoset hienot letit nii se oli kiva.” – Henkilö K

”Oi se oli joskus the dream. Se oli kyllä, kaikki tuli ulkomaan reissulta silleen letitettynä.” – Henkilö J

”Joo, siit ties et oli käyny ulkomailla.” – Henkilö K

...

”Varmaan ensimmäisii oli silloin, ku me muutettiin Porvooseen, sit me menttiin espanjaan ekaa kertaa lentokoneel, ni jännitti aina ihan sikan. Käytiin siel silloin ei ollu viel pikkusiskoa, ni sit mä olin ainoona lapsen wadap. Käytiin Malagassa. Siel pörrättiin autolla, se on ainoo mitä mä täs ehkä muistan.” – Henkilö L

Ensimmäinen itsenäinen matka:

”Tää oli sitte ku lähin Brysseliin vaihtoon sillon omg kauan siitä on vuosi, kaks, puoltoist vuotta. Silloin ekan kerran varasin ite lentoliput ja hotellin ja tai sen yhen yön hotellin sieltä ja tälleen. Se oli vähän pidempi matka ja nii se on eka.” – Henkilö J

...

”No siis ehkä tommonen isompi matka oli eka toi Barcelona, mut sit mul tuli mieleen et se oli kans Ruotsi. Siskol oli lomaa ja sil oli tylsää ja mä olin no katotaan lentoja, okei no tuun tolla ja melkeen heti lähin ni. Mut se oli just hyvä, ku sai äidin miesystävän tai äidin just heittää mut sinne lentokentälle ni se meni hyvin.” – Henkilö K

”Tos on aina se et, miten pääsee lentokentälle.” – Haastattelija

”Jep se on se pahin täältä Porvoost.” – Henkilö K

”Jos asuis jossain Helsingissä tai niinku Vantaal Tikkurilaski, siit pääsis sika helposti. Täältä on vaa sillai, joo mul lähtee lento vaik tossa seittemältä, pitäis olla joskus viidelt kentällä. Pitääks mun mennä bussilla, joka kestää ihan sikan ja sit junalla ja.” – Haastattelija

”Mä oon ihan liian pihi ottaa sitä taxia. Silloin ku mä lähin sinne Brysseliin nii minä raahasin ne momentit. Mehän törmättiin siellä, oliko sää siinä bussissa? Ainanki - - oli siellä bussissa.” – Henkilö J

”Aaa joo, eiku joo oltiin joo.” – Henkilö K

”Nii nää olin menossa Fuksiaisten jatkoille, nii törmättiin siellä bussis. Mä olin sillain joo mä oon lähössä Brysseliin nyt huomen aamusta.” – Henkilö J

...

”Öö varmaan ensimmäinen minkä mä oon ite varannu oli brittien matka. Käytiin silloin pari vuot sitte. Se oli kyl, mä muistan sitte siel kaikki liikkuminen siel se oli kyl niin semmost metsästystä. Me oltiin niinku tunnin matka Lontoosta. Me ei tajuttu et se oli niin kaukana, ku me varattiin se majotus ja mun kaveri halus et meil on omat huoneet Airbnbssä ja sit se oli kauheen kallista siel Lontoon

sisällä. - - Joo Abba keikka. Käytiin samalla siellä. Mä en ees muistanu. Se oli hauska mun mielest niil on vieläki se siel, se niitten konsertti. Ne rakens ihan sinne sen oman niinku lavan.” – Henkilö L

Matkamuistoja:

”Siis mul tulee ekan vaan mieleen se et me ollaan just... Koulun kaa on tullu aika monest käytyy jossain. Ammattikoulussa ku oltiin matkailualalla nii sielhän meil oli se tämmönen Nord+ semmonen projekti mis oli ulkomaalasii opiskelijoita ja sit ne tuli suomeen ja sit me järjestettiin tapahtumaa ja sit me mentii Tanskaan silleen et koulu sponssas koko matkan ja meijän piti mennä Liettuaan, mut sit tuli korona. Ja nythän tässä niinku meijän tässä ammattikorkeekoulussa nii teil oli se Levi mut mä olin silloin kipee ja sit oli toi Latvia ja Viro. Et noit on silleen ollu aika paljon silleen et ei oo ite tarvinnu hirveesti sponssaa nii se on ollu tosi kiva. Se tuli vaan mieleen.” – Henkilö K

”Joo mul oli kans lukio aikaan tommosia, esimerkiksi mää olin mukana semmosessa Erasmus vaihossa. Niin ne sponssas mut viikoksi Pohjois-Makedoniaan mikä on vähän silleen et siellä ei ihan hirveen moni oo käyny. Me lennettiin Kreikan Thessalonikiin ja sieltä mentiin, mentiinköhän me viis vai kuus tuntii autolla sinne, mikä hitto sen paikan nimi oli, en mä ees muista sen kaupungin... Toisiksi isoin kaupunki Pohjois-Makedoniassa. Ja sit siellä mää asuin viikon. Se mun pari siellä oli yks poika, - - mikä oli mulle sillain vähän jännä koska mä olin tyylil joku 17 ja sit mä meen asuu jonku niinku pojan ja sen perheen luokse. Mut siis lopulta se meni ihan hyvin. Tosi mukava tyyppi, muo vaan alko lopussa ärsyttää se tosi paljon. Sen mä muistan sieltä, et muo alko tosipaljon ärsyttää se tyyppi. Ja sit me käytiin sillä reissulla UNESCO:n maailmanperintökohteessa Ohridin siellä niinku se on niinku iso järvi siellä niin ja tälleen. Se oli kiva.” – Henkilö J

...

”Heti ku täytti 18 tuli semmonen, et haluu matkustaa yksin. Mun ainoo reissu oli AGT kunnes korona iski. Sit sen jälkeen mä oonki lähteny ja menny ja tehny. Just tultiin Puolast ja nyt me lähetään Kreikkaan ens kuus. - - Me lähetään sinne Rodokselle.” – Henkilö L

”Aa mäki meen sinne, mut elokuussa. Ekaa kertaa Rodokselle.” – Henkilö K

”Mut siis Euroopassa vai niinku kans niinku...?” – Henkilö J

”No nyt mä oon yrittäny Eurooppaa mut ens vuon mennään ehkä jenkkeihi.” – Henkilö L

”Nice” – Henkilö K

”Joo me just käytiin - - helmikuussa oltiin viikko New Yorkissa.” – Henkilö J

”Joo mä katoin - - tyylil stoorei.” – Henkilö L

”Joo mä olin seillä se toinen, joka näky välillä nii.” – Henkilö J

”Käytiin tosiaan New Yorkin reissussa ja siellä käytiin esimerkiks frendit siellä experiencessä ja tälleen. Siis me käytiin se frendit, frends experience se missä on kaikkea näitä lavasteita ja näitä muita sohvaa ja kaikkea. Ja oli kyllä kiva. Siellä sai ottaa silleen kuvia. Ja nähtiin kaikkea muutaki mut ei yhtään rottaa nähty.” – Henkilö J

”Mä katoin se on 1500 € yöltä, siihen kuulu aamupalat ja kaikki. Ja se ois Manhattanil se hotelli. Suorat lennot.” – Henkilö L

”Oho se on aika hyvä ja suorat lennot. Me juostiin jossain Amsterdamin kentällä silleen nyt äkkiä.” – Henkilö J

”Mutta kunhan siis oikeesti mahdollisimman halvalla pääsee nii kylähän sitä voi jotain vaihtolentoja olla.” – Haastattelija

”Siis joo joo.” – Henkilö J

”Koska sit kuitenkin ostaa nii paljon kaikkee ja menee rahaa ruokaan ja nii kyl sitä nyt välil sit tollasist voi sillee vähä.” – Henkilö K

”Siis mul on ollu vähän ikävä sitä mun vaihto vaihetta, ku mitä mä kävin... Mä kävin Lontoossa, Amsterdamissa ja Irlannissa, Dublinissa.” – Henkilö J

”Siis mil sä menit sinne, pääskö jollain junal tai lennon tai...” – Henkilö K

”Siis me lennettiin Ryanairilla. Me maksettiin meno-paluu lipuista 50 €” – Henkilö J

”Sama ku menis suomessa jollain junalla.” – Henkilö K

”Jep, niinpä, niinpä, ja joskus 50 € ei riitä sillain ku sä meet johonki Ouluun. Et silleen vähän ikävä tommosta helppoa reissaamista, silleen ettei tarvis ihan kaikkea plaanata. Ei ois semmosta isoo vastuuta, ku silleen Amsterdamiinki, se oli meillä vaan... Mä kävin kaks päivän reissua, Amsterdamiin Brysselistä, nii ei me lähetty, ku parin päivän varotusajalla. Flixbussista vaan liput ja sinne nii, ei ne maksanu ku ehkä 15 €. Ku sinnehän ajaa joku kahessa tunnissa. Et se oli jees.” – Henkilö J

...

”Must on just kiva käydä kattoo... joo kans niit niinku perus nähtävyyksii, mut kans kaikkee mikä on vähän semmost uutta ja mitä ei oo niin semmoi yleinen.” – Haastattelija

”Mm... Massaturismii.” – Henkilö K

”Mm... Siis just näin. Sen takii oli kiva kyllä asua Brysselissä sen viis ja puol kuukautta, mitä mä asuin siellä. Siin kyllä oppi tuntee kaupungin kaikki, mut samalla tuli silleen, ku Brysseli ei ollu ihan mun kaupunki, nii tuli kans semmonen, et en mä jaksa olla täällä pidempää. Vaikka joo sieltä sai kavereita. Esimerkiks Espanjassa on tuttuja ja näin. Ja sit ku asu Belgiassa niiku kävi eri niinku tota eri paikoissa niinku tää on niinku Brugge, sitä sanotaan et se on niinku Pohjois-Euroopan Venetsia.” – Henkilö J

...

”Mitäköhän muuta... Mul oli tää sooloreissu Lontooseen. Aaa, siis tää oli vähän sad, mut siis, ku mähän olin yksin siellä, nii siel oli koko seinä täynnä tämmösiä sydämmiä ja siinä luki nimi ja semmonen vähän niinku pieni muistokirjotus semmosille, jotka on kuollu niinku tähän korona. Se oli oikeesti tosi deep. Mä melkeen itkin, ku mä kävelin tota jokirantaa, koska siin oikeesti luki niinku nimiä ja silleen niitten tarinoita et saatto olla jonkun äiti tai tämmöstä... Varsinki ku oli yksin, reissussa.” – Henkilö J

...

”Mä vaan menin jollain metrolla johonki ja sit mä katoin mihin mä tulin. Sit mä vaan pyörin siellä ja sit mä lähin jollain johonki muualle.” – Henkilö J

...

”Se on hyvä ku, mä en tiää onks teil se, et pitää käydä testaa mäkkärit ulkomailla? Me aateltiin mennä just Rodoksel ku se on siin vieres.” – Henkilö K

”Joo on, on” – Henkilö J

”Mut niis on eri menut nii...” – Henkilö K

”Mut sen mä totesin et, jos halua kahvii, suomalaist kahvii saa mäkkärist tai melkeen lähelle. Koska tuol me ei saatu, me katottii nii se oli jotain kone kahvii mitä kaikkial tajottiin. Ja sit ku halus normi kahvii nii piti mennä mäkkäriin.” – Henkilö L

...

”TikTokissahan on se joku nainen, joka on kiertäny kaikki maat niinku vuodessa.” – Henkilö L

”Suomalainen vai?” – Henkilö K

”Joo. - - Vitsi mä en muista sen nimee. Se oli joku blondi, joka tyylii kävi nyt viimeimmät maat...” – Henkilö L

”Mmm... Mä seuraan myös välil niitä suomalaisia matkustajia paljon.” – Henkilö J

...

”Vaikka lentokoneista on nyt tullu vähän ekologisemmiks, et just pystyy kompensoimaan päätöissä maksamalla siitä extraa ja käytetään ekologisempia polttoaineita yms. mut silti niinku välil tekee vähän pahaa lentää.” – Haastattelija

”Joo tulee semmonen morkkis aika monesti.” – Henkilö K

”Jep, et haluis käyttää mielummin jotain muita kulkutapoja, mut täältä suomest ei oikein pääse kunolla. Ellei sitte mee jotain Viron tai Ruotsin kautta, joka taas kestää.” – Haastattelija

”Siin menee liikaa aikaa, jos suomest alkais mennä jollain julkisil.” – Henkilö K

”Mul ei oo ees toleen, totta kai silleen mä huolehin kaikest silleen ekologisuudesta, mut sit ku tulee omaan matkustamiseen ja semmoseen kaiken näkemiseen nii sit mä oon vaan silleen et sit mennään.” – Henkilö J

”Nii et silleen you only live once.” – Henkilö K

”Nii you only live once, vaikka siis joo we only have one planet.” – Henkilö J

”Nii mut sit ehkä silleen yrittää... Tai ku ei täältä oikeen pääse millään, ni sit yrittää ehkä siel matka-kohtees korvaa sen, et kulkee just julkisilla ja ei ota siel kauheesti mitään ubereit tai taxeit kauheesti ja...” – Haastattelija

”Nii kävelee paljon, jos pystyy ja julkiset. Ainakaa jos mä reissaan nii ei me ikinä käytetä mitään taxii, ehkä jos on lentokentältä vaan sinne kohteeseen, jos pitää muuten niinku julkisil.” – Henkilö K

”Mut siis se, että mä en ottanu taxia nii sehän kostautu silloin, ku mä menin sinne Brysseliin. Et silleen mähän menin, mulla oli ne kaksi isoo laukkua ja sit mä menin niinku junalla. Kaikkihan oli tyylil ranskaksi ja sit mä lähin vaan mappsista kävelee, niin mulle selvis vasta niinku paljon myöhemmin et mä olin kävelly suoraan sen Brysselin pahimman red light districtin nii siitä läpi. Ja siis siellähän mulla kävi silleen, et mä näin esimerkiks ikkunassa siellä oli joku tyttö niinku alusvaatteissa. Mä olin silleen, ahaa maassa maan tyylillä tyypisesti ja sitte muohan seurasi semmonen mies siellä lähti seuraa heti alusta mut mä onneks soitin mun kaverille. Mä olin tarpeeks fiksu et mä olin silleen nyt kaveri kuka mulle vastaa. Mä soitin äitille, sit mä soitin mun siskolle ja sit mun yks toinen kaveri vastasi ja sit mä oon silleen nyt puhut mulle et mä en oo täällä yksin. Nii, mut sillä tavalla kostautu et sit mä oon ollu silleen nyt vähän järkeä päähän.” – Henkilö J

"No ei sitä välttämättä just sillä hetkellä ajattele." – Haastattelija

"Siis ei aattelekkaan." – Henkilö J

"Nii ku ei suomes oo tollast, nii ei sitä kuitenkaan heti aattele." – Henkilö K